

KIRUNA KOMMUN

Samrådsredogörelse

Översiktsplan 2018

Inledning

Samhällsbyggnadsförvaltningen i Kiruna kommun har, av kommunfullmäktige, fått i uppdrag att ta fram en ny översiktsplan för Kiruna kommun. Ett i december 2017 upprättat planförslag har varit på samråd enligt 3 kap. 9§ plan- och bygglagen (SFS 2010:900). Tiden för samrådet har varit fr.o.m. 2017-12-14 t.o.m. 2018-02-05. Planhandlingen har funnits tillgänglig i stadshuset i Kiruna, i biblioteken i Karesuando, Svappavaara, Vittangi, Kiruna samt bokbussen, i Eurosuandohuset i Karesuando samt på kommunens hemsida. Information om samrådet har lämnats via annonsering i ortstidningar samt via kommunens hemsida, facebook och instagram.

Under samrådstiden hölls ett "Öppet hus" 08.00-20.00 i Stadshushallen där intresserade kunde komma och titta på förslaget och ställa frågor.

Samråd

Till översiktsplanen för Kiruna kommun har 38 yttranden inkommit, varav några inkom efter samrådstidens slut. Samtliga yttranden finns redovisade i denna samrådsredogörelse och de synpunkter som inkommit har kommenterats. Samtliga yttranden redovisas i sin helhet.

Inkomna skrivelser

1. Statliga myndigheter och verk m.m.	4
1.1 Länsstyrelsen	4
1.2 Region Norrbotten	24
1.3 Försvarsmakten	26
1.4 Lantmäteriet	27
1.5 Statens Fastighetsverk, SFV	27
1.6 Sveriges Geologiska Undersökningar, SGU	33
1.7 Trafikverket	33
2. Kommunala nämnder och organ	39
2.1 Miljökontoret	39
2.2 Tekniska Verken i Kiruna AB, TVAB	40
3. Institutioner, föreningar/organisationer	55
3.1 Institutet för Rymdfysik, IRF (inkom 2017-11-30 efter tidigt samråd)	55
3.2 Institutet för Rymdfysik, IRF	57
3.3 Svenska Rymdaktiebolaget, SSC	57
3.4 Svenska kyrkan	59
3.5 Kiruna Lappland Ekonomisk Förening (KLEF)	60
3.6 STF lokalförening Kiruna, styrelsen	61
3.7 Soppero Byars Samfällighetsförening	67
3.8 Jukkasjärvi byallmänning	68
3.9 Torneträsk fritidsförening	69
3.10 Lapportens samfällighetsförening	69
4. Företag	71
4.1 LKAB	71
4.2 Swedavia, Kiruna Airport	72
4.3 Skanova AB	73
4.4 Lapplands kraft	73
4.5 Orvelin	77
4.6 Transaktum AB	79
4.7 Könkämä sameby	79
4.8 Talma sameby	82
4.9 Gabna sameby	82
4.10 Laevas sameby	85
4.11 Lainiovuoma, Könkämä och Saarivuoma samebyars preliminära generella observationer kring "Kiruna kommun - Översiktsplan 2018 - Förutsättningar för sektorövergripande utvecklingsplanering - Samrådshandling" ¹	89
5. Övriga	93
5.1 Privatperson nr 1	93
5.2 Privatperson nr 2	94
5.3 Privatperson nr 3	94
5.4 Privatperson nr 4	95
5.5 Privatperson nr 5	95
5.6 Privatperson 6	100
5.7 Privatperson 7-8	101
5.8 Privatperson nr 9,10,11	101

Inkomna synpunkter samt kommentarer

Nedan redovisas inkomna yttranden i sin helhet samt kommentarer till samtliga inkomna yttranden. Yttrandena förvaras i kommunstyrelsens arkiv.

1. Statliga myndigheter och verk m.m.

1.1 Länsstyrelsen

Planförslaget, Samrådshandling, med datering december 2017, har översänts till länsstyrelsen för samråd enligt 3 kap. 9 § plan- och bygglagen (PBL 2010:900).

Vid samråd om ett förslag till en översiktsplan skall länsstyrelsen enligt 3 kap. 10§ PBL särskilt ta tillvara och samordna statens intressen, tillhandahålla underlag för kommunens bedömningar avseende allmänna intressen enligt 2 kap. PBL, verka för att riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken (MB) tillgodoses och att miljö kvalitetsnormer enligt 5 kap. MB följs, samt att redovisning av områden för landsbygdsutveckling i strandnära läge är förenligt med 7 kap.18e§ första stycket MB. Länsstyrelsen ska även verka för att markanvändningsfrågor som berör två eller flera kommuner samordnas på ett lämpligt sätt och även verka för att en bebyggelse och byggnadsverk inte blir olämpliga med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Planens disposition och allmänna synpunkter

Förslaget till ny översiktsplan för Kiruna kommun utgörs av tre rapporter; del 1, del 2, en miljökonsekvensbeskrivning MKB, samt en plankarta. Del 1 innehåller redovisning av planeringsförutsättningar och planeringsöverväganden, uppdelat på olika sektorer.

Del 2 innehåller beskrivning och rekommendationer för mark- och vattenanvändning med hänvisningar från plankartan.

Kommunen har valt en metodik som i mycket är densamma som användes i tidigare antagen översiktsplan från 2001. Länsstyrelsen anser att det valda upplägget är bra och att översiktsplanen har förutsättningar att kunna fungera som utgångspunkt för kommunens vidare planering med bl.a. detaljplaner och bygglov.

Länsstyrelsen anser dock att handlingarna behöver ses över vad gäller omfattning, struktur och inbördes relation. Detta är nödvändigt för tydligheten inför framtida tillämpning av översiktsplanen. Länsstyrelsen anser även att det finns layoutmässiga brister bl.a. när det gäller rubriceringar som flyter ihop med brödtexterna.

När det gäller strukturen på del 1 och del 2 anser Länsstyrelsen att det kan finnas anledning att renodla de båda dokumenten så att del 1 enbart innefattar planeringsförutsättningar och del 2 innefattar planförslag.

Kommentar

Handlingarna ses över och del 2 omstruktureras. Inför utställningen kommer layouten innan tryck att kontrolleras.

Indelningen i bygder bidrar också till vissa problem när det gäller läsbarheten av markanvändningskartan kopplat till texterna i del 2 av planförslaget, då det kräver kännedom om vilken bygd det handlar om för att kunna inhämta information från planhandlingen om en speciell plats på kartan. Det behövs en större översiktskarta med namn över samtliga bygder som inleder rapporten. Varje inledande avsnitt till bygdebeskrivningarna bör också innehålla en orienteringskarta där de ingående orterna finns namngivna.

Länsstyrelsen anser även att kommunen bör överväga att komplettera teckenförklaringen till stora markanvändningskartan med färgkopplingar till varje markanvändningsslag. Detta skulle ge en övergripande visuell bild av planförslaget direkt från kartbilden.

Kommentar

Bygdeindelningen läggs in i plankartan. En tydligare beskrivning av bygderna läggs in i del 2. Kartorna förtydligas. Upplägget av markanvändningskartan medger inte färgkodning. Innehållsförteckningen kompletteras med en sökväg i bokstavsordning.

En läsanvisning finns inledningsvis i del 1 och del 2. Länsstyrelsen anser att den inte ger tillräcklig vägledning för att förstå upplägget och de olika avsnittens innebörd. Kommunen bör se över hur denna kan göras tydligare. Länsstyrelsen anser att den inledande texten till sammanfattning av planförslaget på sid. 12 ger en mer vägledande information än det som benämns som läsanvisning.

Det behöver också inledningsvis klargöras vilka fördjupade översiktsplaner, FÖP, som fortsatt skall gälla tillsammans med den nu aktuella översiktsplanen. Det behöver också tydligt framgå vilka FÖP som upphör att gälla. Detta framgår för respektive bygd i del 2, men Länsstyrelsen menar att det är så viktigt att det bör redovisas inledningsvis.

Kommentar

Läsanvisningarna utvecklas. I början av del 2 införs ett avsnitt med vilka fördjupade planer som fortfarande ska gälla och vilka som upphör att gälla.

Översiktsplanens strategiska roll

En översiktsplan ska redovisa hur kommunen ser på mark- och vattenanvändning och bebyggelsens utveckling i kommunen. Översiktsplanen är resultatet av en dialog mellan stat och kommun bl.a. om hur värden av nationellt slag bör beaktas. Den är vägledande för efterföljande beslut. Länsstyrelsens granskningsyttrande ska biläggas översiktsplanen.

Som en del i att översiktsplanens strategiska roll ska stärkas med den nya plan- och bygglagen, ingår bl.a. att man ska ta hänsyn till mellankommunala och regionala förhållanden. Det innebär att översiktsplanen får en tydligare regional och strategisk betydelse.

I de inledande avsnitten i Del 1 (1.1 och 1.2) redogörs för dels motiven till att upprätta en ny kommuntäckande översiktsplan och dels vilka de övergripande målen som kommunen vill att översiktsplanen ska bidra till att uppfylla. Länsstyrelsen finner texterna något ostrukturerade med en blandning mellan "stort och smått". Denna del av översiktsplanen är mycket viktig och Länsstyrelsen anser det finns anledning att se över innehållet så att det tydligare framgår vilka de kommunala målen är och vilken roll översiktsplanen har för att uppnå dessa. Länsstyrelsen saknar en redogörelse för hur kommunen tar hänsyn till olika regionala och nationella planer och program i planeringen. T.ex. behöver det framgå hur kommunen ser på kopplingen till det regionala utvecklingsprogrammet, RUS.

Kopplingen mellan den fysiska planeringen i kommunen och utvecklingsprogrammen är viktig för att visioner i olika sammanhang ska ges förutsättningar för förankring och förverkligande.

Kirunas samrådshandling inför översiktsplan 2018 innehåller en hel del strategiska ställningstagande avseende planering för bostäder. Det är dock svårt att i samrådshandlingen se vilka strategiska mål och vilka underlag avseende bostadsförsörjning som kommunen grundar sina ställningstaganden på. Länsstyrelsen konstaterar att kommunen saknar aktuella antagna riktlinjer för bostadsförsörjning.

Mellankommunalt och regionalt samarbete

Länsstyrelsen saknar en redogörelse för hanteringen av mellankommunala frågor. Frågan bör belysas bl.a. när det gäller infrastruktur, arbetsmarknad och utbildning. Kommunen bör även belysa den mellankommunala samverkan som sker inom avfallsområdet.

Länsstyrelsen vill också uppmärksamma kommunen på den regionala vattenförsörjningsplanen som finns för länet i syfte att långsiktigt säkerställa tillgången på vattenresurser för dricksvattenförsörjning.

Kommentar

Texterna ses över och struktureras. Översiktsplanens roll för att uppnå målen beskrivs. Hänsyn till nationella och regionala mål beskrivs. Kommunens riktlinjer för bostadsförsörjningen finns i Bostadsförsörjningsprogram för Kiruna kommun 2012-2018. Underlaget för uppgifterna kring bostadsförsörjning är hämtat från statistik från SCB. Kapitel 1 om mål revideras. Mellankommunala frågor utvecklas i utställningshandlingarna.

Redovisning enligt 3, 4 och 5 kap. miljöbalken

Enligt PBL 3kap. 4 och 5§§, skall riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken anges särskilt i översiktsplanen och kommunen ska redovisa hur kommunen avser att tillgodose dessa samt hur kommunen avser att följa gällande miljökvalitetsnormer enligt 5 kap. miljöbalken.

Riksintressen

Riksintressena behandlas i del 1 sid. 126-130, samt i MKB sid. 23-42. Planeringsöverväganden i del 1 redovisar kommunens generella syn på hur man avser att förhålla sig till berörda riksintressen och även hur avvägningar ska göras mellan olika riksintressen.

Redovisningen görs med utgångspunkt från Miljöbalkens (MB) 3 och 4 kapitel. Länsstyrelsen anser att det är bra att man skiljer på dessa, eftersom de geografiska områdena med särskilda hushållningsbestämmelser i 4 kapitlet finns inskrivna i lagtexten, medan de verksamhetsanknutna riksintressena enligt 3 kapitlet utpekas av olika sektorsmyndigheter i särskild ordning. Det bör dock tydliggöras att MB 4 kap. 1§ gäller för samtliga områden som omnämns i övriga paragrafer i 4 kap. "De områden som anges i 2-8§§, är med hänsyn till de natur- och kulturvärden som finns i områdena, i sin helhet av riksintresse." Detta innebär bl.a. att de områden som anges i 4kap. 2 § är av riksintresse med hänsyn till områdets natur och kulturvärden, men att därutöver "skall turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen särskilt beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön". Detsamma gäller för de älvar som anges i 4 kap. 6 §. För dessa gäller utöver begränsningar avseende vattenkraft att de även med hänsyn till sina natur- och kulturvärden är av riksintresse.

Det är bra att kommunen tydligt redovisar sin syn när det gäller hur olika planeringsfrågor skall hanteras inom områden av riksintresse. Länsstyrelsen delar dock inte kommunens syn i alla avseenden. T.ex. så sägs på sid. 126 att "Hanteringen av motstående intressen sker så att en verksamhet som prövas och är av stor betydelse för orten ska väga tyngst ...". Länsstyrelsen förutsätter att det som avses är när riksintressen står mot varandra. I det fallet är det den verksamhet som bäst främjar en långsiktigt god hushållning med marken, vattnet och den fysiska miljön i övrigt som ska ges företräde.

Kommunen framhåller riksintresse enligt miljöbalken 4 kap. 2 § (1,2§§) som så värdefullt att det vid avvägningar ska ges företräde framför övriga intressen. Länsstyrelsen menar att det är svårt att generalisera, men håller med kommunen om att turismen och rörliga friluftslivet skall ges stor tyngd inom berörda områden och att turistnäringen är en av kommunens viktigaste näringar med stor utvecklingspotential. Länsstyrelsen noterar dock att kommunen anser att "turismen" i den mening som MB 4:2 redovisar, även kan anses utgöras av privata fritidsbostäder (S23 i MKB; "nyttjande av fritidshus är turism..."). Länsstyrelsen delar inte kommunens uppfattning i det avseendet. I prop. till naturresurslagen, NRL som inarbetades i MB, står att läsa för aktuellt lagrum, att "Fritidsbebyggelse bör medges bara om naturvärden, kulturminnesvärdens och friluftslivets intressen samtidigt kan tillgodoses och om bebyggelsen möjliggör ett allsidigt nyttjande av områdena för rekreation (prop.1978/79.213). Länsstyrelsen anser därmed att det inte går att motivera fritidsbebyggelse vid t.ex. Torneträsk med stöd av MB 4 kap. 2§.

När det gäller MB 4 kap. 5§, "Obrutet fjäll" anser kommunen att gränsen för "obrutet fjäll" bör flyttas så att de byar och bebyggelseområden som ligger inne i området och omfattas av bestämmelserna i MB 4 kap. 5 § skulle hamna utanför gränsen. Länsstyrelsen har förståelse för den uppfattningen eftersom aktuellt lagrum innebär begränsningar för utveckling av områdena. En översyn av gränsdragningen gjordes 2005, där Länsstyrelsen föreslog att gränsen skulle flyttas så att berörda byar inte längre skulle omfattas av bestämmelserna, men det slutliga beslutet blev ändå att gränsen skulle ligga fast, vilket är det som nu gäller.

Riksintressen är enligt PBL 3 kap. 4,5§§ en central fråga för översiktsplanen. Även om Länsstyrelsen anser att kommunen på ett ganska tydligt sätt redovisar sin syn på riksintressenas hantering, så anser Länsstyrelsen att avsnittet i del 1 har brister när det gäller struktur, innehåll och layout och att texten behöver ses över för att öka tydligheten.

Länsstyrelsen saknar en beskrivning av i de olika riksintressena som finns inom kommunen, deras innebörd och anspråk. Länsstyrelsen anser även att det bör ingå kartor som visar alla riksintressena i del 1(jfr. ÖP 2001). Beskrivningen blir annars alltför fragmentarisk eftersom endast ett urval av områdena omnämns. T.ex. så finns det betydligt fler områden av riksintresse för kulturmiljö enligt MB 3 kap. 6 § än det som berör Kiruna centralort. Detsamma gäller för riksintresse för totalförsvaret där fler områden än de som räknas upp behöver beaktas, dessa är benämnda som "övrigt influensområde", så kallade Ö-områden. Kiruna kommun berörs även av Försvarsmaktens lågflygningsområden vilka utgör område av betydelse för totalförsvarets militära del enligt 3 kap. 9§ Miljöbalken. Det pågår även ett arbete hos MSB med att se över bedömningen av behov att identifiera mark eller vattenområden som kan vara av riksintresse för totalförsvarets civila delar.

Eftersom de redovisningar av påverkan på riksintressen och bedömningar utifrån planförslaget som görs endast är exempel och bara vissa företeelser och områden berörs, så behöver det dels tydliggöras att det handlar om just exempel och även ingå en hänvisning till MKB där bedömningarna görs för hela planområdet.

Kommentar

Riksintressena kompletteras och revideras enligt ovan i samtliga dokument.

Miljö kvalitetsnormer, MKN

Kommunen belyser vilka MKN som gäller för vatten och redogör för status och påverkan på vattenförekomster inom kommunen. MKN behöver utvecklas när det gäller LIS-områdenas inverkan på MKN, särskilt för de hydromorfologiska kvalitetsfaktorerna. Det behövs en bättre redogörelse för MKN i Luossajokisystemet och vilka åtgärder som kan behöva genomföras för att normerna ska uppnås.

Vattenmyndigheten har i åtgärdsprogrammet för 2017-2021, identifierat ett antal åtgärder som kan krävas för att vattenförekomsterna i Luossajokisystemet ska uppnå gällande miljö kvalitetsnorm om god ekologisk och kemisk status. För att minska på belastningen av näringsämnen och förorenande ämnen behövs åtgärder för hantering av dagvatten från infrastruktur och bebyggelse och förmodligen krävs förbättrad rening av utsläppen från Kiruna värmeverk och Kiruna avloppsreningsverk. Detta åtgärdsbehov nämns inte i ÖP. En dagvattenstrategi nämns visserligen i allmänna ordalag. Det står i övrigt att "det omfattar huvudsakligen åtgärder i verksamheter som har miljödömande/miljö tillstånd". De verksamheter som är kommunala bör rimligen omnämnas och ÖP behöver belysa behovet av en utredning av förbättrad rening och eventuell omprövning av verksamheterna.

I de fall där översiktsplanens genomförande medför att fler abonnenter ansluts till avloppsreningsverk behöver kommunen ange hur det utgående vattnet kommer att belasta recipienterna. För att bedöma om MKN kommer att överträdas eller inte behöver kommunen ange hur nuvarande kvalitetsfaktorer kommer att påverkas av planförslaget.

I de fall där fler enskilda avlopp kan tillkomma bör kommunen överväga anslutning till kommunalt avlopp. Om enskilda avlopp tillkommer bör kommunen ställa krav på att bästa möjliga teknik används. I dessa fall ska kommunen också bedöma den förväntade samlade belastningen på berörda vattenförekomster i syfte att ge ett bra underlag för bedömningen om miljö kvalitetsnormer kommer att överträdas eller inte.

Länsstyrelsen vill också förtydliga att miljö kvalitetsnormer gäller och får inte överträdas även om en verksamhet följer villkor i gällande dom om tillstånd enligt miljöbalken.

Kommentar

Luossajokisystemet beskrivs mer detaljerat liksom de verksamheter som påverkar systemet, samt de åtgärder som HAVS har i VISS. En utökning av antalet pe vid Kiruna ARV ligger inom de utsläppsvärden som gäller. Utredning av påverkan på Luossajokisystemet m a p miljödömande om tillförsel av vatten till Luossajoki.

Miljö kvalitetsmålen

Riksdagen har antagit mål för miljö kvaliteten inom 16 områden som beskriver det tillstånd som ska uppnås i ett generationsperspektiv. Miljö kvalitetsmålen ska vägleda statliga myndigheter och andra samhällsaktörers åtgärder på miljöområdet. Flertalet av miljö målen är relevanta för fysisk samhällsplanering. Kommunen har beskrivit miljö målssystemet, med de olika miljö kvalitetsmålen i del 1. Kommunen redovisar även översiktligt hur man ser på målen och hur kommunen avser att beakta de mål som bedöms som relevanta. Länsstyrelsen anser att det även behöver synas i planförslaget hur miljö målen beaktats och påverkat planerna. Länsstyrelsen saknar även ett tydliggörande av vad som är planeringsöverväganden i del 1 när det gäller miljö målen.

Kommentar

Planförslaget kompletteras m a p miljö kvalitetsmålen. Del 1 kompletteras.

Agenda 2030

Genom de globala målen och Agenda 2030 för hållbar utveckling har världens länder åtagit sig att från och med den 1 januari 2016 till år 2030 utrota fattigdomen och hungern överallt; att bekämpa ojämlikheter inom och mellan länder; att bygga fredliga, rättvisa och inkluderande samhällen; att skydda de mänskliga rättigheterna och främja jämställdhet och kvinnor och flickors egenmakt; att säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser.

Länsstyrelsen anser att det i översiktsplanen även bör framgå hur kommunen beaktar dessa mål.

Kommentar

Beskrivning av hur kommunen beaktar målen förs in i del 1.

Anpassning till ett förändrat klimat

Utöver de frågeställningar som nämns i föregående avsnitt, anser länsstyrelsen också att klimatförändringar är av den karaktären att de förtjänar att lyftas fram som viktiga strategifrågor. Länsstyrelsen anser att kommunen hanterat detta område på ett tillfredsställande sätt.

Ett förändrat klimat hanteras i del 1 i kapitel 9. Där redogörs för de risker klimatförändringarna kan medföra och vilka anpassningar som måste göras, vilket är bra. Länsstyrelsen saknar dock en tydlig koppling till del 2 när det gäller klimatanpassning. De rekommendationer som anges i del 1 återfinns endast i begränsad omfattning i de områdesrekommendationer och planeringsöverväganden som tas upp i del 2.

Därutöver saknas också överväganden, rekommendationer och riktlinjer för dagvattenhantering och inrättande av avlopp med anledning av ett förändrat klimat, samt överväganden om hantering av prognosticerade ökade snömängder. Länsstyrelsen anser att komplettering behöver ske i detta avseende och då även referera till aktuella rekommendationer för klimatanpassning utgivna av myndigheter och branschorganisationer. Särskilt viktigt att rekommendationerna redovisas i del 2 som utgör själva planförslaget och som kommer att ha betydelse för den framtida bebyggelseutvecklingen.

Förändrade översvämningsrisker i framtida klimat bör beaktas. Översvämningskänsliga områden bör tydligt utpekade i översiktsplanen med riktlinjer för områdenas användning. Kommunen bör vara mycket restriktiv med att tillåta nybebyggelse av bostäder och samhällsviktig verksamhet i översvämningskänsliga områden. De byggnader som planeras i översvämningskänsliga områden bör anpassas så att de klarar översvämnings.

De planeringsöverväganden som påverkar LIS-utpekanden(s 108) bör också redovisas i samband med planeringsöverväganden om LIS (s 125).

Länsstyrelsen anser att det är bra att man tar upp rennäring och klimatförändring i del 1. Avsnittet Planeringsöverväganden 4.8, "Rennäring" bör dock kompletteras med hur rennäring ska skyddas/stödjas.

Det är även bra att kommunen redovisar sin ambition att minska klimatpåverkan. I planen syns intentionen kring en utveckling av kollektivtrafiklösningar samt lösningar som främjar en sammanhållen bebyggelsestruktur tydligt. Bebyggelse planeras i noder med integrerande trafikstråk emellan vilket syftar till att minimera transportbehoven samt till att prioritera klimatsmart energi. Kommunen avser prioritera fjärrvärme som energiförsörjningssystem genom att i första hand utveckla områden där fjärrvärme finns tillgängligt. Där fjärrvärme inte är tillgängligt skall förnyelsebar energi prioriteras och berg- eller jordvärmesystem med god verkningsgrad förordas. Direktverkande el och fossila bränslen skall fasas ut helt. Förutsättningar för klimatsmarta och energieffektiva transporter diskuteras. Planen lyfter behovet av att skapa bättre förutsättningar för att arbets- eller skolpendla inom kommunen men även för längre resor utanför kommungränsen. Bussförbindelserna på landsbygden planeras så att flera olika typer av transporter kan kombineras.

Energin som används i transportsektorn ingår i planeringen av samhällets energisystem och dess balans. Klimatsmarta fordon uppmuntras genom att t.ex. laddinfrastruktur i hela kommunen utvecklas.

Kommunens energiförsörjning sker idag via restenergi från industrin och förbränning av avfall och returträ med en spetsförsörjning via fossila energikällor. I planen anges att kommunen avser optimera nyttjandet av energiresurser, minska nyttjande av primära energier samt helt undvika fossila bränslen.

Kommentar

Del 2 kompletteras med klimatpåverkan. Riktlinjer för dagvattenhantering utvecklas. Underlag för översvämnings har hämtats från MSB med avseende på Torneälven och Lainioälven. Översvämningsuppgifter för Karesuando och Kuttainen har hämtats från respektive fördjupad översiktsplan. Kända översvämningsdata från MSB förs in i del 2.

Hälsa och säkerhet

Ras, skred och erosion

Länsstyrelsen anser att förslaget till översiktsplan i huvudsak hanterar de geotekniska riskfaktorerna i tillräcklig omfattning.

I en översiktsplan bör de geotekniska förutsättningarna översiktligt redovisas med avseende på geotekniska riskfaktorer (t.ex. risker för ras/skred i berg/jord, erosion och översvämnings). Det är viktigt att vid strategiska beslut om markanvändning, översiktlig planering, måste markens lämplighet för avsett planändamål värderas

utifrån livslängden hos bebyggelse, anläggningar etc. Förväntade effekter av ett förändrat klimat måste således beaktas. Klimatscenarierna indikerar att för de kommande 100 åren kan ökad nederbörd förväntas leda till ökade flöden och förhöjda nivåer i vattendrag och havet. Detta kan öka riskerna för ras, skred, stranderosion och översvämningar, vilket bör värderas vid bedömning av framtida markanvändning (för såväl befintlig som tillkommande bebyggelse).

I en översiktsplan bör därför eventuella riskområden tydligt redovisas, och en strategi tillfogas planen över hur dessa områden skall utredas i samband med framtida detaljplaner eller bygglov. I samband med detaljplanering ska det alltid utföras bedömning av ras, skred och erosion i enlighet med PBL.

Kommentar

Riskområden kompletteras enligt nuvarande kunskaper.

Kommunikationer och säkerhetsfrågor

Det är viktigt att trafiksäkerhetshöjande åtgärder görs på E10 m.fl. vägar delvis med anledning av den gruvverksamhet som förekommer i området med hög andel tung trafik bl.a. transporter av farligt gods. Det anges i samrådshandlingen att E10 bör anpassas till mötesfri väg (2+1) med viltstängsel hela sträckan mellan Töre och Kiruna. Det bör dock beaktas att vid utformningen av vägen måste hänsyn tas till att utryckningsfordon kan passera vid händelse av olycka och att fordon inte riskerar att bli instängda i ett körfält där de varken kan komma framåt eller bakåt, speciellt om det skulle uppkomma en brand vid olycksplatsen som skulle kunna spridas vidare i övriga fordon.

Kommentar

Kommunen förutsätter att Trafikverket tillämpar gällande standard, men beaktar Kirunas utsatta läge särskilt för ambulanstransporter och övriga räddningsfordon.

Förorenade områden

Kommunen anger att områden som kommer att tas i anspråk och kan misstänkas vara förorenade måste undersökas och, vid behov, åtgärdas.

Länsstyrelsen instämmer med vad som övergripande framgår i planförslaget angående sanering av förorenad mark. Även risken för spridning av föroreningarna ska bedömas vid åtgärder i förorenade områden.

Vatten

Länsstyrelsen delar uppfattningen att kommunens samtliga vattentäkter ska ha vattenskyddsområden på sikt. Länsstyrelsen anser vidare att det är bra att förslag till vattenskyddsområde för ytvattentakten i Oinakkjärvi utreds inom en snar framtid.

Det framgår inte om kommunen avser att skydda övriga ytvattentäkter. Översyn av enskilda avlopp i anslutning till vattentäkter bör prioriteras.

Vattenresursen i Poikkijärvi har i Norrbottens Regionala Vattenförsörjningsplan klassats med hög prioritet i ett regionalt perspektiv. Länsstyrelsen ser det positivt om kommunen arbetar med att ta fram ett skydd för området för framtida nyttjande av resursen, antingen som ny vattentäkt eller som reservvattentäkt.

Kommentar

Risken för spridning av föroreningar läggs in i handlingarna. Skydd av övriga ytvattentäkter, behovet av tillsyn av enskilda vattentäkter inom skyddsområden för grundvattentäkter läggs in i handlingarna.

Landsbygdsutveckling i strandnära läge, LIS

Kiruna kommun redovisar i förslaget till översiktsplan ett stort antal LIS-områden, 175 stycken. Länsstyrelsens anser att antalet områden inte står i relevant proportion till vilka rimliga förutsättningar för landsbygdsutveckling i strandnära lägen som kan antas finnas inom kommunen. Planförslaget såsom det är utformat visar att många av de föreslagna områdena inte är lämpliga för landsbygdsutveckling i strandnära läge i enlighet med vad som avses i 7 kap. 18 e § första stycket miljöbalken. Planförslaget får på grund av den stora mängden föreslagna områden mer karaktären av att skapa lättnader i det generella strandskyddet än att på ett medvetet sätt bidra till utveckling av landsbygden. Skälen till varför områdena är valda är inte tillräckligt motiverade. Förslaget behöver därför enligt Länsstyrelsen omarbetas.

LIS-områdena redovisas under varje delområde inom respektive bygd. Detta gör att det är mycket svårt att få en helhetsbild av förslaget och omfattningen. Länsstyrelsen menar därför att kommunen behöver redovisa LIS-

områdena på annat sätt, så att omfattningen inom hela kommunen tydligt framgår. Därefter kan kommunen också redovisa områdena inom respektive bygd.

Som helhet kan dock inte Länsstyrelsen ta ställning till förslaget, eftersom vi anser att det saknas tillräckliga motiveringar, beskrivningar och konsekvensbedömningar både i ett helhetsperspektiv och för enskilda områden. Länsstyrelsen kommenterar inte enskilda föreslagna LIS-områden under respektive bygd, utan väljer att kommentera vissa områden nedan.

Kommentar

Förslaget till LIS-områden omarbetas. LIS beskrivs övergripande i del 1 och per bygd i del 2. Färre LIS-områden föreslås och kvarvarande områden minskas ner. LIS-områdena anpassas till kriterierna i MB 7 kap. 18e§. Kommunens avsikt är att ge många möjligheter för att få bygga i strandnära läge i byarna. För att vända den rådande trenden med befolkningsminskning krävs en mångfald med möjligheter. Kommunen äger väldigt lite mark, ca 1,5 promille av marken.

Generella synpunkter på utpekade LIS-områden

Länsstyrelsen anser att vissa av de motiv kommunen anger för LIS-områden inte är i enlighet med de kriterier som ska gälla enligt miljöbalken för utpekande av LIS-områden.

1. Tillbyggnad av befintliga hus eller komplementbyggnader till befintliga hus behöver inte utgöra LIS-område. Båthus, pirar och bryggor utgör anläggningar som för sin funktion behöver ligga vid vatten och för dessa finns ett annat särskilt skäl som kan åberopas. Om de anläggningar för rennärings som refereras till också för sin funktion behöver ligga vid vattnet, så kan även dessa hanteras utan LIS-motiv.
2. De särskilda skäl som kan åberopas inom ett LIS- område är att det gäller: En byggnad eller anläggning som bidrar till utvecklingen av landsbygden. Enstaka en- eller tvåbostadshus med komplementbyggnader, i anslutning till befintligt bostadshus.

Åtgärder som främjar landsbygdsutveckling ska avse sådana åtgärder som långsiktigt kan antas ge positiva sysselsättningseffekter och som kan bidra till att upprätthålla serviceunderlag på landsbygden. Länsstyrelsen anser att detta inte i tillräcklig omfattning går att utläsa av kommunens förslag. Länsstyrelsen anser att motiveringarna är alltför bristfälliga i detta avseende.

Kommunen behöver komplettera redovisningen av de aktuella områdena med beskrivningar av relevanta LIS-motiv. Redovisningen bör innehålla en bedömning över vilka långsiktiga effekter som de föreslagna lättnaderna kan ha på strandskyddets syften. Kommunen ska även visa att det inom de aktuella områdena fortfarande finns god tillgång till strandområden för allmänheten samt att goda livsvillkor även fortsättningsvis kan råda för djur- och växtlivet på land och i vatten.

Länsstyrelsen saknar en konsekvensanalys av samtliga områdens *sammanlagda påverkan* på strandskyddets syften ur ett vidare perspektiv (kommunskala/bygdsnivå) och respektive Natura 2000-område/riksintresse. Vid bedömningen är det nödvändigt att ha i åtanke att aktiviteter på land ofta även resulterar i påverkan på vattenmiljön t.ex. genom röjning i strandkanten, båttrafik, pirar, muddringar, etc. Många av de föreslagna LIS-områdena berörs även av riksintresse rennärings (flyttled m.m.). Planhandlingen behöver beskriva påverkan på riksintresse rennärings som helhet. Därutöver saknar

Länsstyrelsen även en bedömning av varje enskilt områdes påverkan på Natura 2000 och övriga riksintressen. Länsstyrelsen konstaterar att informationen om de olika områdena är alltför bristfällig, bl.a. saknas kunskap om områdenas naturvärden. Länsstyrelsen vill framhålla att det finns många okända naturvärden längs våra älvar och sjöar, både på land och i vattnet. Att ett område inte hyser några *kända* naturvärden säger därför ingenting om dess lämplighet för bebyggelse. Flera områden kan mycket väl visa sig hysa höga naturvärden och rödlistade/fridlysta arter, vilket kan innebära att bebyggelse inte är en lämplig markanvändning.

Länsstyrelsen anser att LIS-områden bostäder/fritidsbebyggelse bör vara samlade till platser som till viss del redan är bebyggda eftersom påverkan på växt- och djurliv oftast riskerar att bli större om oexploaterade områden tas i anspråk. Många av de i planen föreslagna LIS-områdena är knappt eller inte alls exploaterade och kan därför tänkas hysa höga naturvärden. Flera av dessa områden saknar dessutom vägförbindelse, vilket gör att påverkan på naturmiljön vid en exploatering kommer bli än större. Ur naturvårdssynpunkt är det olämpligt att peka sådana områden som LIS-områden.

Länsstyrelsen anser också det ur naturvårdssynpunkt och med hänsyn till turismen och det rörliga friluftslivet är olämpligt att peka ut LIS-områden i direkt anslutning till Torneträsk. Undantag kan vara anläggningar för rörligt friluftsliv och turism om starka motiv för detta kan anges. (se 4 kap. 1-2§§ MB under rubriken riksintressen). Inom områden som omfattas av bestämmelserna i MB 4 kap. 5§ (obrutet fjäll) ser inte Länsstyrelsen att det finns förutsättningar för LIS, med undantag för anläggningar för rörligt friluftsliv.

Vissa av de föreslagna LIS-områdena består delvis eller till stor del av jordbruksmark och varav några också ingår i bevarandeprogram för odlingslandskap och/eller har visat sig ha bevarandevärden vid äng- och betesmarksinventeringen. Att peka ut LIS-områden på jordbruksmark bedöms inte vara lämplig markanvändning. Jordbruksmark kan ofta ha höga natur- och kulturvärden, är viktiga för bland annat fågellivet och bör bevaras.

Synpunkter på vissa LIS-områden

Efter en mycket översiktlig genomgång av områdena lämnas nedanstående synpunkter på några enskilda LIS-områden, avseende framförallt kända naturvärden. Observera att det inte innebär att Länsstyrelsen anser att de områden som inte nämns nedan är lämpliga att peka ut, då de mycket väl kan omfattas av de generella synpunkter som vi lämnat ovan.

Kommentar

LIS-områdena går igenom i sin helhet och anpassas till relevanta kriterier.

Nurmasuanto F18

I norra delen av områden ingår i ett område som vid inventering har klassats som reservatsklass på grund av hög artrikedom. I Artportalen finns också inrapporterat skyddsvärda svamparter knutna till tallskog. I den norra delen av området finns även våtmarker med vissa naturvärden enligt våtmarksinventeringen VMI. Den grunda viken i norr omges till stor del av våtmark och ser ut att kunna vara intressant för fågellivet. I södra delen av området finns en naturskogsartad barrskog med naturvårdsavtal. Hela området bör inventeras då även andra delar av LIS-området kan hysa höga naturvärden och vara olämpliga för exploatering.

Kommentar

Våtmarker är inte intressanta att bygga på. Den norra delen av LIS-området kring viken och norrut tas bort. Den södra delen av LIS-området tas bort. Text om naturvårdsavtal läggs in i handlingarna. Vid detaljpanelläggning ska naturinventering göras och vid lovärenden bör de naturvärden som inventerats av länsstyrelsen/Skogsstyrelsen beaktas vilket förs in i handlingarna.

Kalixälv/Svappavaara F16

Sydöstra delen av området ingår i ett större område som har klassats som naturreservatsklass. Flygbilder över det föreslagna LIS-området visar att även vattenområdet kan ha höga naturvärden och bör därför naturvärdesinventeras innan området pekas ut som LIS-område.

En stor del av området ser ut att bestå av våtmark. Våtmarker är inte lämpliga att exploatera ur naturvårds-synpunkt. Området är nästan helt oexploaterat och saknar väganslutning. I anslutning till området ligger en våtmark Klass 1 (mycket höga naturvärden) enligt våtmarksinventeringen (VMI). I norr och söder finns grunda vikar. Området ser inte ut att vara lämpligt att exploatera och måste naturvärdesinventeras innan området pekas ut som LIS-område.

Det finns indikationer på att området har höga skogliga naturvärden och i norr finns en våtmark med vissa naturvärden enligt VMI. Flygbilder över det föreslagna LIS-området visar att även vattenområdet (bland annat en nästan helt avsnörd vik) verkar ha höga naturvärden och både land och vattenområdet bör därför naturvärdesinventeras innan området pekas ut som LIS-område. Dessutom saknas väganslutning till området.

Kommentar

LIS i föreslaget område med höga naturvärden och våtmarker tas bort. Text om våtmark och naturreservatsklass förs in i dokumenten.

Talvimaa F19

Här finns gamla sandtallskogar i älvnära läge och området bör därför naturvärdesinventeras innan det pekas ut som LIS-område.

Kommentar

LIS-området tas bort.

Rovasuvanto F29

I den nordöstra delen finns en våtmark med vissa naturvärden enligt VMI.

Kommentar

F20 Rovasuvanto: Våtmarken noteras i texten.

Vittangisuanto F21

Våtmarken och den västra delen av området ser inte ut att vara lämpligt att exploatera ur naturvårdssynpunkt. Områdena saknar vägförbindelse och omges av ett stort våtmarkskomplex, Karhakkavuoma, med höga naturvärden enligt VMI.

Kommentar

LIS-områdena tas bort.

Masugnsbyn Väst GS

Området ingår ett större område som har klassats som naturreservatsklass och bör därför naturvärdesinventeras innan området pekas ut som LIS-område.

Kommentar

Vid detaljplanläggning ska naturinventering göras och vid lovavändan bör de naturvärden som inventerats av länsstyrelsen/Skogsstyrelsen beaktas vilket förs in i handlingarna. Inom LIS-området bedrivs redan verksamhet.

Kaalasjärvi B54

Området är utpekad som ängsmark i ängs- och betesmarksinventeringen och i området finns flertalet hävdgynnade arter, även basmineralpåverkad vegetation förekommer. Utvecklingen av området bör inte få ske på bekostnad av värdefull ängsmark. Det är viktigt att eventuellt beviljande av strandskyddsdispenser bygger på ett bra beslutsunderlag som visar vilket växt- och djurlivet som finns på den aktuella platsen.

Kommentar

LIS-område på ängsmark tas bort.

Puoltsa B71

Stora delar av området är utpekad som ängs- eller betesmark i ängs- och betesmarksinventeringen och i området finns flertalet hävdgynnade arter, även basmineralpåverkad vegetation förekommer. Utvecklingen av området bör ej få ske på bekostnad av värdefull ängsmark. Det är viktigt att eventuellt beviljande av strandskyddsdispenser bygger på ett bra beslutsunderlag som visar vilket växt- och djurlivet som finns på den aktuella platsen.

Kommentar

LIS-området justeras.

Kirkkoväartjärvi YF5

Flygbilder över det föreslagna LIS-området visar att även vattenområdet (flera grunda vikar) verkar ha höga naturvärden och både land och vattenområdet bör därför naturvärdesinventeras innan området pekas ut som LIS-område.

Kommentar

Det västra LIS-området ligger i kanten av en större avverkning. Det södra LIS-området innebär möjlighet till ett par nya tomter. Troligen kommer den primära zonen för kommande vattenskyddsområde vara 50 meter inom vilken restriktioner för avloppsvattenhantering kommer att finnas. Detta innebär att en naturinventering inte är befogad. Myrmark ska inte bebyggas. LIS-området har minskats. Naturinventering vid ev detaljplan.

Kalixforsbron F9

Det finns indikationer på att området har höga skogliga naturvärden och bör därför naturvärdesinventeras innan det pekas ut som LIS-område.

Kommentar

LIS-området har minskats. Naturinventering vid ev. detaljplan.

Puoltsa F13

En stor del av området ser ut att bestå av våtmark. Våtmarker är inte lämpliga att exploatera ur naturvårdssynpunkt.

Kommentar

Områdena justeras m a p våtmark.

Käyrävuopio F15

En del av området är utpekad som ängsmark i ängs- och betesmarksinventeringen och i området finns flertalet hävdgynnade arter, även basmineralpåverkad vegetation förekommer. Utvecklingen av området bör ej få ske på bekostnad av värdefull ängsmark. Det är viktigt att eventuellt beviljande av strandskyddsdispenser bygger på ett bra beslutsunderlag som visar vilket växt- och djurlivet som finns på den aktuella platsen. En del av området består av våtmark. Våtmarker är inte lämpliga att exploatera ur naturvårdssynpunkt.

Kommentar

LIS-områdena har tagits bort p.g.a riksintresse rennärning (flyttled)

Jukkasjärvi B30

En mindre del av området är utpekad som äng i ängs- och betesmarksinventeringen och i området finns flertalet hävdgynnade arter varav en av dem, höstläsbräken, även är fridlyst enligt 8 § artskyddsförordningen. På ängsmarken förekommer också hävdgynnade svampar. I planen framgår att turistverksamhet ska prioriteras framför ängsmarken. Vi anser att man så långt möjligt ska undvika att exploatera de delar av ängsmarken som hyser skyddsvärd flora.

Kommentar

Ängsmarken i Jukkasjärvi är delvis detaljplanelagd för turistisk verksamhet. LIS-området justeras så att det ligger utanför ängsområdet.

Paksuniemi B67

En stor del av området ser ut att bestå av våtmark. Våtmarker är inte lämpliga att exploatera ur naturvårdssynpunkt.

Kommentar

LIS-områdena revideras.

Kalixälv/Svappavaara Mörträsket F16

Områdena innehåller flera våtmarker och ett vattendrag som ingår i Natura 2000 området Torne- och Kalixälvsystem. Om områdena alls är lämpligt som LIS-område bör det avgränsas med hänsyn till vatten och våtmarker.

Kommentar

LIS-området justeras.

Lannavaara B32

Området är litet och saknar vägförbindelse.

Kommentar

Området på södra sidan om älven är avsett endast för turistisk verksamhet, vilket i hög grad bidrar till landsbygdsutveckling.

Övre Soppero B35

Södra delen av området är utpekad som betesmark i ängs- och betesmarksinventeringen och i området finns flertalet hävdgynnade arter. Betesmarken bör ej ingå i LIS-området då utvecklingen av området inte bör få ske på bekostnad av värdefull betesmark.

Kommentar

LIS justeras till utanför betesmark.

Lainio BJ 59

Lainio odlingslandskap inkl. hagmark. På båda sidor av älven finns odlingslandskap av högsta bevarandeklass. ÖP rekommenderar "Jordbruksmarken bevaras och lämpliga åtgärder för bevarande bör gynnas". Ändå nästan hela strandlinjen LIS.

Kommentar

LIS minskas ner i större delen av Lainio. Hänsyn till jordbruksmarken förs in i texten.

Nedre Soppero B64

Avgränsningen av området bör anpassas så vattendraget och en skyddszon närmast vattendraget hamnar utanför LIS-området.

Kommentar

LIS-området justeras enligt ovan.

Tuolpukka B75

Länsstyrelsen tycker generellt sett inte att det är lämpligt att peka ut LIS-områden inom naturreservat och Natura 2000-områden. Om området trots allt pekas ut bör det framgå att åtgärder inom området kan kräva tillstånd från Länsstyrelsen eftersom det ligger inom naturreservatet och Natura 2000-området Torneträsk Soppero fjällurskog.

Kommentar

Tuolpukka är bostadsort för Vittangi sameby. Kommunen ser ett behov att länsstyrelsen ser över reservatsgränsen för byn Tuolpukka. I handlingarna noteras att det kan krävas tillstånd från både Natura2000- och reservatsföreskrifterna

Viikusjärvi B76

Områdena ligger inom obrutet fjäll enligt 4 kap. 5§ MB.

Stora delar av området(143) är utpekad som ängsmark i ängs- och betesmarksinventeringen och i området finns flertalet hävdgynnade arter, även basmineralpåverkad vegetation förekommer. Utvecklingen av området bör ej få ske på bekostnad av värdefull ängsmark. Det är viktigt att eventuellt beviljande av strandskyddsdispenser bygger på ett bra beslutsunderlag som visar vilket växt- och djurlivet som finns på den aktuella platsen.

Kommentar

LIS-området tas bort från ängsmarken.

Mertajärvi Bj40

Området berör delvis en utpekad äng och en betesmark i ängs- och betesmarksinventeringen. Ängs- och betesmarken hyser flertalet hävdgynnade arter och även basmineralpåverkad vegetation förekommer. Utvecklingen av området bör ej få ske på bekostnad av värdefull ängs- eller mark. Det är viktigt att eventuellt beviljande av strandskyddsdispenser bygger på ett bra beslutsunderlag som visar vilket växt- och djurlivet som finns på den aktuella platsen.

Kommentar

LIS-området tas bort från ängs- och betesmarken.

Maunu B62

Huvuddelen av området är utpekad som ängs- eller betesmark i ängs- och betesmarksinventeringen. Området är mycket artrikt och hyser flertalet hävdgynnade arter, även basmineralpåverkad vegetation förekommer. Det finns även arter (Fjällvallmo och dvärglummer) som är skyddade enligt artskyddsförordningen. Utvecklingen av området bör ej få ske på bekostnad av värdefull ängs- eller betesmark. Det är viktigt att eventuellt beviljande av strandskyddsdispenser bygger på ett bra beslutsunderlag som visar vilket växt- och djurlivet som finns på den aktuella platsen.

Kommentar

LIS-området tas bort från ängs- och betesmarken.

Naimakka

Området är utpekad som ängs- och betesmarksinventeringen och i området finns en del hävdgynnade arter på vissa ställen och även basmineralpåverkad vegetation förekommer. Utvecklingen av området bör ej få ske på bekostnad av värdefull ängs- och betesmark. Det är viktigt att eventuellt beviljande av strandskyddsdispenser bygger på ett bra beslutsunderlag som visar vilket växt- och djurlivet som finns på den aktuella platsen.

Kommentar

LIS-området tas bort.

Siikavuopio

En del av området är utpekad som äng i ängs- och betesmarksinventeringen. De floravärden som finns är ganska undanträngda och utspridda men om marken började slås igen skulle det bli en jättefin äng. I området finns en del hävdgynnade arter varav en av dem, höstlåsbräken, även är fridlyst enligt 8 § artskyddsförordningen. Utvecklingen av området bör ej få ske på bekostnad av värdefull ängs- och betesmark. Det är viktigt att eventuellt beviljande av strandskyddsdispenser bygger på ett bra beslutsunderlag som visar vilket växt- och djurlivet som finns på den aktuella platsen.

Kommentar

LIS-området tas bort.

Råstojaure

Råstojaure är en värdefull fiskesjö och flygbilder över det föreslagna LIS-området visar att vattenområdet verkar ha höga naturvärden (grundavvikar är ofta viktiga uppväxtområden för fisk). Exploateringar som kan påverka vattenmiljön på ett negativt sätt bör inte tillåtas. Området ligger inom obrutet fjäll enligt 4kap5§ MB.

Kommentar

LIS-området tas bort.

Kattuvuoma F25

En unik miljö med ett högt kulturhistoriskt värde, enligt Kulturmiljöprogrammet.

Kommentar

LIS-området tas bort. Information om att Kattuvuoma ingår i Kulturmiljöprogrammet förs in i texten.

Kuttainen BJ 31

Föreslaget LIS-område för bostäder, fritidshus, turism och friluftsliv har lagts kring udden där bykärnan ligger. Karaktären och de hävdade markerna i en jordbruksby på denna breddgrad bör värnas.

Kommentar

LIS-området justeras. Texten kompletteras med att jordbruksmark bevaras så långt som möjligt. Möjlighet att bygga strandnära bidrar i hög grad till landsbygdsutvecklingen i området.

Siikavuopio, Naimakka, Saarikoski, Keinovuopio, Kummavuopio YB8

Kulturhistoriskt mycket värdefulla, forna fjällägenheterna längs Könkämä älv. Landets yttersta utposter för äldre odlingsmarker.

Kommentar

Informationen läggs in i dokumentet. LIS-områdena i Keinovuopio och Saarikoski behålls.

Del 1 Förutsättningar för sektorövergripande mark- och vattenanvändning

Av läsanvisning framgår att Del 1 innehåller förslag till övergripande mål samt beskrivning av förutsättningar för sektorsövergripande utvecklingsplanering. Men Del 1 innehåller också sektorsövergripande planeringsöverväganden i blå rutor, vilket Länsstyrelsen anser är bra.

Av PBL 2 kap. 1 § framgår att hänsyn ska tas till allmänna och enskilda intressen i översiktsplanen. Avsnitt 5 i del 1 anges handla om fritid, natur och kultur. Länsstyrelsen konstaterar att de allmänna intressena natur och friluftsliv saknas i redovisningen. Länsstyrelsen anser att dessa områden bör beskrivas under egna rubriker. Områdena redovisas i MKB men Länsstyrelsen menar att de bör finnas med i del 1 där underlag presenteras. Länsstyrelsen anser även att eftersom del 1 ska redovisa planeringsförutsättningar att användas inför del 2, så bör innehållet i de olika sektorsbeskrivningarna ses över så att de blir mer heltäckande och faktamässiga. Länsstyrelsen anser vidare att såväl friluftsliv som rennäring behöver hanteras övergripande och i ett landskapsperspektiv. Båda dessa faktorer är beroende av funktionella samband för sin funktion. Det kan även konstateras att vindkraft givits mycket utrymme i förhållande till andra verksamheter, trots ringa omfattning i planförslaget.

Kommentar

Del 1 kompletteras med friluftsliv och natur under egna rubriker. Faktamässigheten ses över. Beskrivningen av rennäringen kompletteras med funktionella samband. Vindkraftsavsnittet komprimeras.

Del 2 med markanvändningskarta

Generella synpunkter

För varje bygd redovisas miljökonsekvenserna i ett helhetsperspektiv. Länsstyrelsen anser att det skulle bidra till förståelsen om de förslag som konsekvensbedöms också redovisas på en kartbild.

I texten finns många benämningar, förkortningar och hänvisningar som förutsätter ortskännedom. T.ex. "Adolf Hedinsvägen, IRF, "söder om nuvarande ÅVC" m.m.. Kommunen bör se över texten så att den går att följa även för dem utan lokalkännedom.

Vissa förslag berör flera bygder. T.ex. planerna rörande raketverksamheten vid Esrange. Här behöver särskilt påverkan på rennäringen hanteras, liksom frågor rörande påverkan på det rörliga friluftslivet.

Som helhet saknas också bedömningar av planförslagen när det gäller sociala och ekonomiska konsekvenser.

I områdesbeskrivningarna för naturreservat som också är Natura 2000 områden står följande formulering som behöver korrigeras. *Undersökningsarbete för mineralutvinning får inte strida mot reservatsföreskrifterna (3 kap. 6§ MB).*

Området omfattas av Natura-2000. Inom Natura 2000-områden krävs regeringens tillåtelse för att medge dispens från reservatföreskrifter om åtgärden orsakar mer än obetydlig skada på områdets naturvärden (7 kap. 29§ MB och 20§ förordningen 1998:1 252 om områdesskydd). I första meningen hänvisas till miljöbalken (MB) men det ska vara mineralagen. I sista stycket är det inte dispens från reservatsföreskrifterna utan sk. Natura 2000 prövning som gäller. Detta innebär att det krävs tillstånd enligt 7 kap. 28a§ MB för verksamheter som kan riskera att påverka Natura 2000-områden på ett betydande sätt. Om verksamheten leder till skada på naturtyper eller arter i Natura 2000-området krävs tillstånd från regeringen.

Kommentar

Miljökonsekvensbeskrivningen ses över. Sociala och ekonomiska konsekvenser utvecklas i texten. Påverkan på rennäringen vid Esrange och det rörliga friluftslivet beskrivs både i MKB och Del 2. Text korrigeras enligt ovan.

Synpunkter över planförslagen för de olika bygderna

Synpunkter avseende LIS (landsbygdsutveckling i strandnära läge) redovisas i särskild ordning ovan under rubrik "Landsbygdsutveckling i strandnära läge, LIS" och inte för respektive bygd.

Kiruna centralort

Områdesavgränsningen är densamma som gäller för den fördjupade översiktsplanen för Kiruna centralort från 2014. Texten bör kompletteras med en kort information om den fördjupade översiktsplanen, FÖP, från 2014. Texten återfinns på sidan 19, men Länsstyrelsen anser att den bör finnas inledningsvis för att öka förståelsen för läsaren. Även information om vilken status FÖP ska ha i förhållande till nu aktuell översiktsplan, ÖP behöver finnas. Som Länsstyrelsen förstår det så skall FÖP gälla i huvudsak, men samtidigt förefaller det som att vissa ytterligare förslag för utveckling inom Kiruna C föreslås inom ÖP. Kommunen behöver tydligt redogöra för vilka dessa är och de olika planernas relation, samt hur de ska tillämpas.

Kartan på sid.16 redovisar områden och åtgärder utanför bygden med rubrik som hänvisar till "lokalisering av nya anläggningar och bebyggelseutveckling i Jukkasjärvi. Bilden behöver omarbetas om den skall finnas med. Det är bra med en plankarta från den fördjupade översiktsplanen s.17, men den behöver redovisas i större skala-helsida och med bättre skärpa. Länsstyrelsen anser även att det kan finnas anledning att komplettera med en bild över utvecklingsplanen för nya Kiruna.

I planeringsöverväganden sid. 20 hänvisas till vita/ bruna områden. Detta bör förklaras/ kopplas till kartbild.

B10 Kiruna

Två alternativa nya lokaliseringar av gokartbana föreslås vid väg 870 och flygplatsen inom Kiruna centralort. Ytterligare förslag på placering finns vid Sakkaravaara och en vid Ädnamvaara längs E 10. Miljökonsekvenserna bör kompletteras med att lokaliseringen vid flygplatsen ligger inom område som utgör riksintresse rennärning (flyttled) samt ser ut beröra våtmarken Piekkusvuoma som har vissa naturvärden (klass 3) enligt Länsstyrelsens våtmarksinventering (VMI). I anslutning till skjutbanan vid Sakkaravaara finns ett område med mycket höga naturvärden (reservatsklass). Om avfallshantering eller gokartbana anläggs här är det viktigt att de inte tar i anspråk områden med höga naturvärden. De föreslagna placeringarna kan komma att avsevärt försvåra rennäringsens bedrivande och även inverka negativt på naturmiljön. Placeringen vid Laevas ekodukt är olämplig eftersom fler störningar där gör att ekoduktens användning försvåras eller omöjliggörs. Ur rennärings synvinkel är en lämpligare lokalisering av gokartbanan invid den redan befintliga motorcrossbanan i Råtsi. I område rakt söder om Lombolo vid väg 870 provas ett utbredningsområde för industri. Området ligger söder om väg 870 och är i den fördjupade översiktsplanen utpekad som alternativ järnvägskorridor. Miljökonsekvenserna bör kompletteras även för detta område med att placeringen kan innebära konflikter med rennäringsen med tanke på den befintliga ekodukten. Förändringar i markanvändningen som hindrar att ekodukten används som det är tänkt kan påtagligt försvåra rennäringsens bedrivande. Trafiksäkerhetsfrågor bör även beaktas, med hänsyn till att väg 870 dimensionerats för de anslutningar och korsningar samt behov av planskilda passager som var kända då vägen projekterades. Nya anslutningar till vägen kan påverka trafiksäkerheten och innebära att hastighetsstandarden inte kan upprätthållas.

Yb1 Luossavaara inom Kiruna centralort

Innehållet i den utvecklingsplan som texten hänvisar till bör redovisas närmare i förslaget. Området har höga värden för det rörliga friluftslivet kopplat till Kiruna centralort, men omfattar samtidigt viktiga områden för rennäringsen vilket behöver beaktas inför områdets planering och utveckling.

Kommentar

Texten revideras enligt ovan.

Kiruna närområde

Området beskrivs som "området runt Kiruna centralort". Det är lite oklart vad som motiverar den valda områdesavgränsningen. Detta behöver framgå av texten. Länsstyrelsen noterar att områdesgränsen följer avgränsningen för "obruttet fjäll" i väster.

Länsstyrelsen håller med kommunen att det finns anledning att hantera bebyggelseutvecklingen i Kurravaara i en fördjupad översiktsplan, FÖP, med hänsyn till att det är ett område med tämligen starkt bebyggelsestryck och detta ställer krav på bl.a. olika kommunala åtaganden när det gäller t.ex. VA-lösningar.

Två möjliga lokaliseringar för nytt läge för helikopterlandningsplats i anslutning till Nikkaluokta redovisas. Orsaken är de problem som råder i Nikkaluokta med nuvarande lokalisering. De föreslagna områdena omfattas av höga värden bl.a. för rennäringsen och Länsstyrelsen anser att frågan om nytt läge för helikopter behöver utredas vidare tillsammans med Gällivare kommun. Frågan behöver hanteras i ett sammanhang, med övrig utveckling som planeras för att lösa Nikkaluoktas problem med bl.a. bostadsförsörjning.

Lokaliseringsstudier pågår för ny avfallsanläggning. Ett område inom J1 som utreds för återvinningscentral vid flytt från Kiruna centralort ligger vid Pahtohavare sydväst om södra infarten och väster om motorbanan inom N20. Lokaliseringen har i miljökonsekvensbeskrivningen, MKB bedömts medföra påtaglig skada på rennäringens riksintresse. Länsstyrelsen menar att området därmed torde vara olämpligt och bör utgå.

I samband med satsningar i anslutning till södra infarten behöver risken för störningar för rennäring beaktas med hänsyn till flyttled och den befintliga ekodukten.

Även när det gäller nytt industriområde längs E10:ans östra infart behöver rennäringens behov beaktas, då det kan försvåra flytt över E10. Gabna sameby för diskussioner med Trafikverket om tre nya planskilda ekodukter för att säkerställa flytten både norr och söder ifrån över E10, som planeras för mitträcke. Länsstyrelsen konstaterar även att det i Artportalen finns inrapporterat en del skyddsvärda fågelarter inom området. Kommunen bör utreda och beskriva planförslagets påverkan på fågellivet.

När det gäller Kiruna närområde anges vissa områden som viktiga för friluftslivet och turismen i området och centralorten. Här finns riksintresse för friluftsliv, naturreservat och Natura 2000-områden, leder, populära områden för fiske och fågelskådning samt anläggningar för olika former av friluftsliv och utomhussport. Utvecklingen av Kiruna centralort och närområde kommer att kräva att mark tas i anspråk samtidigt som kommunen bedömer att det finns en utvecklingspotential för turismen i området, som också kan behöva ta mark i anspråk eller som kan påverka besöksfrekvens och slitage i naturområden.

Kommentar

Kiruna centralort definieras av det område som ingår i den fördjupade översiktsplanen. Områdesavgränsningen beskrivs i del 2. En fördjupad översiktsplan för Kurravaara föreslås i planen. De två alternativen för start- och landningsplats för helikopter behålls för vidare utredning. Alternativet för ny plats för avfallsanläggning tas bort vid Pahtohavare och vid godsbangården. Förslag som kan påverka den befintliga ekodukten och flyttleden prövas i MKB:n. Föreslaget utredningsområde för industri vid korsningen E10/väg 875 och dess påverkan på rennäring hanteras i MKB:n. Förekomsten av fåglar beskrivs i del 2. Synpunkten kring mark och utveckling noteras.

Torneträskbygden

Bygden omfattar viktiga områden för rennäringen, rörligt friluftsliv, naturvård och turism vilket innebär att avvägningar behöver göras mellan dessa i samband med planering inom området.

Som Länsstyrelsen förstår det så skall den fördjupade översiktsplanen över Torneträskområdet, FÖP gälla i huvudsak, men samtidigt förefaller det som att vissa ytterligare förslag för utveckling inom området föreslås inom ÖP. Kommunen behöver tydligt redogöra för vilka dessa är och de olika planernas relation, samt hur de ska tillämpas.

Kommunen anger att en fördjupning för Abisko Östra behöver tas fram. Länsstyrelsen delar den åsikten att de beskrivna eventuella planförändringarna är av den storleken att de behöver klarläggas grundligare i ett sammanhang.

En åtgärdsvalsstudie för Torneträskbygden i samverkan mellan berörda aktörer - Trafikverket, Kiruna kommun, Länsstyrelsen, RKM, Länstrafiken och turistnäringens organisationer har utarbetats. Syftet med åtgärdsvalsstudien har varit att i ett helhetsperspektiv utreda behov kopplade till besöksnäring och infrastruktur inom området. Översiktsplanen bör kompletteras med en beskrivning av det arbetet i för planen relevanta delar. Eftersom utsläppen i Torneträsk närmar sig gränsvärden för hur mycket som får släppas ut framgår det av planhandlingarna att kommunen måste ha en klar strategi över var utveckling får ske, vilket är av största vikt.

B22 Abisko östra

Om avsikten är att ändra den fördjupade översiktsplanen för Torneträskområdet med tillägg med nya bebyggelseområden enligt bilden på sida 80 del 2. måste detta framgå tydligare. De nya områdena behöver beskrivas och konsekvenserna ska bedömas.

I planförslaget föreslås 2 alternativa nya lokaliseringar för helikopterlandningsplatser i områdets östra del. Ur rennäringssynpunkt finns konflikter med dessa lokaliseringar vilket behöver hanteras i samråd med företrädare för rennäringen. Även försvarsmaktens intressen behöver beaktas.

I planförslaget föreslås två områden för utveckling av bebyggelsen inom naturreservatet Abisko naturvetenskapliga station. Anledningen enligt kommunen är den akuta bristen på bostäder i Abisko som gör att det är svårt att utveckla turismen i området. Svårighet att hitta nya lämpliga områden för bebyggelse beror bland annat på nuvarande helikopterverksamhet, skyddsavstånd till befintligt avloppsverk samt betydelsefulla områden för rennäringen.

Länsstyrelsen anser trots ovanstående att det är olämpligt att peka ut områden för bebyggelse inom reservatet. Reservatet Abisko naturvetenskapliga station (ANS) är avsatt för vetenskaplig forskning och forskningen i området ska därför prioriteras. I reservatsbeslutet framgår att syftet med reservatet är att observationer och experiment i området ska kunna bedrivas utan att störas av vetenskapligt okontrollerad mänsklig påverkan. Länsstyrelsen anser att den utveckling av bebyggelse som enligt planen föreslås i området strider mot reservatets syfte. Det är av största vikt att reservatet även på lång sikt kan fortsätta tillhandahålla opåverkad eller relativt opåverkad subarktisk/subalpin miljö för forskning.

På plankartan kategoriseras den södra delen av reservatet felaktigt som Ra 26 (rennäring, särskild anläggning) men Ra 26 ligger söder om väg E10 och järnvägen. I planhandlingen del 2 kategoriseras den södra delen av reservatet som N2 (rörligt friluftsliv/rennäring). Länsstyrelsen anser att hela reservatet bör kategoriseras som T4 (forskning).

Kommentar

Utvecklingsområdet inom naturreservatet tas bort, men dialogen med Länsstyrelsen återupptas i kommande fördjupning. Kartan ses över, men det är svårt att se små detaljer och även gränser.

YB2 Riksgränsen-Katterjåkk

Planen följer i stort den fördjupade översiktsplanen för Torneträskområdet. Kommunen föreslår några förändringar till den i översiktsplaneförslaget. Ändringarna behöver vara tydligt beskrivna så att det inte går att missförstå vad som gäller.

Exempelvis står det att "utöver vad som anges i den fördjupade översiktsplanen i Katterjåkk finns det möjligheter att utveckla ett större område kring parkeringsplatserna". Om parkeringsplatserna bebyggs eller används för annan markanvändning behöver det finnas parkeringsplatser på annat lämpligt ställe i Katterjåkk med möjlighet att nå liften." Detta område bör redovisas på kartbild samt vilken den nya tilltänkta markanvändningen är mer specifik. Den nya lokaliseringen för ny parkering behöver också framgå på kartbild.

Kommentar

Texten revideras enligt ovan.

Jukkasjärvibygden

Handlingen bör kompletteras med orienteringskarta över Jukkasjärvi eftersom byn beskrivs med hänvisning till bl.a. gatunamn.

I beskrivning av näringsliv bör komplettering göras avseende rennäring. Både Laevas sameby och Gabna sameby bedriver näringsverksamhet i Kiruna. Samisk turism och samisk kultur bör också omnämnas.

Det råder stort tryck inom området från många olika intressen. Inom området behöver också beaktas ras och skredkänslighet, vattenskyddsområden och eventuellt framtida vattentäkt. Kommunen föreskriver att detaljplan ska upprättas inom vissa delområden. Länsstyrelsen anser att detta kan vara en generell rekommendation med hänsyn till behov av intresseavvägningar.

B30 Jukkasjärvi

Ett område väster om Jukkasjärvi föreslås som utvecklingsområde för bostäder men även mindre verksamheter. Området berörs av riksintresse rennäring.

B70 Poikkijärvi

Grundvattenförekomst finns i byn. Denna måste beaktas vid exploatering. Vattenresursen i Poikkijärvi har i Norrbottens Regionala Vattenförsörjningsplan klassats med hög prioritet i ett regionalt perspektiv. Länsstyrelsen ser det positivt om kommunen arbetar med att ta fram ett skydd för området för framtida nyttjande av resursen, antingen som ny vattentäkt eller som reservvattentäkt.

EGS Del av skogslandet-Esrange raketskjutfält som tillhör Jukkasjärvibygden

Området berör två områden med pågående reservatsbildning samt flera områden som är skyddsvärda på grund av höga naturvärden (reservatsklass).

ERa7 Sevujokk

Området berörs av två områden med planerad reservatsbildning.

ET 3 Estrate

Det norra området berör ett område med pågående reservatsbildning (Pahtavaara).

EX 1 Strategisk markreserv för rymdverksamhet

Berör både område med pågående reservatsbildning (Pahtavaara) vilket redovisats i planen. Den nordöstra delen berör ett skyddsvärt område med höga naturvärden (Skaitevaara).

Kommentar

EX1 är inte aktuell och tas bort. ET3 är ett befintligt område.

GS Del av skogsbruksmark inom Jukkasjärvibygden

Länsstyrelsen finner områdesbenämningen något ologisk med hänsyn till att det som beskrivs till stor del kopplat till friluftsliv, fritidsbebyggelse och turistverksamhet.

Inom området finns flera platser med höga naturvärden med känslig och värdefull, ibland hotad flora och fauna, samt värdefull urskog. Såväl Länsstyrelsen som Skogsstyrelsen har genomfört omfattande inventeringar av värdefull natur, vilka bör användas som planeringsunderlag. Allt underlag är inte allmänt tillgängligt men kan fås vid kontakt med Länsstyrelsen.

X2 Industriverksamhet, ÅVC inom Jukkasjärvibygden

Korsningen E10, Jukkasjärvivägen föreslås för utveckling ÅVC, småindustri, pendlarparkering, uppställning mm. Länsstyrelsen konstaterar att områdets närhet omfattas av riksintresse för rennärningen som behöver beaktas.

Svappavaara-/Vittangibygden

Översiktsplanen ersätter de befintliga dispositionsplanerna/fördjupade översiktsplanerna för Torne älvadal samt Vittangi. Den fördjupade översiktsplanen för Svappavaara 2015 fortsätter att gälla.

Utveckling inom bygden föreslås inom turism (vildmarks- och fisketurism) och gruvverksamhet. Inom området finns markreservat för Nunasvaara (grafit) samt LKAB:s gruvområden i Svappavaara och Mertainen. Det skrivs att det skulle vara möjligt och finnas förutsättningar för vindkraft inom bygden men inga områden redovisas.

I planen framgår att i en eventuell avvägning mellan riksintresse friluftsliv och naturvård ska friluftslivet prioriteras framför naturvård. Likaså ska områden för fritidsbebyggelse (F-områden) prioriteras framför andra verksamheter om verksamheterna har en negativ påverkan på varandra. Länsstyrelsen anser inte att det är lämpligt att generalisera på detta sätt utan att det rimligtvis måste bero på vilka naturvärden som finns i de specifika områden och hur de kommer att påverkas. Exempelvis är det en mindre del av området Kalixälvs/Svappavaara F16 som har naturreservatsklass och inom den delen anser Länsstyrelsen att naturvård bör prioriteras före fritidsbebyggelse. Detsamma gäller för området Talvimaa (F19) där det finns delar av området som håller på att ombildas till naturreservat.

Kommentar

Områden med naturreservatsklass läggs till i dokumenten. F19 avgränsas mot N2e naturreservatsbildning Ongelmu. Vindkraftsområde ses över. Formuleringen avvägning mellan turism och fritidshus inom F-områdena förtydligas. Avvägningen mellan riksintresse naturvård och riksintresse friluftsliv ska göras utifrån kända naturvärden och vid detaljplan ska en naturvärdesinventering göras. G betyder är ett område för rörligt friluftsliv, rennärning, enstaka fritidshus, mindre turistanläggningar 10-15 bäddar. S betyder att det bedrivs skogsbruk. E står för område inom områdesbestämmelser för Estrate. GS området blir mindre då pågående reservatsbildningar betecknas N2e.

EGS – Jukkasjärvi + Vittangibygden

Området berör två områden med pågående reservatsbildning samt flera områden som är skyddsvärda på grund av höga naturvärden (reservatsklass).

Kommentar

Områden med pågående reservatsbildning redovisas i planen under beteckning N2e.

B41 Parakka

En mindre del berör (nytt) planerat reservat.

Kommentar

Synpunkten läggs in i dokumentet.

NS20

Området berör flera skyddsvärda områden med höga naturvärden, bl a kompensationsområdet för Mertainen.

J3 Mertainen

Stora delar överlappar det område som beslutats som kompensationsområde för Mertainen.

Kommentar

Kompensationsområdet beskrivs i NS20 och J3.

F19 Talvimaa

Området överlappar delvis planerat naturreservat Ongelmus.

Kommentar

LIS-området tas bort.

NS12 Lainioälven

Stora delar av området berörs av pågående reservatsbildning.

Kommentar

Synpunkten läggs in i dokumentet.

B77 Vivungi

Områdets nordvästra hörn berörs av ett område som av länsstyrelsen pekats ut som skyddsvärt på grund av höga naturvärden (reservatsklass).

Kommentar

Synpunkterna läggs in i dokumentet

Sopperobygden

Översiktsplanen ersätter den befintliga dispositionsplanen/den fördjupade översiktsplanen för Övre Soppero. Bygden omfattar del av den östra kommundelen. Service finns i huvudsak Lannavaara och Övre Soppero. I området bedrivs turistverksamhet, rennäring och skogsbruk.

Länsstyrelsen ser positivt på kommunens avvägning att inte tillåta vindkraftsutbyggnad i direkt anslutning till naturreservatet Pessinki.

I Sopperobygden nämns inte planerade naturreservat i beskrivningen av övriga intressen, detta bör kompletteras så att samma formulering finns för samtliga bygder med planerade reservat.

Avseende områdesbeskrivningen för Tuolpukka B75 bör det framgå att åtgärder inom området kan kräva tillstånd från Länsstyrelsen eftersom det ligger inom naturreservatet och Natura 2000-området Torneträsk Soppero fjällurskog.

Kommentar

Synpunkterna läggs in i dokumentet.

NS12 Lainioälven

Stora delar av området berörs av pågående reservatsbildning.

Kommentar

Synpunkten läggs in i dokumentet

X5 Huornaisenvuoma

Delar av området berörs av områden som är skyddsvärda på grund av höga skogliga naturvärden (reservatsklass). Delar omfattar även våtmark av högsta naturvärdesklass enligt VMI. Viktigt att ta hänsyn till dessa vid eventuell mineralutvinning. Eventuell reservatsbildning bör gå att genomföra i de delar som ej berörs av eventuell mineralutvinning.

Kommentar

Synpunkterna läggs in i dokumentet

B75 Tuolpukka

Byn Tuolpukka ligger inom Torneträsk - Soppero naturreservat och kommunen föreslår att reservatsgränsen justeras så att byn inte ligger inom reservatet.

Förslaget att avgränsa reservatet så att byn hamnar utanför är rimligt, men kräver särskild prövning.

Kommentar

Synpunkten noteras

Karesuandobygden

I bygden föreslås översiktsplanens enda område för vindkraft söder om Karesuando.

Xvind

Området ligger i en trakt med få kända naturvärden med undantag för våtmarker. Däremot ligger det i en oexploaterad trakt där en vindkraftsetablering kan komma att påverka landskapsbilden. Området finns på plankartan, men saknar beskrivning under egen rubrik i texten.

Kommentar

Vindkraftsområdet minskas och beskrivning i text införs.

B74 Suijavaara

Södra delen av området berör ett område som av länsstyrelsen pekats ut som skyddsvärt på grund av höga naturvärden (reservatsklass).

Kommentar

Texten kompletteras.

Kirunafjällen

Området utgörs av området norr om och söder om Torneträsk. Hela området ligger inom obrutet fjäll. Inom området råder stora restriktioner när det gäller olika åtgärder. Det är i huvudsak åtgärder för rennäringen, rörligt friluftsliv och forskning som tillåts. I plantexten refereras till LIS-områden som inte finns redovisade på karta. Länsstyrelsen anser att avsnittet om LIS kan utgå, eftersom LIS endast föreslås med hänvisning till rennäringens behov, vilket inte anses vara ett LIS-motiv. (Se vidare under avsnitt ovan om LIS).

Kommentar

LIS tas bort från Kirunafjällen.

Rostu fjällområde

Hela området ligger i huvudsak inom obrutet fjäll. Rennäringen har stora intressen i området och stora delar av området berörs av rymdverksamheten vid Esrange. Området är också av stor betydelse för det rörliga friluftslivet. Området karaktäriseras också av höga värden när det gäller kulturmiljö och naturvård, bl.a. finns en hel del fornlämningar inom området.

Kommentar

Texten revideras enligt ovan.

Pessinki fjällområde

Omfattar område innanför obrutet fjäll i östra delen av kommunen. Inom området bedrivs rennäring och vildmarksturism. I plantexten refereras till LIS-områden som inte finns redovisade på karta. Länsstyrelsen anser att avsnittet om LIS kan utgå, eftersom LIS endast föreslås med hänvisning till rennäringens behov, vilket inte anses vara ett LIS-motiv. (Se vidare under avsnitt ovan om LIS).

En MKB ska innehålla vad som anges i MB 6 kap. 12 § i dess lydelse före 1 januari 2018. Länsstyrelsen gör bedömningen att MKB är tillräcklig för översiktsplanen även om det i vissa avseenden, beroende på avsaknad av planeringsunderlag för t.ex. naturvärden, är svårt att dra slutsatser om påverkan inom i första hand LIS-områden.

Bygdekartan på sidan 18 bör förses med "namnskyftar" för de olika bygderna så det blir lätt att se vilken bygd som ligger var. På sidan 19 återfinns en karta med namn "lokalisering av nya anläggningar och bebyggelseutveckling i Jukkasjärvi". Karttexten bör anpassas med bildtexten under kartan. Länsstyrelsen kan inte instämma i påverkansbedömningen på sidan 35, sett till det begränsade planeringsunderlag som finns för föreslagna LIS- eller fritidshusområden.

MKB behöver utvecklas när det gäller LIS-områdenas påverkan på vattenförekomster inom kommunen. Se vidare ovan under "Miljökvalitetsnormer, MKN".
prövningsinstanser.

När det gäller riksintressen enligt MB 3:6 anges att inga förslag i översiktsplanen påverkar riksintresset kulturmiljö förutom i Abisko. Planförslaget innehåller dock även förslag till gång- och cykelväg mellan Riksgränsen och Katterjåkk samt dubbelspår längs Malmbanan norr om Peuravaara, vilka ligger inom område av riksintresse för kulturmiljö. Detsamma gäller för planerat dubbelspår Peuravaara-Riksgränsen där kommentar om kulturmiljön som är av riksintresse saknas. Det kan även vara värt att nämna att det finns mycket höga naturvärden (bland annat naturreservat och Natura 2000-områden) som kommer att beröras vid anläggandet av dubbelspåret och att det därför är ytterst viktigt att intrånget i naturmiljön minimeras.

Enligt avgränsningen av MKB:n ska miljöbedömning göras med avseende på skyddad naturmiljö och andra värdefulla naturmiljöer. Under skyddad natur saknas bedömd påverkan på Natura 2000-områden och Länsstyrelsen kan inte heller se att någon bedömning gjorts av påverkan på värdefulla naturmiljöer.

Samråd

Samråd i ärendet har ägt rum med Trafikverket, SGI, SGU, SMHI, Energimyndigheten, Försvarsmakten, Fortifikationsverket, Sametinget, Vattenfall, Skogsstyrelsen, Statens fastighetsverk samt Svenska Kraftnät. I handläggningen har deltagit företrädare för Länsstyrelsens enheter för samhällsplanering och kulturmiljö, samhällsskydd, naturmiljö, miljöskydd, miljöanalys, landsbygd samt naturresurs- och rennäring

Kommentar

Översiktsplanens koppling till nuvarande RUS går igenom och tydliggörs. Kopplingen till ett urval andra regionala strategier tydliggörs också.

1.2 Region Norrbotten

Kiruna kommun vill ha synpunkter på samrådsutgåvan av ny översiktsplan av Region Norrbotten. Region Norrbotten har ett samordnande ansvar för Norrbottens utveckling, enligt Lag (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar i vissa län. Detta ansvar innebär att utarbeta och fastställa en strategi för regionens utveckling och samordna insatser för genomförandet av den samt att upprätta och fastställa planer för regional transportinfrastruktur. Region Norrbotten utgör även en formell remissinstans enligt plan- och bygglagen (PBL) avseende översiktsplaner.

Region Norrbottens synpunkter

Stadsomvandlingen i Kiruna kommer att effektueras under kommande år och därför är det värdefullt att kommunen aktualiserar gällande översiktsplan för att klara kommande förändringar.

Regional utvecklingsstrategi

Region Norrbotten arbetar just nu med att ta fram en ny Regional utvecklingsstrategi (RUS) för Norrbotten som ska beslutas i Regionfullmäktige i början av nästa år. När RUS:en är fastställd kommer regionen i kommande ÖP-processer att tydliggöra samspelet mellan den Regionala utvecklingsstrategin och översiktsplanen så att det på ett tydligare sätt kopplas mot varandra. I det arbetet behöver regionen och kommunerna arbeta tätare innan, under och efter formell översiktsplaneringsprocess.

I förslag till Översiktsplan för Kiruna är kopplingen mellan nuvarande RUS och kommunens strategiska vägval otydliga.

Kommentar

Översiktsplanens koppling till nuvarande RUS går igenom och tydliggörs. Kopplingen till ett urval andra regionala strategier tydliggörs också.

Kirunas regionala roll

Kiruna står för många viktiga näringar som bidrar till länets och nationens välbefinnande. Förutom gruva och rymd ser vi en tydlig ökning av besöksnäringen i länet där Kiruna har en viktig roll med attraktivt fjäll och många intressanta besöksmål. Dessa näringar kommer att utvecklas än mer i framtiden och regionen kommer att stötta kommunen på olika sätt i viktiga utvecklingsinsatser som kopplar till dessa näringar.

Kommunen har haft en liten befolkningsminskning under de senaste åren och har en utmaning, liksom andra kommuner, med en allt mer åldrande befolkning. I den regionala bostadsmarknadsanalysen för 2017 redovisar Kiruna underskott av bostäder i hela kommunen. Det beror till viss del av stadsomvandlingen men också att det finns ett tryck på bostäder i övriga kommuner, där bl.a. Abisko pekas ut som en tillväxtort. Hinder som kommunen anser påverka bostadsbyggandet är främst höga produktionskostnader, överklagade detaljplaner och hyresnivåer som inte motsvarar marknadens behov. För att klara bostadsförsörjningen framöver behöver strategiska diskussioner föras mellan stat, kommun och region för hur vi tillsammans kan arbeta för ett ökat bostadsbyggande som vänder sig till alla människor.

Att flytta stadskärnan kräver många komplexa strategiska avvägningar mellan olika intressen och innehåll. En aktuell översiktsplan kan förhoppningsvis hjälpa i viktiga vägval som kommunen behöver göra för att klara stadsomvandlingen och hur vissa kommuners medborgare i Kiruna ska utvecklas.

Kommentar

Delar av synpunkterna förs in i handlingarna.

Infrastruktur och kollektivtrafik

Region Norrbotten vill understryka vikten av att beskriva hur angränsande kommuner kan kopplas samman så att största möjliga nytta av kommande infrastruktursatsningar med ett hela resan perspektiv som grund.

Placeringen av resecentrumet i Kiruna tätort är viktigt för att skapa en regionförstoring där kollektivt resande underlättas. Med ett stationsläge i centrum skapas goda förutsättningar till att länka samman regionen på ett bättre sätt men det skapar också goda förutsättningar för arbetspendling mellan Kiruna och Gällivare med tåg. Det minskar även miljöbelastningen och det underlättar sjuktransporter mellan Kiruna och Sunderby sjukhus.

Kommentar

Handlingarna förtydligas enligt synpunkten.

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen

Kiruna kommun har lagt ut en stor mängd områden (175 st.) för möjlighet till byggande i strandnära lägen. LIS-områdena (Landsbygdsutveckling i strandnära lägen) har olika karaktär där man tydligt kan se en koppling med att stärka områden med ny strandnära bebyggelse medan andra områden är olämpliga utifrån LIS-verktygets intentioner. Regionen har förståelse för kommunens vilja att peka ut många områden för strandnära bebyggelse men vill poängtera att mängden kan skapa flera utmaningar som inte är önskvärda i framtida dispensprövning. När kommunen valt att lägga ut så många områden är det svårt att få tillräckligt tydliga avvägningar mellan olika intressen och det kommer även bli otydligt vilka områden som går att bebygga och inte. Därför skulle regionen hellre se ett mer balanserat utpekande där områdena som väljs mer tydligt har förutsättningar att bebyggas utifrån bättre kunskapsunderlag kopplat till varje område. Det kommer att skapa en bättre trygghet till de medborgare som vill bygga inom kommunens antagna LIS-områden.

Det finns också ekonomiska konsekvenser som kan uppstå om man väljer att sprida ut bebyggelsen allt för mycket. Trycket från boende kan bli ökade krav på bredband, kollektivtrafik och andra service-funktioner. Gör man rätt strategiska val för vart man vill stärka upp med ny bebyggelse i strandnära lägen kan positiva effekter fås på bl.a. bredbandsutbyggnaden.

Kommentar

LIS-områdena går igenom i sin helhet.

Näringslivsutveckling

Kirunas näringsliv bygger främst på tre grundstenar som är viktiga för kommunens framtida utveckling. Gruva, rymd och besöksnäringen är i fokus och skapar flera mervärden i kommunen och behöver utvecklas vidare i framtiden. Region Norrbotten vill betona vikten av att fortsätta utveckla gruv, test, rymd och besöksnäringen i länet. LKAB:s järnmalmsproduktion är inte bara viktig för Norrbottens tillväxt och välfärd utan för hela nationen. Regionen håller med om Kiruna kommuns beskrivning om att eventuella nya gruvor ska avvägas utifrån ett hållbarhetsperspektiv där långsiktighet och lokal påverkan är viktiga ingångsvärden. Framgången för att klara framtida avvägningar är att länets aktörer behöver bli bättre på att samordna oss i komplexa projekt.

Rymdindustrin i Kiruna är viktig för hela kontinenten. Kiruna har unika komparativa fördelar genom sin geografiska lokalisering norr om polcirkeln, stora ytor, flygplats och stort know-how. Regioner ska koncentrera sig på sina konkurrensfördelar och bidra till europeiska värdekedjor och i det arbetet är rymdindustrin i Norrbotten en unik näring. Rymdnäringen står för en viktig och intressant utveckling där bl.a. innovation kopplat till olika viktiga samhällstjänster kan utvecklas. Forskning och utveckling, satellitkommunikation och rymdutbildning är exempel på nytta som rymdnäringen skapar i regionen. Rymdnäringen skapar även ett ökat globalt intresse för Sverige, Norrbotten och Kiruna och attraktivitet i en arktisk kontext.

Besöksnäringen har under en längre tid utvecklats starkt i Norrbotten och den utvecklingen hoppas vi kan försätta för att stärka Norrbotten som besöksmål men också för ett starkt varumärke och attraktionskraft. Besöksnäringen betraktas som ett unikt tillväxtområde för att den har potential att öka regional konkurrenskraft och sysselsättning. Besöksnäringen har även förutsättningar att bidra till en ökad jämställdhet på regionens arbetsmarknad. Besöksnäringen kan även ha möjligheter att bidra med arbetstillfällen i mer glesbebyggda delar av regionen vilket är viktigt för länets utveckling. Resurser som natur, kultur och historia i kombination med bra kommunikationer, säkerhet och stabilitet skapar förutsättningar för nya produkter och tjänster som kan leda till

framtida tillväxt. Förutsättningarna för att utveckla näringen anses goda men samtidigt i behov av stöd och samordning

De tillväxthinder som nämns av besöksnäringens företag handlar mest frekvent om ekonomiska hinder. Därefter nämns infrastrukturella problem, problem att rekrytera personal, att få tillgång till mark, relationer med myndigheter och politik, marknadsföringsinsatser, aktivitetsutbud, bostäder, samverkan, regelverk och entreprenörskap. Det är därför viktigt att regionens aktörer samlas för att arbeta med besöksnäringens tillväxtkraft och utmaningar.

Kommentar

Delar av synpunkterna förs in i handlingarna i del 1.

På grund av kort svarstid har inte regionen inte haft möjlighet att svara på hela översiktsplanens innehåll.

1.3 Försvarsmakten

Redovisning av riksintressen för totalförsvarets militära del

I kommunens redovisning av riksintressen för totalförsvarets militära del saknas "övrigt influensområde", så kallade Ö-områden. Försvarsmakten har valt att för vissa anläggningar som omfattas av sekretess redovisa ett influensområde. Detta för att säkerställa att åtgärder inte vidtas som kan komma att skada anläggningen eller dess funktion. Dessa områden redovisas som "Övriga influensområden" med ett generellt influensområde. Dessa influensområden omfattas inte av sekretess och kan således redovisas på karta. Inom "Övriga influensområden" ska alla plan- och lovärenden remitteras till Försvarsmakten vilket bör framgå av planhandlingarna. Kiruna kommun berörs även av Försvarsmaktens lågflygningsområden vilka utgör område av betydelse för totalförsvarets militära del enligt 3 kap 9§ Miljöbalken. Inom lågflygningsområdena kan höga objekt komma att påverka Försvarsmaktens möjlighet att bedriva flygverksamhet. Mer information om lågflygningsområden samt Ö-områden finns i Försvarsmaktens redovisning av riksintressen för 2017. Länsvis redovisning finns att hämta på Försvarsmaktens hemsida:

<https://www.forsvarsmakten.se/sv/om-myndigheten/samhallsplanering/riksintressen/>

Planeringsöverväganden- Riksintressen

Av planeringsövervägandena bör tilläggas att även förhandsbesked och bygglov i områden som berör riksintressen för totalförsvarets militära del ska samrådats med Försvarsmakten.

Kommentar

Samtliga riksintresseområden, lågflygningsområden och övriga influensområden förs in i handlingarna. Texten kompletteras med remisskrav för plan- och lovärenden samt förhandsbesked och bygglov inom Ö-områden och riksintresse för totalförsvarets militära del.

Vindkraft

I planeringsöverväganden för vindkraft bör tilläggas att Försvarsmakten ska remitteras alla objekt högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse respektive 45 meter inom sammanhållen bebyggelse. Av översiktsplanen framgår att avgränsning av område för vindkraft ska ske efter samrådet. Områden som pekas ut för vindkraft kan komma i konflikt med Försvarsmaktens tekniska system. Försvarsmakten önskar shapefiler för de utpekade områdena för att kunna utreda detta.

Kommentar

Avgränsning av strategiska området för vindkraft sydost om Karesuando framgår i utställningshandlingarna. I de övriga delar av kommunen som vindkraft kan provas kommer det att framgå i texten i varje bygd vilka remisser och hänsyn som krävs.

Helikopterverksamhet

Kommunen anger i översiktsplan att en annan lokalisering av den militära trafiken bör eftersträvas på sikt. Flygplatsen används idag av flygande förband inom Försvarsmakten med anledning av dess unika läge invid Sveriges enda bergsterräng. Flygplatsens unika väderbetingelser möjliggör för Försvarsmaktens helikopterburna förband att öva, utbilda och operera året runt endast minuters flygtid från områden där unika förmågor kan

utvecklas. Med hänsyn till platsens gynnsamma och unika förutsättningar för att bedriva avancerad flygutbildning samt Försvarmaktens uppgift att öka den operativa förmågan, är behovet av skydd av riksintresset högt, både på kort och på längre sikt.

Kommentar

Texten kompletteras med Försvarmaktens synpunkter. Ny helikopterplats planeras så att den kan rymma all helikopterverksamhet i området.

1.4 Lantmäteriet

Vid genomgång av planförslagets samrådshandlingar (daterade december 2017) har följande noterats:

Lantmäteriets synpunkter

Lantmäteriet har enligt 3 kap. 9-10§§ PBL ingen fristående roll i samrådsförfarandet när översiktsplaner tas fram. Lantmäteriet ska vid förfrågan lämna sina synpunkter till länsstyrelsen och har därför inte några synpunkter att lämna till kommunen i detta ärende.

Kommentar

Synpunkten är noterad.

1.5 Statens Fastighetsverk, SFV

Samrådsyttrande över förslag till översiktsplan för Kiruna kommun

Inledning

Statens fastighetsverk (SFV) har mottagit inbjudan till samråd om förslag till ny översiktsplan för Kiruna kommun dels direkt från kommunen dels via Länsstyrelsen i Norrbottens län. SFV har tagit del av allmänt tillgängligt material på kommunens webbplats. Samrådet är ett led i Kirunas arbete med att ta fram en ny översiktsplan för hela kommunen. Gällande översiktsplan antogs 2002. SFV:s synpunkter lämnas till Länsstyrelsen Norrbottens län som lämnar ett samlat statligt yttrande.

SFV:s uppdrag och fastigheter

SFV är en myndighet som förvaltar vissa delar av statens fasta egendom. SFV:s uppdrag beskrivs i myndighetens instruktion och årligt regleringsbrev. De fastigheter SFV ska förvalta är de som staten långsiktigt behöver för speciella ändamål, fastigheter som är av stort kulturhistoriskt värde för vilka staten har ett särskilt ansvar, fastigheter som under århundraden har tillhört kronan eller har donerats till staten. SFV har ett långsiktigt förvaltningsperspektiv och många av SFV:s objekt är statliga byggnadsminnen (SBM) med Riksantikvarieämbetet som tillsynsmyndighet. SFV förvaltar cirka 3000 byggnader och en sjundedel av Sveriges markyta. I Norrbottens län har SFV bland annat stora fjällområden och skogsmarker. I Kiruna kommun äger staten genom SFV 75-80% av kommunen. Delar av dessa områden är produktiv skogsmark där SFV har en aktiv skogsförvaltning. I kommunen har SFV förhållandevis få byggnader, men forskningsstationerna i Tarfala och Abisko, SMHI:s meteorologiska station i Katterjåkk, tullstationen vid Riksgränsen samt den f.d. tullstationen i Karesuando ägs av staten och förvaltas av SFV.

För den statliga marken ovanför odlingsgränsen i Kiruna kommun är det naturresurs- och rennäringsenheten vid länsstyrelsens kontor i Jokkmokk som svarar för tidsbegränsade markupplåtelser (arrenden). Det är dock SFV som står som ägare av marken och som svarar för alla försäljningar av mark för såväl större förvärv för samhällsbyggnadsändamål som privatpersoners mindre friköp av arrendetomter eller fjällägenheter. Därmed påverkas SFV av i princip allt som planeras på den statliga marken i allmänhet och förvärv av den statliga marken i synnerhet.

SFV noterar i avsnittet om dialog att tidiga samråd har hållits med samebyarna och andra större markanvändare. Det är anmärkningsvärt att kommunen valt att inte också samråda med SFV som varande kommunens största markägare då kommunen vill få grepp om behovet att förvärva mark från just staten. SFV hade uppskattat om kommunen valt att tidigt informera och samråda om de förslag till utbyggnadsprojekt på statlig mark som ingår i översiktsplanen.

Kommentar

Kiruna kommun kompletterar texten i handlingarna med informationen i denna del av yttrandet. Kommunen kommer att initiera samråd med SFV beträffande de områden som kvarstår efter samrådet. Dessa områden kan vara områden som ska utredas vidare eller valda områden.

Förvärv av statens mark ovanför odlingsgränsen

Enligt rennäringsförordningen (1993:384) prövas frågor om försäljning av statens mark ovanför odlingsgränsen av regeringen. I praktiken hanteras förvärvsansökningarna av SFV, som inhämtar yttranden från berörda instanser, främst länsstyrelsen, samebyn och Jordbruksverket. SFV sammanställer yttrandena och överlämnar sedan ärendet tillsammans med sitt eget yttrande till regeringen för beslut. Processen kan vara tidskrävande och det är därför viktigt att i ett tidigt skede inleda en kontakt med SFV när behov av markförvärv uppstår. De senaste åren har SFV hanterat Kiruna kommuns ansökan om förvärv av mark för Kiruna nya centrum. Regeringens beslut att medge försäljning av markområdet mellan Kurravaaravägen och Tuolluvaara gruvområde samt i norr avgränsat av nya sträckningen av E10, fattades i juni 2012 respektive januari 2014. Regeringsbeslutet från 2014 omfattade även mark för östra industriområdet söder om Tuolluvaara. Med stöd av regeringsbesluten har SFV upprättat och träffat de avtal som behövs för förvärvens genomförande. Ett av de senaste avtalen omfattade överlåtelse av 78 hektar och tecknades i juni 2017. För närvarande hanteras Kiruna kommuns ansökan om markförvärv på Sandstensberget, som nyligen har skickats till regeringen för beslut. Ett återkommande problem i SFV:s arbete med samhällsomvandlingen i Kiruna har varit att kommunen oftast i alltför sent skede hört av sig till SFV för att genomföra förvärven, vilka skett successivt allt eftersom nya centrum har blivit föremål för detaljplaneläggning. Utöver försäljningsärendena rörande Kiruna nya centrum, får SFV även förfrågningar om friköp av statens mark från privatpersoner. Ansökningarna avser främst bebyggd tomtmark där byggnaden ägs av sökanden och marken är upplåten genom arrendavtal med länsstyrelsen. För närvarande hanterar SFV tolv ansökningar om friköp i Kiruna kommun. SFV har haft förfrågan om friköp från kommunens andrahandsarrendatorer. Sådana friköp är inte möjliga.

Vägledning för hur en ansökan om friköp ska bedömas finns i regeringens proposition 1994/95: 100 bil 1 0 (förnyat i proposition 2009/10: 1) där det framgår att så kallat friköp av statens mark ovanför odlingsgränsen ska kunna medges om marken redan är upplåten och används för permanent boende eller för näringsverksamhet och särskilda skäl inte talar mot en försäljning. Vidare ska friköp enligt proposition 2016/17:1 kunna medges om marken används eller kommer att användas för permanent boende eller deltidsboende minst sex månader per år och boendet har rimliga förutsättningar att långsiktigt bestå. Friköp ska även kunna medges utan att någon upplåtelse föreligger, om särskilda skäl talar för att marken ändå bör få friköpas.

Kommentar

Kiruna kommun kompletterar texten i handlingarna med informationen i denna del av yttrandet.

Sammanfattning

SFV informerar om förutsättningar för förvärv av statens mark och efterfrågar dialog med kommunen i tidigt skede angående önskemål om eventuella markförvärv, lokalisering av nya verksamheter och utbyggnadsprojekt på statlig mark. Då tiden för att överblicka konsekvenserna med planförslaget har varit alltför knapp avstår SFV från att lämna synpunkter i sak på föreslagna förvärv och lokaliseringar av nya verksamheter. Detta innebär inte att SFV godkänner redovisade förslag. SFV:s bedömning är att vidare utredning kommer att behöva göras för merparten av förslagen. SFV kommenterar en del av förslagen som kommer att beröra statlig mark. SFV är positivt inställda till förslaget att ta fram en fördjupad översiktsplan i Abisko. Utvecklingsområdena för ny bebyggelse i Abisko behöver utredas vidare. SFV anser att kartorna är svåra att tyda och efterfrågar bättre kartunderlag såväl till de sektorsvisa beskrivningarna som till förslagsdelarna inklusive plankartan.

Kommentar

Kiruna kommun noterar att SFV bedömer att vidareutredning av förslagen krävs innan samråd om förvärv. Kartmaterialen ses över.

Planförslaget, del 1 förutsättningar

Kapitel 1 Ny översiktsplan

"Den kommuntäckande översiktsplanens (ÖP) aktualitet ska ses över minst en gång per mandatperiod. Nu gällande plan antogs i juni 2002. Ett bra och aktuellt översiktsplanematerial innebär en snabbare ärendehantering inom alla sektorer i kommunen, men även på regional och på nationell nivå. De senaste 10 åren har varit en av de mer omvälvande perioderna i Kirunas historia. För att kunna hantera situationen i Kiruna centralort gjordes en fördjupad översiktsplan (FÖP) som antogs i januari 2007. En uppdatering av den kommunövergripande översiktsplanen ger en aktuell och tydlig översiktsplan, där all markanvändning hanteras samtidigt. Ytterligare fördelar med att förnya den befintliga översiktsplanen är samordning med andra strategiska planer som till exempel tillväxtstrategin och bostadsförsörjningsprogrammet, vilket är nödvändigt för att få ett samlat strategiskt beslutsunderlag. Översiktsplanen ska också präglas av kommunens vision.

Viktiga förändrade förutsättningar jämfört med 2002 är:

- Behov av att få en samlad bild av behovet av att förvärva mark framför allt från staten.
- Stora infrastruktursatsningar t.ex. framtida dubbelspår mellan Kiruna och Riksgränsen, förlängning av rullbanan på Kiruna flygplats.
- Mineralprospektering, mineralstrategi.
- Utvecklingen inom rymdverksamheten.
- Utvecklingen av turistnäringen med målet fördubbling av antalet gästnätter
- Möjligheten till landsbygdsutveckling i strandnära områden, LIS-områden
- Nya riksintressen för rennäringen, mineraler och precisering av riksintresse för flygplatsen och försvaret (fetstil ovan är SFV:s markering).

1.4 Sammanfattning av planförslaget

Planförslaget redovisar ny markanvändning för verksamheter och utbyggnadsplaner i bland annat Kiruna centralort och Abisko där marken till största delen ägs av staten och förvaltas av SFV. Båda lokaliseringarna för ny begravningsplats och krematorium i Kiruna närområde och centralort berör statens mark, liksom fyra av fem förslag till lokalisering av avfallsanläggning i Kiruna närområde. Av de fyra förslagen till ny plats för gokartbana, ser tre ut att beröra mark som ägs av staten. Förslaget till utvecklingsområde för industri söder om Lombolo, intill .väg 870, berör åtminstone delvis statens mark. Utvecklingsområdena för ny bebyggelse i Abisko respektive norr om Tuolluvaara berör också mark som ägs av staten, liksom den planerade utvecklingen av verksamheten vid rymdraketbasen Esrange.

Vidare redovisar planförslaget ett markområde vid Sakkaravaara norr om nya Kiruna centrum som strategisk markreserv (område X1). Även detta markområde ägs av staten och förvaltas av SFV och länsstyrelsen.

SFV har i sak inte just nu några synpunkter på föreslagna lokaliseringar av nya verksamheter och utbyggnadsplaner på statlig mark. Då tiden för att överblicka konsekvenserna med planförslaget har varit knapp, innebär dock inte detta att SFV godkänner redovisade förslag. I det fortsatta arbetet med förslag till ny markanvändning efterfrågar SFV en nära dialog med kommunen. SFV:s bedömning är att vidare utredning kommer att behöva göras för merparten av de redovisade förslagen.

Kommentar

Dialog om markförvärv tas upp för de alternativ till markanvändning som kvarstår i utställningshandlingen antingen som föreslagna markanvändning eller utredningsområde.

Kapitel 2 Kommunens struktur

2.1 Mark och vatten

Av planförslaget framgår att det finns två mindre nationalparker och många stora och små naturreservat i kommunen. Dessutom redovisas att ytterligare naturreservat utreds av länsstyrelsen. SFV konstaterar att merparten av de framtida naturreservat som redovisas på bild 2.1.1 i planförslaget är områden som antingen omfattas av SFV:s och Naturvårdsverkets överenskommelse om överföring av förvaltningsansvar för områden med skyddsvärd skog eller utgör intresseområden som det för närvarande pågår diskussioner om. Utöver

redovisade framtida naturreservat finns ytterligare områden som länsstyrelsen diskuterar med SFV om, varav ett utgör mark vid Sakkaravaara.

Kapitel 3 Bostäder och service

3. 1 Bostäder/Bostadssituationen i Tometräskbygden

Bostadsbrist råder i Abisko-Riksgränsenområdet och den pågående detaljplaneringen för nya bostäder i Abisko har försvårats av miljöfrågor som buller från helikopter verksamhet, närhet till avloppsreningsverk samt ett kommande skyddsområde för vattentäkt. Bristen på tillgång till byggbar mark som inte påverkas av miljöstörande verksamheter skulle enligt planförslaget kunna åtgärdas genom att antingen flytta den civila helikopter verksamheten eller avloppsreningsverket. Såvitt SFV förstår avses den militära helikopter verksamheten bibehållas på nuvarande plats. De föreslagna utvecklingsområdena för ny bebyggelse berör statlig mark, främst intill Abisko naturvetenskapliga station, och påverkar även ett naturreservat för forskningsverksamheten. Planförslaget föreslår en fördjupning av översiktsplanen för Abiskoområdet där forskningsstationen ingår, vilket SFV ser positivt på. SFV vill poängtera vikten av att kommunen i tidigt skede involverar SFV i arbetet med den fördjupade översiktsplanen och att en nära och tät dialog förs med SFV, gärna inledningsvis på plats i Abisko. Lämpligheten med att ändra områdesgränsen för naturreservatet samt planerna på ny bebyggelse i nära anslutning till befintlig helikopter verksamhet bör utredas vidare.

Markåtkomst för ny lokalisering av den civila helikopter verksamheten vid Miellesjohka, Ylipää eller Vistasälven (samtliga på statlig mark) torde kunna lösas genom tecknande av ett markupplåtelseavtal med länsstyrelsen efter samråd med SFV.

Kommentar

På grund av de komplicerade förhållandena i Abiskoområdet är det aktuellt att snarast påbörja en fördjupning av översiktsplanen som omfattar området Abisko Turiststation Abisko Naturvetenskapliga station/Polarforskningssektariatet Abisko Östra till Miellesjohka. I samband med fördjupningen kommer tidiga samråd med SFV att hållas.

Kapitel 4 Näringsliv

4. 5 Forskning och högre utbildning

Planförslaget redovisar det utvecklingsbehov som finns avseende verksamheten vid rymdraketbasen Esrange, som drivs av Svenska Rymdaktiebolaget. Verksamheten vid Esrange utövas i huvudsak på statlig mark och för de anläggningar som behövs för bedrivande av rymdverksamheten finns arrendeavtal tecknat med länsstyrelsen. En utökning av verksamhetsområdet torde innebära att gällande arrendeavtal med länsstyrelsen behöver kompletteras, vilket sker efter samråd med SFV.

Planförslaget behandlar även de två forskningsstationerna i Tarfala respektive Abisko som är belägna på mark som ägs av staten. Staten genom SFV äger byggnaderna som utgör Tarfala forskningsstation och Abisko naturvetenskapliga station och hyr ut dessa till Stockholms universitet respektive Polarforskningssektariatet. SFV anser att detta bör förtydligas i samrådshandlingarna.

4. 11 Skogsbruk

Som framgår av planförslaget är staten genom SFV en av de större skogsägarna i Kiruna kommun. SFV förvaltar i nuläget 13 000 ha indelad produktiv skogsmark i kommunen. SFV:s vision och mål är att förvalta statens skogar och marker långsiktigt hållbart samt eftersträva största möjliga samhällsnytta i dag och för framtida generationer. I december 2016 beslutade SFV om en strategi för hållbart skogsbruk. Den ger ett kraftfullt bidrag till miljömålet levande skogar och ett stort utrymme att lämna god hänsyn till rennäring och friluftsliv samtidigt som ekonomin är acceptabel och värdeutvecklingen god.

Sedan år 2000 är SFV certifierat enligt Forest Stewardship Council (FSC), då som den första statliga skogsägaren i världen.

Kommentar

I handlingarna tydliggörs att Staten genom SFV äger byggnaderna i Tarfala forskningsstation och Abisko Naturvetenskapliga station. Texten i kap 4.11 kompletteras med ovanstående information.

4. 13 Kulturella och kreativa näringar

Under planeringsöverväganden skrivs att "Parlamentsbyggnad för Sametinget skulle höja samiska näringars status och bidra till ytterligare en arena för konstnärliga och hantverksmässiga uttryck i linje med Kirunas profil." SFV har på uppdrag av regeringen gjort förstudie och genomfört en arkitekttävling för en parlamentsbyggnad åt sametinget. Tävligen vanns av Murman arkitekter 2006 med förslaget Badjaneapmi. Det visade sig emellertid att tomten låg alltför nära deformeringszonen. 2009 gjorde Murmans därför en utredning av alternativa tomter på bekostnad av LKAB.

Osäkerhet om stadens flytt-och expansionsriktning ledde emellertid till en allmän avvaktan. SFV har inte för närvarande något uppdrag från regeringen att bygga ett parlament för Sametinget. I avvaktan på beslut följer SFV frågan och de diskussioner som förs i Sametinget och kommunens planering om möjlig lokalisering. Kommunen genomförde 2013 en arkitekttävling om stadsomvandlingen och hur staden ska förflyttas mot Tuolluvaara. Sametinget uppdrog därefter åt Murmans att studera ett tomtläge i Tuolluvaara vilket bedömdes passa för parlamentsbyggnaden.

2014 redovisade kommunen principer och inriktning för stadsomvandlingen i en utvecklingsplan. Det finns ett läge för parlamentet i närheten av det studerade. Trafikverket har 2017 haft samråd för en ändring av E10-sträckningen genom det nya stadscentrum. En ny tomtstudie för att finna en bra och värdig plats för en parlamentsbyggnad i enlighet med Sametingets behov bör avvakta att E10:ans läge lagts fast.

Kommentar

Synpunkten noteras.

Kapitel 5 Fritid, natur och kultur

5. 1 Rekreation och fritidshus

Av planförslaget framgår att fler fritidshusområden på kommunalägd mark eller statlig mark behövs, särskilt i närheten av tätorten samt i Torneträskområdet. Vidare framgår att detaljplanläggning för nya fritidshus i Stenbacken pågår och att det bör vara möjligt att förvärva denna mark av SFV. I förslaget till detaljplan för Stenbacken fritidshus anges dock att kommunen avser att arrendera området av staten och sedan arrendera ut tomterna inom planområdet i andra hand till dem som önskar bygga där. SFV efterfrågar ett förtydligande på vilket sätt som kommunen avser lösa åtkomsten till statlig mark för nya fritidshusområden, vilket antingen kan ske genom att kommunen köper eller arrenderar marken. Oavsett vilket alternativ som väljs, efterfrågar SFV en nära dialog med kommunen.

5.2 Kultur och fritid

Enligt planförslaget antog kommunstyrelsen en utvecklingsplan för hela Luossavaara friluftsområde i maj 2017. Utvecklingsplanen, som uppges lägga grunden för ett långsiktigt utvecklingsarbete av Luossavaaras alpinanläggning, ska enligt kommunens hemsida ha tagits fram i dialog med föreningar och näringsliv i Kiruna. Av del 2:s beskrivning och rekommendation för mark-och vattenanvändningen avseende område Yb1 Luossavaara inom Kiruna centralort framgår att Kiruna kommun behöver förvärva mark för framtida möjlighet till stugby och logi i direkt anslutning till skidbacken.

Luossavaaras alpinanläggning är belägen på statlig mark, som förvaltas av SFV och länsstyrelsen. Marken är utarrenderad till LKAB. SFV har intresse av att få ta del av utvecklingsplanen och efterfrågar en tidig dialog med kommunen den dag som frågan om markförvärv aktualiseras.

Kommentar

Texten i kapitel 5.1 förtydligas och en dialog upptas. Utvecklingen i Luossavaara är mycket viktig för kommunen. Utvecklingsplanen skickas till SFV.

Kapitel 6 Kommunikationer

6.3 Järnvägar

Enligt planförslaget planerar Kiruna kommun för ett nytt resecentrum i anslutning till Kiruna nya centrum. För att detta ska bli verklighet krävs att en ny järnväg byggs in till Kiruna centralort, vilket i så fall kommer att påverka mark som ägs av staten och som förvaltas av SFV och länsstyrelsen.

Kommentar

Texten i kapitel 6.3 förtydligas så att det framgår att det är Trafikverket som ansvarar för byggande av järnväg samt att regeringen har uppdragit till Trafikverket att utreda tillgängligheten till nya centrum.

Kapitel 8 Miljö, hälsa och säkerhet

8.1 Miljöns utveckling i Kiruna kommun verksamhetsutveckling

Enligt planförslaget är kommunen i behov av ny mark för industrier. I den fördjupade översiktsplanen för Kiruna centralort, som vann laga kraft 2014-10-01, finns ett område söder om Lombolo, intill väg 870, som har avsatts som utredningsområde för småindustri. Området pekas på nytt ut som utvecklingsområde för industri i detta planförslag, samtidigt som det anges att området inte kan tas i anspråk innan järnvägssträckningen in till nya centrum har beslutats. Då markområdet ser ut att delvis beröra statlig mark, ser vi fram emot en tidig dialog med kommunen när frågan aktualiseras.

Yttrande

Det är ett tillkommande verksamhetsområde för industri söder om utredningsområdet i FÖP 2014. I huvudsak är statlig mark i områden med detaljplanekrav. Tidig dialog hålls med SFV.

Kapitel 11 Landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS)

SFV konstaterar att LIS-områden föreslås i anslutning till befintlig bebyggelse i tätorter, i fritidshusområden och i områden med väg. De föreslagna LIS-områdena i fritidshusområden är kopplade till orter med service även om avståndet är långt. Kommunens bedömning är att landsbygdsutveckling i strandnära läge inom hela kommunen bidrar till attraktiva livsmiljöer och besöksmål.

Då staten genom SFV äger en så stor del av markbeståndet inom Kiruna kommun, påverkas SFV sannolikt i hög grad av de föreslagna LIS-områdena. I enlighet med vad som framgår ovan i avsnittet om rekreation och fritidshus, efterfrågar SFV ett tidigt samråd när frågan om nybyggnation aktualiseras på statens mark. Samrådet bör bland annat omfatta en diskussion om vilket sätt som är lämpligast för åtkomst av den statliga marken (förvärv eller arrende).

Yttrande

I översiktsplanen kommer hänsyn tas alla synpunkter gällande LIS. Vissa områden tas bort medan andra minskas ner. I huvudsak är statlig mark i områden med detaljplanekrav. Tidig dialog hålls med SFV.

Kapitel 12 Riksintressen

Riksintresseanspråken i Kiruna kommun är många och berör stora områden. Överlappningen av riksintressen är omfattande och konflikter kan uppstå. Översiktsplaneförslagets behandling av riksintressen är uppdelad på en redogörelse för förutsättningarna för respektive riksintresse i detta kapitel och områdesvisa sammanställningar av alla riksintressen och hantering av dem i del 2:s beskrivningar och rekommendationer för mark- och vattenanvändning. Även i miljökonsekvensbeskrivningen behandlas riksintressena. SFV har inga invändningar mot den sektorsvisa redogörelsen i text men saknar kartor som redovisar respektive riksintresses utbredning och en totalbild för kommunen. Del 2 har kartor för riksintressena i de olika bygderna. Dessa är tyvärr svårlästa på grund av sin ringa storlek och bristfälliga grafik.

SFV tar inte ställning till hur kommunen avser tillgodose riksintressena och hantera eventuella konflikter med detta yttrande men ser att beskrivningarna kommer att vara ett bra underlag vid kommande provningar av exploateringsprojekt eller andra ärenden.

Yttrande

I översiktsplanen kommer kartmaterialet för riksintressena att kompletteras.

Del 2 mark-och vattenanvändning med plankarta

SFV har lämnat sina kommentarer på en del av de förslag som berör statlig mark där de redovisats i del 1, se ovan. De flesta av förslagen kommer att behöva utredas vidare, och SFV avvaktar att ta ställning tills bättre underlag finns. SFV förväntar sig en dialog där SFV också kan lämna synpunkter på vilka utredningar som behövs. SFV efterfrågar bättre kartunderlag i större skala och tydligare grafik till förslagsdelarna. Fler kartor borde redovisa i A3. Även plankartans underlagskarta, där många ortnamn saknas, och redovisningen av plan förslaget bör förbättras.

Del 3 miljökonsekvensbeskrivning

SFV har tagit del av miljökonsekvensbeskrivningen, men avstår från att lämna synpunkter.

Beslut

I detta ärende har utvecklingsdirektör Annakarin Wiberg beslutat. Utredningsarkitekt Lotta Lehmann och specialist fastighetsrätt Anna-Maria Victorin har varit föredragande. I handläggningen har också fastighetscheferna Mathias Jonsson och Lars Lodin, förvaltare Johan Hellman och enhetschef fastighetsrätt Daniel Biazzi deltagit.

Yttrande

Komplettering av kartmaterialet kommer till utställningen. Texten i del 2 skrivs så att den stämmer överens med de ändringar som görs i del 1 samt att tidiga samråd är nödvändiga.

1.6 Sveriges Geologiska Undersökningar, SGU

Samråd - förslag till översiktsplan för Kiruna kommun

Sveriges geologiska undersökning (SGU) avstår från att yttra sig i ärendet men hänvisar samtidigt till vår checklista för översiktsplaner på vår webbplats.

https://www.sgu.se/globalassets/samhallsplanering/planering-och-markanvandning/checklistaop_sgu_2017-12-22.pdf

Yttrande

Synpunkten noterad.

1.7 Trafikverket

Generella synpunkter

Generellt bör ett helhetsgrepp tas om trafikfrågorna på varje ort - Riksgränsen, Katterjåkk, Abisko m fl - avseende hur utvecklingsområden och befintliga områden ska angöras med trafik. Detta för att optimera lösningarna och minimera påverkan på europavägens funktion.

Kommunen lyfter fram betydelsen av E10, E45, väg 395 och väg 870 som funktionella stråk och betydelsen av hög TS-standard och tillgängligheten till bl.a. fjällbyarna. I detta sammanhang är det viktigt att belysa de krav Trafikverket ställer vid anläggning invid väg, anslutningar mm, för att funktionen ska kunna upprätthållas.

De problem och behov som lyfts fram i översiktsplanen avseende Torneträskbygden, har studerats inom ramen för den åtgärdsvalsstudie som genomförts åren 2016-2017 i samverkan mellan berörda aktörer - Trafikverket, Kiruna kommun, Länsstyrelsen, RKM, Länstrafiken och turistnäringens organisationer. Översiktsplanen bör för en helhetsbild av problem och behov kompletteras med en beskrivning av det arbetet samt de problem och brister som identifierats, möjliga lösningar och ansvarsfördelning.

Kommentar

Översiktsplanen kompletteras med relevanta utdrag ur åtgärdsvalsstudien.

Även gestaltungsfrågorna måste förstås och hanteras med helhetssyn. Gestaltning innebär ett större grepp än utformning av enstaka punkter i vägmiljön/ transportsystemet. Lösningar (vägvisning, belysning, gång- och cykeltunnlar mm) för att uppnå olika kvaliteter (trafiksäkerhet, tillgänglighet mm) ska harmoniera med sin kontext (självförklarande miljöer, igenkännande design mm) och hela resan-perspektivet ska beaktas vid frågor

om gestaltning. Därför är det viktigt att alla aktörer verksamma i området tar samma hänsyn så att gestaltningen utanför vägområdet samordnas med den innanför. Skillnaden mellan hur miljöer uppfattas vinter och sommar måste också vägas in. Trafikverket och kommunen har i åtgärdsvalsstudien (ÅVS) som genomförts identifierat behovet av att ett gemensamt gestaltungsstrategiskt program utarbetas med utgångspunkt i ÅVS:ens gestaltungsprinciper.

Kommentar

Översiktsplanen kompletteras med relevanta utdrag ur åtgärdsvalsstudien.

På flera ställen i dokumentet hänvisar kommunen till Väglagen 47§ i betydelsen att det råder byggförbud. Detta är inte riktigt formulerat. Vid byggande inom 30 respektive 12 meter från vägområdet till E10 respektive väg 870 och väg 874 krävs tillstånd från Länsstyrelsen. Om sökanden vill bygga inom det tillståndspliktiga avståndet ska skälet till detta anges. Länsstyrelsen samråder med Vägverket.

Många bilder är suddiga/har dålig skärpa.

Kommentar

Texten ändras enligt ovan. Kartorna revideras.

Specifika synpunkter – Del 1 Förutsättningar för sektorövergripande utvecklingsplanering

- Sidan 26: Numreringen av kvarter fyller inget syfte utan en tillhörande karta med motsvarande numrering.
- Sidan 49, Planeringsöverväganden, Besöksnäring och turism: Behovet av säkra övergångar över väg och järnväg, t.ex. Låkatjåkka-anhalten, Katterjåkk och Abisko turiststation, behov av parkering mm har behandlats i den åtgärdsvalsstudie som genomförts i samverkan mellan berörda aktörer.
- Sidan 60, Fritidshus, tredje stycket: Det är viktigt att säkerställa att stationshus och fastigheter längs Malmbanan som går till försäljning inte får en användning som är olämplig med anledning av närheten till järnvägen och den verksamhet Trafikverket bedriver. De flesta byggnader står så nära att det är troligt att det kan uppstå problem med buller och vibrationer om byggnaden upplåts för bostäder. Till detta kommer risker med farligt gods och trafiksäkerhet i form av spårsprung. Dessutom måste Trafikverkets möjlighet att sköta drift och underhåll samt åtkomst till teknik säkras.

Kommentar

Sid 26 texten revideras. Sid 49 texten kompletteras. Sid 60 Bebyggelsen skyddas av områdesbestämmelser för att bibehålla en värdefull miljö. Försäljning av byggnader bör vara sådan att byggnadernas bidrag till värdefull miljö inte förstörs.

- Sidan 65, kap 6.1: I samband med ÅVS-processen har Kiruna kommun utarbetat en trafikstrategi för Torneträskområdet med utgångspunkt i den kommunövergripande trafikstrategin, där de mål som är relevanta för fjällbyarnas förutsättningar har renodlats. De inriktningar och avvägningar som kommunen gör i denna borde beskrivas.
- Sidan 65, kap 6.2: Kommunen lyfter fram betydelsen av högre trafiksäkerhetsstandard på statliga vägar och kortare restider. För att kunna upprätthålla en god funktion är det viktigt att
  - anslutningar och därmed konfliktpunkter mot bl.a. E10 minimeras genom att utfarter från nya områden kanaliseras till en punkt, helst befintlig. Trafikverket är restriktiv till nya utfarter mot europavägar och andra statliga vägar där vägens funktion riskerar att inte kunna upprätthållas.
  - oskyddade trafikanter erbjuds separata utrymmen i vägmiljön och alternativa vägar till statlig väg för att ta sig mellan lokala målpunkter, bl.a. planskilda lösningar vid korsande av europavägarna.
- Sidan 66, Parkeringsplatser- naturrastplatser utmed allmänna vägar: Här behöver ett förtydligande göras avseende skillnaden mellan parkeringsfickor, parkeringsplatser, rastplatser samt vem som har ansvar för vad. Trafikverket tillgodoser behovet av att vila och rasta för den långväga trafiken genom

parkeringsfickor samt särskilda rastplatser längs statliga vägarna. Dessa anläggs med avstånd och innehåll enligt rekommendationer och GD-direktiv.

- Sidan 67-68, Planeringsöverväganden, kap 6.2 Vägar:
  - Här borde krav och förhållningssätt till funktionella vägar beskrivas. Se ovan synpunkt avseende sidan 65 samt generella synpunkter. Koppla även till Räddningstjänstens behov av korta insatstider (kap 8.5)
  - Är de behov av gång- och cykelvägar som kommunen anger de högst prioriterade? Vilken potential finns för cykling mellan centrala Kiruna och Krokvik?
  - Rastplatser och långtradarstopp: Tillgång till parkering behöver ses över men inte rastplatser för E10.
  - Bebyggelselokalisering: Prövning av bygglov bör även ske mot PBL för bedömning av lokaliseringens lämplighet ur flera aspekter än trafiksäkerhet (avstånd till väg).
- Sidan 74, kap 6.7 Slutsatser, Kommunikationer: 2+1-väg med mitträcke på E10 mellan Kiruna och Riksgränsen kommer inte att vara aktuellt enligt nu gällande riktlinjer med anledning av för låga trafikflöden.

Kommentar

Kap 6.1 kompletteras med information från ÅVS:en. Texten revideras i kap 6.2. Text om gång- och cykelväg till Krokvik tas bort.

- Sidan 85, Planeringsöverväganden, kap 7.4 Vindkraft: I översiktsplaneringen är det ur Trafikverkets synvinkel viktigt att se över att områden för vindkrafts-etableringar inte kommer i konflikt med kommunikationsanläggningar. Det gäller såväl anläggningar för sjöfart (dock inte aktuellt) och luftfart som vägar och järnvägar.
  - Vid allmänna vägar ska master och vindkraftverk lokaliseras och utformas så att de inte lockar bilisternas uppmärksamhet från trafiken. Med tanke på säkerheten bör master och vindkraftverk i möjligaste mån placeras så att de anpassas till omgivande landskap och bebyggelse. Enligt väglagen samt plan- och bygglagen ska byggnader och andra anläggningar placeras och utformas så att de inte inverkar menligt på trafiksäkerheten.
  - Vid etablering av master och vindkraftverk behöver man ta hänsyn till järnvägar och trafikeringen av dessa på flera sätt. Det gäller även master och vindkraftverk placerade långt från en järnväg eftersom det bland annat kan uppstå störningar i trafikledningssystemet.
  - Hänsyn ska tas till risken för så kallade iskast, där is eller hårt packad snö slungas från rotorbladen.
  - Byggnader och andra föremål som är högre än 20 meter kan komma att påverka luftfarten. Därför ska en lokaliseringbedömning (flyghinderanalys) göras vid varje enskild etablering.

Kommentar

Texten kompletteras.

- Sidan 87, Kap 8.1 Miljöns utveckling i Kiruna kommun: Den lokala trafiken kommer att öka i takt med utvecklingen av nya centrum. Syftar det på trafiken på ny E10? Behöver förklaras då ambitionen uttryckt i trafikstrategin är att minska lokal biltrafik och öka gång-, cykel- och busstrafiken.

Kommentar

Texten har anpassats till kommunens ambitioner i trafikstrategin.

- Sidan 87, Luft och buller, fjärde stycket bör justeras enligt följande: I samband med malmtransporter från Kaunisvaara i Pajala kommun till Pitkäjärvi/ Svappavaara i Kiruna kommun, byggdes delar av väg 395, E45 och E10 om. I Vittangi och Masugnsbyn påbörjades förbifarter som pausats i samband med Northlands konkurs 2014. När gruvverksamheten återupptas i Kaunisvaara bedöms buller i Vittangi och Masugnsbyn bli ett miljöproblem.
För övrigt har det mesta av planerade åtgärder inom Kiruna kommun genomförts (till följd av malmtransporterna från Pajala) men det återstår vissa åtgärder såsom stängsling och ekodukter.
- Sidan 90, Planeringsöverväganden kap 8.1: Andra sjätte punkten till - Förbifarterna i Vittangi och Masugnsbyn bör byggas om malmtrafiken återupptas.

Kommentar

Texten revideras enligt ovan.

- Sidan 95, Planeringsöverväganden kap 8.3 Folkhälsa och social hållbarhet: Kommunen uppger att gång- och cykelvägar är viktiga i hela kommunen. Trafikverket anser att kommunen bör göra en bedömning av var det finns mest potential för gång- och cykelvägar, särskilt när det gäller behov kopplat till det statliga vägnätet, så att rätt prioriteringar av tillgängliga medel görs.
- Sidan 96, Planeringsöverväganden, Kap 8.4 Riskanalyser, femte punkten: Även det motsatta förhållandet bör gälla. Att bostäder och annan bebyggelse planeras med skyddsavstånd till utpekade stråk för transporter med farligt gods.

Kommentar

Synpunkten på S 95 noteras. S96 ny punkt läggs till: Nybebyggelse vid utpekade stråk för transporter med farligt gods föregås av riskutredning.

- Kommunens planer på industriområde vid vägskalet mellan E10 och vägen till Jukkasjärvi uppges kunna kräva åtgärder på E10. Dialog om lokaliseringen och eventuella nödvändiga åtgärder måste ske med Trafikverket. Trafikverket förutsätter att nödvändiga åtgärder till följd av eventuellt industriområde finansieras av exploatören/kommunen.

Kommentar

Området behöver utredas ytterligare. Dialog sker vid denna utredning. Noteras i handlingarna.

- Sidan 126, Miljöbalken MB kap 4:2: Kommunen bedömer att turistnäringen är så pass viktig att den vid avvägningar ska gå före andra riksintressen. Även på andra ställen i planen prioriterar kommunen riksintressen mellan varandra. Det är Länsstyrelsens ansvar att avväga riksintressen mot varandra samt avgöra om påtaglig skada föreligger.

Kommentar

Länsstyrelsens avvägning görs när det blir aktuellt med ändrad markanvändning inom ett område som omfattas av riksintresse i ärenden med rättsverkan, typ detaljplan, lov etc. I översiktsplanens granskningsyttrande ska LST ange om LST anser att kommunens planförslag tillgodoser olika riksintressen. Om avvägning görs i planen, så kan Länsstyrelsen ha synpunkter på detta. Om LST inte godtagit planen i en viss del ska detta anmärkas i planen. (PBL 3 kap.20§) Miljöbalken 4:2 omformuleras.

- Sidan 130, Planeringsöverväganden avseende riksintressen nämner varken E10 eller järnvägen. Inte heller följande kap om konsekvenser.

Kommentar

Handlingarna kompletteras med riksintresset kommunikationer.

Specifika synpunkter – Del 2 Mark- och vattenanvändning - Beskrivning och rekommendationer

- Sidan 22, B10 Kiruna: I område rakt söder om Lombolo vid väg 870 prövas ett utredningsområde för industri. Väg 870 lokaliserades i ny sträckning för att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet. Delar av den tunga trafiken har med den nya sträckningen flyttats ut från vägar med trafik med andra anspråk samtidigt som trafiken och transporter till och från LKAB:s industriområde har blivit effektivare. Vägen har utformats med god standard enligt VGU för hastigheten 80 km/h. Detta betyder bland annat att vägen dimensionerats för de anslutningar och korsningar samt behov av planskilda passager som var kända då vägen projekterades. Trafikverket önskar inte nya anslutningar till vägen för att minimera trafiksäkerhetsrisker och för att kunna upprätthålla hastighetsstandarden.

Kommentar

Kommunen har stor brist på industrimark och möjligheten till tätortsnära industrimark är ytterst begränsad. Det finns även andra synpunkter gällande detta förslag. Området kommer att utredas när järnvägssträckningen till Kiruna nya centrum fastställts. Området flyttas längre norrut men fortfarande öster om väg 870. Rennäringsintressen gör att andra lägen längs med E10 och väg 870 inte är genomförbara.

- Sidan 43, B 50 Bergfors: I fjärde stycket anges att det strax norr om Bergfors föreslås en kort del på höger sida. Detta stämmer ej. I dagsläget finns inget färdigt förslag på sträckningar norr om Bergfors.

Kommentar

Noteras i handlingen.

- Sidan 45, B 56 Krokvik, femte stycket: I Krokvik finns fyra spår inte två.

Kommentar

Noteras i handlingen.

- Sidan 49, B72 Rautas, fjärde stycket: Texten är felaktig från andra meningen. Skriv: I Rautas föreslås ombyggnation av befintliga två spår med ungefär samma sträckning som idag. Strax norr om Rautas föreslås spåret fortsätta på höger sida.

Kommentar

Noteras i handlingen.

- Sidan 50, B73 Rensjön, sjätte stycket: Sista meningen ska vara: Strax norr om Rensjön föreslås spåret fortsätta på höger sida.

Kommentar

Noteras i handlingen.

- Sidan 59, N2 Rautas fjällurskogsreservat, sjätte stycket: Lägg till meningen: Det befintliga spåret flyttas och följer det nya spårets sträckning

Kommentar

Noteras i handlingen.

- Sidan 75, Övergripande konsekvenser, Miljökonsekvenser samt bild sidan 80: Förslag till ny lokalisering av civil helikopterplats väster om Miellinteohka 5-6 km öster om Abisko. Två alternativa lägen presenteras ett norr om E10 invid befintlig parkeringsyta och en söder om E10. Trafikverket anser att läget på samma sida som parkeringen är att föredra för att inte få onödigt passerande av E10.

Kommentar

Synpunkten noteras.

- Sid 78, Slutsatser Kommunikationer: I beskrivningen av arbetet med åtgärdsvalsstudien nämns behov av åtgärder och att Trafikverket planerar att påbörja vägplaner mellan Abisko och Riksgränsen för att säkerställa dessa åtgärder. Detta är inte riktigt formulerat. Åtgärdsvalsstudien kommer att utgöra underlag för beslut om åtgärder och eventuella vägplaner som krävs. Flertalet av åtgärderna kommer dock inte kräva att föregås av vägplan utan kan utföras inom vägområdet som en sk trimningsåtgärd.

Kommentar

Noteras i handlingen.

- Sidan 79-81, B22 Abisko Östra
  - "Område 3 (Abisko Ö) i den fördjupade översiktsplanen kan utöver förtätning fritidshusbebyggelse/husvagnscamping även prövas för turism med eget VA. Se karta." Trafikverket förutsätter att anslutningar och därmed konfliktpunkter mot E10 minimeras genom att utfart från området kanaliseras till en punkt, helst befintlig (Vetenskapens väg) – som kan behöva ny utformning till följd av etableringen.
  - "En fördjupning av hela Abisko inklusive naturvetenskapen och STF behöver göras för att på ett noggrant sätt kunna tillgodose behovet av bostäder och övrig bebyggelse. Ett gestaltungsprogram behöver tas fram för Abisko, bl.a. gällande skyltar." Se generella synpunkter om behov av ett gemensamt gestaltungsprogram med helhetssyn.

Kommentar

Föreslaget utvecklingsområde har ändrats. En fördjupning av översiktsplanen i Abiskoområdet föreslås.

- Sidan 86, F27 Abisko Östra: Planering för handelsetablering nämns inte i texten, dock i bilden.

Kommentar

Handelsområdet har hanterats i FÖP för Torneträskområdet. Noteras i under B22 i handlingen.

- Sidan 91, Ra27 Norr om Tornehamn: Område för renhage, renanläggning och parkering för Talma sameby föreslås i översiktsplanen. Området angränsar till E10. Är det för befintliga anläggningar eller nya planerade? Avstånd från E10 ska hållas, befintliga anslutningar ska nyttjas samt eventuell av- och pålastning ska ske ordnat vid sidan av vägen för att inte öka trafiksäkerhetsriskerna eller försämra framkomligheten på E10.

Kommentar

Anläggningen är ny. Verksamhet kan ha förekommit i området tidigare. Avstånd till vägen läggs till i Ra 27.

- Sidan 92-94, Yb2 Riksgränsen-Katterjåkk:
  - "Område 6 i den fördjupade översiktsplanen kan utöver husvagnscamping även prövas för fritidshus. Området behöver egen utfart till E10 om området ska användas som husvagnscamping på grund av brant mellan nuvarande husvagnsområde och område 6. Om området ska användas för fritidshus kan en väg eventuellt gå via nuvarande infart till Katterjåkk." Trafikverket är restriktiv till nya utfarter mot europavägen.

Kommentar

I samband med åtgärdsvalsstudien för området föreslås en ny infart öster om befintlig utfart. Detta förslag läggs in i texten. Behovet att få en ny anslutning för område 6 är stort. Kommunen har små möjligheter att få tillgång till vägen i fritidshusområdet eftersom den inte är allmän plats utan ligger inom kvartersmark. Synpunkten lämnas till kommunens planavdelning för vidare utredning av förutsättningarna i Katterjåkk.

- "Område 3 i den fördjupade översiktsplanen kan även prövas för verksamheter/turism och kan vara möjlig att utöka ytterligare söderut mot E10." Skyddsavstånd krävs. Trafikverket är restriktiv till nya utfarter mot europavägen.

Kommentar

Noteras i handlingen. Ny infart är inte aktuell. Riskanalys behövs.

- Inom område 8 kan det bli aktuellt att utreda en ny infart. Trafikverket är restriktiv till nya utfarter mot europavägen.

Kommentar

Ändrad infart föreslås i ÅVS.

- "I Riksgränsen behöver befintlig busshållplats kompletteras med väderskydd, belysning och gestaltning." Gestaltning innebär ett större grepp än utformning av endast hållplatsen, kontexten ska harmoniera och hela resan-perspektivet ska beaktas vid frågor om gestaltning. Se generella synpunkter.

Kommentar

Se kommentar under generella synpunkter.

- Sidan 96, Yb5 Vassijaure/Vässijävri:
  - "Renbetesområde för Gabna sameby. Även en norsk sameby har intressen i området med renbete och renhågn norr om vägen." Är det för befintliga anläggningar eller nya planerade? Avstånd från E10 ska hållas, befintliga anslutningar ska nyttjas samt eventuell av- och pålastning ska ske ordnat vid sidan av vägen för att inte öka trafiksäkerhetsriskerna eller försämra framkomligheten på E10.

Kommentar

Renhägnen är befintliga.

- "I samband med järnvägsplan för dubbelspår förbi Vassijaure så behöver tillgängligheten med bil till bebyggelsen på södra sidan av järnvägen lösas." När det gäller dubbelspår så är det inte tillåtet med passager i plan för friluftsliv.

Kommentar

Här behövs en samsyn och en lösningsinriktad dialog mellan Trafikverket och Kiruna kommun.

2. Kommunala nämnder och organ

2.1 Miljökontoret

Samrådshandlingar del 1, sid 42. Täkter. Enligt samrådshandlingen 1 finns bara grustäkten i Vittangi i drift för närvarande. På sidan 156 i samrådshandling 2 nämns dock bägge täkterna.

Grustäkten i Svappavaara 14:3 har 2017 fått nytt tillstånd, dock rör det inte sig om någon omfattande verksamhet. Grustäkten vid Salamasjärvi är en tredje som ännu har tillstånd. Enligt verksamhetsutövaren ska den dock avslutas under 2018.

Kommentar

Handlingarna kompletteras enligt ovan.

Sidan 128, Ny plats för avfallsanläggning. Fem olika lägen har tagits fram i en lokaliseringsutredning. Ett av alternativen är befintlig avloppsanläggning som ligger i anslutning till nya Kirunas centrala delar. Vi tror att det blivit en förväxling och att det här ska stå avfallsanläggning. I övrigt vill vi här anföra att alternativet med placering av avfallsanläggningen vid korsningen väg 875/E-10 vid Kauppisenvuoma inte är lämpligt. Dels finns enskilda brunnar i närheten, samt att området är ett utströmningsområde för grundvatten. Området finns framtaget såsom tertiär skyddszon i föreslagna skyddsföreskrifter för reservvattentäkt Poikkijärviäsen. Förvisso har man vid utformningen av skyddsområdet tagit i ordentligt med den tertiära zonen, snarast överdimensionerat, men det är ändå så att just Kauppisenvuoma avvattnas huvudsakligen via Kauppisenjoki. Dessa flyter genom den grova grusåsen som är tänkt skyddsområde, primär zon.

En avfallsanläggning i ett sådant område riskerar att förorena grusåsen framför allt vid ett framtida grundvattenuttag. Det två målen som tas upp i planen, att beakta grundvattenförekomsten i Poikkijärviäsen, och att planera industriområden på Kauppisenvuoma i annat än en ringa omfattning, kan endast svårligen mötas. En avfallsanläggning i området riskerar att vara kontraproduktivt mot grundvattenmålet, framför allt mot bakgrund av vad som numera är känt om risken för utlakning och långväga spridning av polyfluorerade ämnesgrupper

(PFAS) från avfallsanläggningar. Ett industriområde med samma placering utgör inte samma risk som en avfallsanläggning, men risken för förorening av åsen bör ändå noggrant beaktas. Ett framtida industriområde bör av denna anledning inte bli alltför omfattande.

Kommentar

Lokaliseringen av avfallsanläggningen i korsningen E10 och vägen till Jukkasjärvi tas bort. Förslaget till utredningsområde för industri utreds vidare.

Miljökontoret noterar att det i MKB tas upp om utsläppstaket för avlopp i Torneträsk och att det kan finnas ett behov av omfördelning av avloppskapaciteten. Det är bra att detta belyses eftersom exploatering på en ort i området kan påverka övriga planer. Det är också känt att reningsverket i Abisko snart uppnått maximalt kapacitetsutnyttjande. Vid övervägande om framtida utbyggnad kan det eventuellt vara motiverat att överväga ny lokalisering för att frigöra byggbar mark nära samhället.

Kommentar

Synpunkten är noterad.

Området mellan Jukkasjärvi och Paksuniemi har generellt relativt tät morän med hög grundvattennivå och det kan ställvis vara svårt att anordna enskilda VA-lösningar. Det är därför lämpligt att området, såsom samrådshandlingen beskriver, inte i alltför stor omfattning förtätas, om inte kommunalt avlopp utreds. Jukkasjärvi utvecklas också i riktning mot Sautusjoki, och delar av denna bebyggelse ligger inom vattenskyddsområde, varför det här ändå kan vara lämpligt att utreda en viss utökning av verksamhetsområdet.

Kommentar

Förutsättningarna för avlopp tas in i del 2 Paksuniemi B67. LIS minskas i Paksuniemi och möjligheten att anordna vatten och avlopp bedöms i bygglovskedet.

Huvudriktningen i ÖP är utveckling västerut dels med hänsyn till föreslaget vattenskyddsområde och dels med hänsyn till bättre utvecklad väg samt tillgång till gång- och cykelbana.

2.2 Tekniska Verken i Kiruna AB, TVAB

Tekniska Verken i Kiruna AB (TVAB) har tagit del av samrådshandlingar angående rubricerat ärende och lämnar följande yttrande:

DEL 1

1. NY ÖVERSIKTSPLAN

1.2 Förslag till övergripande mål i översiktsplan 2018 för Kiruna kommun.

Allmänna mål

Tillägg till stycke 6 enligt: Det är därför viktigt att skydda befintliga vattentäkter och vattenförekomster.

Hållbar utveckling

Tillägg: Fastighetsnära insamling är ett bidrag till bebyggelsestruktur med minskad energiförbrukning och ökad resurshushållning.

Klimat, hälsa, miljö och risker

Konstigt formulerad mening: "Skyddsområden för grundvatten och vattentäkter för ytvattenskydd upprättas." föreslås ändras till: Skyddsområden för grund- och ytvattentäkter upprättas.

1.4 Sammanfattning av planförslaget

Föreslagna förändringar jämfört med gällande översiktsplan

Det anges i tredje stycket på sid 13: "Gabna sameby planerar att utöka sin verksamhet i anslutning till befintligt rengärde. I detta område finns en grundvattenförekomst som är aktuell att tas i bruk. Konsekvenser för vattenkvaliteten måste utredas." Revidera texten enligt: ... grundvattenförekomst som kan bli aktuell att tas i bruk

Sid 14, Bild 1.4.3 Utvecklingsområden Abisko. Skyddsavståndet är rekommendationer från Boverket. Se även kommentarer del 2, Abisko.

Sid 15. Meningen: "Utvecklingen i Kurravaara gör att kommunen utreder förutsättningar för vatten och avlopp..".
Föreslås revideras i enlighet med meningen på sid. 18 under **2.2 Ortstruktur**: "Utvecklingen i Kurravaara och boenden i fritidshus i Laxforsen och Poikkijärvi har medfört att kommunen ser över vatten- och avloppssituationen i dessa områden."

Kommentar

Kapitel 1 kommer att ses över och kan komma att bli mindre detaljerad i nästa skede. De föreslagna revideringarna i yttrandet kan därför återfinnas på annan plats i dokumenten.

3. BOSTÄDER OCH SERVICE

3.1 Bostäder

Bostadssituationen

Torneträskbygden

Det anges att: "Den pågående detaljplaneringen för nya bostäder i Abisko har försenats på grund av miljöskäl som buller från helikopterverksamhet, närhet till avloppsreningsverk samt ett kommande skyddsområde för grundvattentäkt".
"Bristen på tillgång till byggbar mark som inte påverkas av miljöstörande verksamheter begränsar utvecklingen. En lösning är att flytta ut den civila helikopterverksamheten alternativt att flytta avloppsreningsverket."

Kommentar: Många faktorer har varit bidragande till att planarbetet försenats. Bristande kapacitet i avloppsreningsverk har varit känt från start. Eventuell utbyggnad av VA-verk måste föregås av beslut om exploateringens storlek.

Att flytta ett avloppsreningsverk kan inte anges som en lösning innan det utretts vilka möjliga alternativ som finns samt satt det i perspektiv till kostnad och nytta.

Om flytt av avloppsreningsverk utretts och setts vara ett möjligt alternativ borde förslag på lämpliga lokaliseringar även anges i planen, vilket ej har gjorts.

Kommentar

Situationen i Abisko leder till att en fördjupad översiktsplan föreslås för att mer detaljerat utreda förutsättningarna.

Jukkasjärvibygden

Sid. 26. "Många fritidshus i Laxforsen har blivit permanentbostäder. Byggnadsyta och byggnadshöjd är begränsande."
Tillägg: Permanent boende ställer även andra krav på fungerande VA-lösningar.

Kommentar

Oftast används samma typ av avloppsanläggningar oavsett om det är permanentboende eller fritidshus. Vissa fritidshus kan ha en mindre slamavskiljare för bad- disk- och tvättvatten och en mindre sluten tank för WC än permanentbostäder. Det är en tillsynsfråga som får sin lösning i samband med den VA-utredning som är på gång.

Svappavaara-Vittangbygden

Det anges att en detaljplan för flerbostadshus antagits 2014 för området Vargbacken i Svappavaara. Kan det stämma, eller är det ett annat område som avses?

Kommentar

Planens beteckning är 2584-P13/11. Den antogs faktiskt 2012.

5. FRITID, NATUR och KULTUR

5.1 Rekreation och fritidshus

Fjällvärlden

Tillägg till tredje stycket: "Genom underhållsansvariga Tekniska Verken i Kiruna AB utförs under 2017 och 2018 en inventering av de kommunala skoterlederna.

Närrekreationsområden

Tillägg under rubriken enligt: Ädnamvarestugan är ett populärt närrekreationsmål för Kiruna C. Sommartid nås stugan via en delvis spångad led och vintertid dras skidspår, för närvarande med hjälp av ideella krafter.

Kommentar

Uppgiften om inventeringen förs in i handlingen. Uppgifter om tätortsnära leder förs in.

7.3 Material/avfall

Nuläge

Revidering i andra stycket angående beslut om insamling av matavfall till: "Beslut om att införa separat utsortering av matavfall är taget i KF i november 2017 och gäller fr.o.m. 2019.

Tekniska Verken föreslår att kommunen lyfter fram fastighetsnära/kvartersnära insamling i översiktsplanens avsnitt **7.3 Material/avfall**, samt har med en punkt i

Planeringsövervägande – 7.3 Material/avfall om krav på fastighetsnära/kvartersnära insamling i nya Kiruna centrum, alternativt krav på utredning där kostnaden ställs mot den ökade servicen och kundnöjdheten

Tillägg: Tekniska Verken förordar att förpackningar och returpapper ska kunna lämnas fastighetsnära/kvartersnära i nya Kiruna centrum. Erfarenheter från andra kommuner visar att en hög servicenivå, fastighetsnära/kvartersnära insamling, bidrar till en ökad sortering. Människan konsumerar mer än det överskott jorden producerar på ett år, vi lever alltså på lånade resurser. För att skapa ett hållbart samhälle, där vi inte riskerar kommande generationers möjlighet att tillgodose sina behov, krävs att åtgärder vidtas. Vi måste börja tänka avfallsförebyggande, men först och främst måste vi se till att sorteringen fungerar. Kiruna kommun ligger långt under genomsnittet i Sverige när det gäller utsortering av förpackningar och returpapper. Även plockanalyser som genomförts av Tekniska Verken visar på en dålig utsortering av just detta material.

Kiruna kommun kan ställa krav på fastighetsnära/kvartersnära insamling i nya Kiruna centrum i sin fysiska planering samt avfallsplanering. Tekniska Verken arbetar med att ta fram ett förslag på en ny kommunal avfallsplan. I förslag till ny kommunal avfallsplan föreslås bland annat att mål sätts upp på att öka insamlade mängder förpackningar och returpapper och minska mängden av detta material i restavfallet. En aktivitet för att nå detta är att möjliggöra att förpackningar och returpapper ska kunna lämnas fastighetsnära/kvartersnära i nya Kiruna centrum. Tekniska Verken föreslår krav på fastighetsnära/kvartersnära insamling, eller åtminstone krav på utredning av anläggande av fastighetsnära/kvartersnära insamling vid ny bebyggelse, där kostnad ska ställas mot den ökade servicen och kundnöjdheten.

Avfall Sveriges rapport 2017:19 "Fastighetsnära insamling av förpackningar och returpapper i SAMSA-området" utgör ett kunskapsunderlag för utvecklingen av insamling av förpackningar och returpapper. SAMSA är en samverkansorganisation för skånska och blekingska kommunala avfallsverksamheter. Rapporten presenterar resultat och erfarenheter, samt goda exempel på fastighetsnära insamling av förpackningar och returpapper från kommuner i SAMSA-området. I rapporten konstateras att merkostnaden för insamling av förpackningar och returpapper i exempelområdena i genomsnitt är ca 100 kr/lägenheter och år jämfört med att enbart samla in mat- och restavfall. Denna merkostnad bör ställas mot den ökade service och bättre utsortering av förpackningar och returpapper som uppnås. Kiruna kommun har givetvis andra förutsättningar och utmaningar än kommuner i SAMSA-området, bland annat långa avstånd och ett arktiskt klimat.

Kommentar

Kommunfullmäktiges beslut om utsortering av matavfall förs in i handlingen. I övrigt kompletteras texten i 7.3 Material/avfall i tillämpliga delar med informationen ovan.

8 MILJÖ, HÄLSA OCH SÄKERHET

8.1 Miljöns utveckling i Kiruna kommun

Det anges i 4:e stycket " *Avloppsreningen i framförallt Torneträskområdet har förbättrats men utsläppen närmar sig den teoretiska tillåtna utsläppsmängden per år.*"

Meningen blir något otydlig och föreslås revideras enligt: De faktiska utsläppen till Torneträsk är långt ifrån den tillåtna utsläppsmängden (regeringens utsläppstak). Men den teoretiska utsläppsmängden från de anslutna skulle närma sig taket vid fullt utnyttjande, d.v.s vid åretrunt-verksamhet. Idag är nyttjandegraden väldigt låg under stora delar av året.

Luft och buller

7:e stycket sid 88. Revideras enligt: " *Luktproblem och buller kan förekomma kring avloppsanläggningar.*"

Vatten och avlopp

Sid 88 andra stycket. Beskrivningen av den teoretiska utsläppsmängden kontra den faktiska är inte så tydlig. Se under kommentar för rubrik 8.1.

Sid 89.

Tillägg i andra stycket i meningen: " *Luossajokisystemet påverkas dessutom av dagvatten och utsläpp från avloppsreningsverk och värmeverk.*"

Meningen " *Kommunens ytvatten håller mycket hög kvalitet, men närmast nedströms avloppsreningsverket är vattnet förorenat*" bör omformuleras till .....nedströms avloppsreningsverket är vattnet påverkat av verksamheten.. eller liknande.

Meningen i tredje stycket på sid 89: "Detta gäller i Katterjåkk, Vassijaure, Viepmatluokta, ...är en väldigt lång och svårläst mening. Avses att kommunens ytvatten i dessa orter håller hög kvalitet eller avses att vattnet nedströms reningsverken på dessa orter är påverkat av verksamheten?"

Tillägg till meningen i fjärde stycket: " *Beslutet för Jukkasjärvi vattenskyddsområde är överklagat till regeringen*", men det beslutade vattenskyddsområdet gäller under överklagandetiden.

Tillägg till meningen sist i fjärde stycket: " *Brunnarna är redan borrhade och här finns ett preliminärt skyddsområde framtaget.*" Det preliminära skyddsområdet avser de tidigare borrhade brunnarna. Nya brunnar har borrhats under senhösten 2017. Avgränsningen för skyddsområdet kan förändras jämfört med tidigare förslag beroende på vilka brunnar som kommer att användas för vattenuttag.

Sid 89 sista stycket under rubriken vatten och avlopp: Det kan anges som tillägg till meningen " *Förslag till vattenskyddsområde för ytvattentäkten i Oinakkjärvi utreds...*" Det är ett relativt stort område som omfattas av det kommande vattenskyddsområdet. E10:s passage över Rautasälven samt delar av Luossajärvi ingår i det preliminära förslaget.

Revidering av stycke på sid 90 enligt: " *Vissa kommunala grundvattentäkter har förhöjda radonhalter. Problemet åtgärdas via reningssteg som avskiljer radonet.*"

Samt revidera meningen " *Radonhalten i kommunens dricksvattentäkter*" åtgärdas via radonavlufning."

Kommentar

Formuleringar och förtydligande kring utsläppskraven i Torneträsk görs i handlingarna. Uppgifterna om brunnarna i Abisko förs in i handlingen liksom fakta om Jukkasjärvi vattenskyddsområde. Texten om kommande vattenskyddsområde förs in i handlingen. Radonavlufningen omformuleras.

Planeringsöverväganden – 8.1 Miljöns utveckling i Kiruna kommun

Revidering av mening sid 90: " *Eftersom utsläppen i Torneträsk närmar sig gränsen för hur mycket...* Det är ej de faktiska utsläppen som närmar sig gränsen utan den teoretiska beräkningen av utsläpp av dagens anslutning vid fullt utnyttjande. Se tidigare i yttrandet angående skrivning om Torneträsk utsläppstak.

Korrigerig av meningen " *Vattenskyddsområde för ytvattentäkten Oinakkjärvi bör upprättas.*" till: Vattenskyddsområde för samtliga ytvattentäkter bör upprättas, Oinakkjärvi och Vittangi.

8.5 Räddningstjänsten

Planeringsöverväganden – 8.5 Räddningstjänsten

Tillägg till sista punkten: Kiruna (Rautasälven), Vittangi (Torneälven) och Katterjåkk (Järnvägen).

Kommentar

Texten om utsläppen och skyddsområdet på sid 90 revideras. Planeringsöverväganden 8.5 om räddningstjänsten kompletteras enligt ovan.

9. KLIMATETS PÅVERKAN PÅ PLANEN

9.1 Ett förändrat klimat

Dricksvattensystemet

Tillägg i mening, tredje stycket: " Vittangi ytvattentäkt har både Kirunas och Jukkasjärvis avloppsutsläpp samt gruvverksamheten i Svappavaara uppströms"

Omformulera meningen " Lågt belägna grundvattentäkter kan vara sårbara och om konstruktionen är otät." enligt: Lågt belägna grundvattentäkter är mer sårbara vid översvämningssituationer och ställer därmed krav på bra brunnskonstruktion.

Ersätt " brunna" med grundvattentäkter i meningen " Vattenskyddsområden har fastställts för flertal brunnar... "

Avloppssystem

Ändra " ovidkommande" till tillskottsvatten i första stycket.

Kommentar

Handlingen revideras enligt synpunkterna ovan.

10. MILJÖMÅL OCH KVALITETSNORMER

10.1 Miljömål

Giftfri miljö

Tillägg: Detta påverkas även av hur vi lever, stora mängder kemikalier finns i samhället idag och kommer ut i våra vattendrag via ex avloppsreningsverken. Avloppsreningsverk är ej gjorda för att ta hand om miljögifter som petroleum, läkemedelsrester, PFOS, PFAS, BPA etc. Bra produktval och en medvetenhet av befolkningen kan minska påverkan.

Ingen övergödning

Korrigerigering av meningen " Reduktion av kväve i avloppsvattnet saknas.." till Separat reningssteg för kväverening saknas.

10.2 Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer med anmärkning inom Tornedalens Vattenparlamentsområde (VPO1)

Tillägg i meningen: " Luossajokisystemet påverkas dessutom av dagvatten och utsläpp från avloppsreningsverk och värmeverk.

Kommentar

Handlingen revideras enligt synpunkterna ovan.

Planförslagets påverkan på MKN vatten

Jukkasjärvi bygden

Kommentar: Utredning visar på relativt god kapacitet för vatten och avlopp i Jukkasjärvi. Utbyggnad av ytterligare kapacitet i VA-verk beror på hur stor expansion som planeras.

Kommentar

Handlingarna kompletteras enligt ovan.

11. LANDSBYGDSDUTVECKLING I STRANDNÄRA LÄGE (LIS)

11.4 Urvalsprocessen

Steg 1.

Tillägg: En ej nämnd faktor att ta hänsyn till som kan påverka LIS-områden negativt är närhet till reningsverk samt bräddpunkter från pumpstationer och avloppsreningsverk.

Kommentar

LIS-områdena kommer att revideras och ovan nämnda faktorer tillförs och beaktas.

13. KONSEKVENSER

13.1 Miljökonsekvenser

Utsläpp av avloppsvatten

Korrigerig av meningen " *En utveckling med fler bostäder utöver den pågående detaljplanen kräver en utbyggnad av avloppsreningsverket i Abisko.*" enligt:

Pågående detaljplan behöver etappindelas, utbyggnad av avloppsreningsverket krävs för att klara hela detaljplanen.

Tillägg till sista meningen: " *Kommunen behöver ha en utvecklingsstrategi för utbyggnad i Torneträskområdet samt området för Kurravaara/Laxforsen.*

13.2 Övriga konsekvenser

Mellankommunala och mellannationella frågor

Tillägg: Samarbete finns sedan många år med gemensamt avloppsreningsverk mellan Karesuando och finska Karesuvanto.

Kommentar

Utsläpp av avloppsvatten korrigeras enligt förslag. Detaljplanen i Abisko omarbetas. Behovet av utvecklingsstrategi kompletteras med Kurravaara/Laxforsen.

DEL 2

KIRUNA CENTRALORT

Vatten och avlopp, energi

Det anges att " *Verksamhetsområdet omfattar i princip hela tätorten inklusive IRF.*"

Korrigerig: IRF är anslutet till kommunalt VA men ligger utanför VA-verksamhetsområdet.

Miljö kvalitetsnormer

Kommentar: Miljö kvalitetsnormer för Luossajoki saknas i texten.

Kommentar

Texten korrigeras och kompletteras enligt ovan.

B10 Kiruna

Sid 24. Bild av Fördjupad översiktsplan är svår att läsa. Bilden bör roteras för att bli något större. Då hänvisning sker till områdesnummer i kartan bör den vara läsbar.

Kommentar

Kartkvaliteten förbättras.

KIRUNA NÄROMRÅDE

Vatten och avlopp, energi

Reviderig av mening i stycke tre enligt: " *Intaget för vattentäkten i Oinakkajärvi ligger i Jukkasjärvi bygden men förslag till vattenskyddsområde är väldigt utbrett och påverkar även Kiruna närområde samt Torneträskbygden.*"

Miljö, hälsa och risker sid 33

Det anges i stycke fem att " *Vatten och avlopp i båda områdena ...* Meningen blir otydlig då man inte får någon förklaring till vilka både områden som avses.

Utvecklingsmöjlighet/tillväxt

Sid 34 IRF- utökning av ytterligare verksamheter vid IRF som ska anslutas till kommunalt VA kräver utredning av belastning. Befintliga VA-ledningarna försörjer i dagsläget enbart IRF.

Kommentar

En ny karta över FÖP Kiruna centralort läggs in i handlingen. Synpunkterna ovan förs in i handlingarna.

B58 Kurravaara

Det anges t.ex. på sid 46, under föreslagna LIS-områden att "Ett släpp på minst 50 meter från högsta vattenlinjen till tomtgräns krävs längs Torneälven på grund av vattenskyddsområde." Rättelse: Egentligen kräver inte vattenskyddet släppet men primära skyddszon kommer troligtvis att sträcka sig 50 meter från högsta vattenlinjen och inom detta område kommer det att finnas vissa restriktioner i markanvändningen så meningen föreslås korrigeras utifrån detta.

YF5 Kirkkoväärtjärvi

Se kommentar till Föreslagna LIS-områden under B58 Kurravaara.

Kommentar

Texten korrigeras enligt synpunkter under B58 och YF5 ovan.

B72 Rautas

Tillägg till andra stycket: Rautasälven ingår i primär vattenskyddszon för föreslaget vattenskyddsområde för Kirunas vattentäkt. Vattenskyddsområdet behöver därför beaktas vid E10 samt vid järnvägen där de passerar över Rautasälven.

B73

Tillägg till fjärde stycket: Det kan anges att fastställt vattenskyddsområde för kommunal vattentäkt finns för Rensjön.

F15 Käyrävuopio

Tillägg: Rautasälven ingår i primär vattenskyddszon för föreslaget vattenskyddsområde för Kirunas vattentäkt.

Kommentar

Texten korrigeras enligt synpunkter under B72, B73 och F15 ovan.

J1 Kiirunavaara-Viscaria-Pahtohavare inom Kiruna närområde Kiruna C

Tillägg: Delar av området kan komma att hamna inom vattenskyddsområde för Oinakkjärvi ytvattentäkt.

Kommentar

Texten korrigeras enligt ovan.

T2 Institutet för rymdfysik, IRF (korrigera rubriken!)

IRF är anslutet till kommunalt VA men ligger utanför VA-verksamhetsområdet.

Utökning av ytterligare verksamheter vid IRF som ska anslutas till kommunalt VA kräver utredning av belastning. Befintliga VA-ledningarna försörjer i dagsläget enbart IRF.

Kommentar

Texten korrigeras enligt ovan.

TORNETRÄSKBYGDEN

Katterjäck saknas som uppräknad ort inom bygden.

Vatten och avlopp, energi

Det anges att "*Reningsverket i Abisko är fullbelagt och fler är anslutna än vad kapaciteten anger.*" Korrigera meningen enligt: Belastningen på Abisko avloppsreningsverket varierar mycket eftersom det är en turistort. Under vissa delar av året överstiger belastningen verkets kapacitet. Detta innebär att verkets kapacitet behöver utökas vid ytterligare exploatering.

Det är svårt att särskilja vad som skrivs om STF:s rening samt om det kommunala avloppsreningsverket. Håll isär respektive verksamhet.

Tillägg till stycke tre enligt: "*Kapaciteten på avloppsreningsverket är god, men det är svårt att förutse beläggning på grund av att området är en turistort.*"

Korrigera meningen "*Ett nytt tillstånd för ökad kapacitet finns, men har inte bebyggts.*" enligt Kompletterande dricksvattenbrunnar har borrats och ansökan om vattenuttaget är inskickat till Mark- och miljödomstolen, för att möta kommande expansion i Björkliden. Ett miljötillstånd för utbyggnad av avloppsreningsverket finns.

Vassijaure. Tillägg enligt: "*Kapaciteten för avloppsreningsverket är god*"

Katterjäck. Tillägg enligt: "*Avloppsreningsverket har god kapacitet.*" Nya vattenbrunnar har anlagts för att öka kapaciteten, som nu bedöms vara god.

Vattenskyddsområde

Stycke ett, korrigera till restriktioner.

Stycke två ska det nog stå omnejd istället för omninted.

Stycke fyra: korrigera till Området *ligger söder om...*

Meningen "*Vattentäkterna i Katterjäck/Riksgränsen, Vassijaure och Björkliden har radonavskiljning.*" hör inte hemma under rubriken vattenskyddsområde.

Meningen "*Övergången till grundvatten i Abisko betyder att ...kan behöva omformuleras lite så man förstår kopplingen grundvatten alternativt dagens förhållande.*"

Övriga intressen

Korrigera första meningen, dubbelskrivning.

Kommentar

Texten bearbetas

Utvecklingsmöjligheter/tillväxt

"*Utvecklingen begränsas av miljöstörande verksamhet och hänsyn till ny vattentäkt.*" är en illa vald formulering då dessa verksamheter som VA-försörjning är en förutsättning för utveckling av orten.

Kommentar

Formuleringen i texten ändras inte då lokaliseringarna begränsar utvecklingen i befintligt samhälle.

Skyddsavståndet på 300 meter från avloppsreningsverket är rekommendationer från Boverkets allmänna råd "Bättre plats för arbete". Kortare avstånd kan i vissa fall godkännas om åtgärder vidtas för att minska olägenheter.

Sid 71 Bild med skyddsavstånd. Se tidigare kommentar på text om Boverkets rekommendationer.

Kommentar

Skyddsavståndet behandlas i den kommande fördjupade översiktsplanen

Övergripande konsekvenser

Miljökonsekvenser

Andra meningen " *Framtida avloppsanläggning för anläggningen...* känns malplacerad eller otydlig. Avses avloppsanläggning för helikopterplats?

Kommentar

Formuleringarna ses över.

B22 Abisko Östra

Sid 81. Ändra i andra meningen och ersätt skyddsavstånd med skyddsområde.

Omformulera meningen " *Detta begränsar möjligheten att utveckla marken söder om bebyggelsen eftersom detta kräver sänkning av grundvattennivån genom dikning.* "

Grundvattentäkten kräver inte sänkning av grundvattennivån genom dikning.

Kommentar

Formuleringen ses över. Förtydligas att det är bebyggelsen som kräver dikning inte vattentäkten.

Yb2 Riksgränsen –Katterjåkk

Område 7 i FÖP inkluderar avloppsreningsverket i Katterjåkk. Verksamheten får ej påverkas eller störas av annan verksamhet. Skyddsavstånd bör beaktas.

Yb5 Vassijaure/Vässijävri

Tillägg i mening, fjärde stycket: " *God kapacitet i det kommunala vatten- och avloppsreningsverken.* "

Kommentar

Område 7 har tagits bort. Texten revideras enligt synpunkt ovan.

JUKKASJÄRVIBYGDEN

Svårt att se på kartan vad som ingår i bygden. Tydligare gräns eller större/roterad kartbild vore önskvärt.

Kommentar

Gränslinjen ses över. Rotation av kartan görs inte eftersom det ger andra nackdelar.

Vatten och avlopp, energi

Revidering av mening, i första stycket: " *En utredning av kapaciteten i vattenverket och avloppsreningsverket är utförd.* Samt tillägg enligt: Kapacitetsutredningen visar på relativt god kapacitet som klarar en viss utbyggnad med mindre ledningsåtgärder.

Tillägg i mening, andra stycket: " *Vattenskyddsområde är beslutat men överklagat.* " Det beslutade skyddsområdet gäller under överklagandetiden.

Tillägg till tredje stycket: " *Ytvattentäkten i Oinakka* "

Miljö, hälsa, risker

Sista stycket. Begreppet "starkare recipient" kan behöva omformuleras för att vara mer förstäligt för allmänheten.

Miljö kvalitetsnormer

Vattenförekomster sid 107

Kommentar: Beroende på hur stor utbyggnad som planeras för västra delen av Jukkasjärvi så kan även vattenkapaciteten behöva byggas ut. Vilket även kan påverka skyddsområdet. Eventuell utbyggnad i VA-verk beror på hur stor expansion som planeras. Övergripande konsekvenser

Kommentar: En utredning av kapaciteten i vattenverket och avloppsreningsverket är utförd hösten 2017.

Kapacitetsutredningen visar på relativt god kapacitet som klarar en viss utbyggnad med mindre ledningsåtgärder.

Kommentar

Texten korrigeras enligt förslag.

Landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS), sid 110

Tillägg: Bör även nämnas att kommande vattenskyddsområde för Kiruna (Oinakka) ytvattentäkt bör beaktas i byggloven inom LIS-områdena i Jukkasjärvi bygden.

Detta bör även tilläggas i Hantering av enskilda ärenden/planeringsöverväganden sid 113

Kommentar

Förslagen förs in i handlingarna.

B30 Jukkasjärvi

Korrigerig av stycke ett enligt: En utredning av kapaciteten i vattenverket och avloppsreningsverket är utförd hösten 2017. Kapacitetsutredningen visar på relativt god kapacitet som klarar en viss utbyggnad med mindre ledningsåtgärder.

En tydlig VA-plan behövs om Jukkasjärvi ska utvecklas västerut. Omfattning och ev. behov av utbyggd kapacitet behöver VA-planeras om utökning av VA-verksamhetsområdet avses.

Kommentar

Förslagen förs in i handlingarna.

B70 Poikkijärvi

Tillägg i andra stycket: "Området ligger inom föreslagen primär och sekundär skyddszon för eventuell framtida vattentäkt i Poikkijärvi." Skyddsområdet är ej fastställt.

F2 Laxforsen

Tillägg i andra stycket: "Området ligger inom föreslagen primär och sekundär skyddszon för eventuell framtida vattentäkt i Poikkijärvi." Skyddsområdet är ej fastställt.

F3 Oinakkajärvi -Kallojärvi

Tillägg i andra stycket: "Skyddsområde för ytvattentäkt vid Oinakkajärvi är framtagna men ännu inte fastställt."

Kommentar

Handlingen revideras enligt ovan.

X2 Industriverksamhet, ÅVC, inom Jukkasjärvibygden

Det anges att vatten och avlopp saknas. I ÖP:n bör även inriktning framgå för utvecklingsområdena. T.ex. att området är aktuellt för enskilda- eller gemensamhetsanläggningar.

Kommentar

Förslagen förs in i handlingarna. ÅVC är inte aktuell.

SVAPPAVAARA-/VITTANGIBYGDEN

Vatten och avlopp, energi

Tillägg till fjärde stycket: Ibland annat Masugnsbyn förekommer stora problem med inläckage till spillvattennätet och avloppsreningsverket, vilket även kan påverka kapaciteten på verket.

Tillägg till femte stycket: "*Mitt i samhället finns en flisuppvärmd värmecentral som förser de centrala delarna av Vittangi med kommunal fjärrvärme.*"

Övriga intressen

Formuleringen i första stycket är bra och skulle med fördel tillämpas på de orter som berörs av Kiruna vattenskyddsområde.

Utvecklingsmöjligheter/tillväxt

Tillägg till sista stycket: "*Föreslaget utvecklingsområde för småindustri i Vittangi i anslutning till eventuell förbifart saknar kommunalt vatten och avlopp. Strategi för VA-försörjning bör framgå i ÖP.*" Se tidigare kommentar under *X2 Industriverksamhet, ÄVC, inom Jukkasjärvi bygden.*

Kommentar

Texten i handlingen revideras med avseende på fjärrvärme Vittangi och vatten- och avlopp för industriområde i Vittangi.

Landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS)

Tillägg i enlighet med formulering på sid 131 under rubriken Övriga intressen: Kommande skyddsområde för Vittangi ytvattentäkt kan innebära tillståndskrav eller förbud mot infiltration av avloppsvatten inom närområdet till vattnet. Det kan röra sig om 50 meter eller mer från vattnet.

Tillägg: Bör även nämnas att kommande vattenskyddsområde för Vittangi ytvattentäkt bör beaktas i byggloven inom LIS-områdena i Svappavaara-Vittangi bygden.

Detta bör även tilläggas i Hantering av enskilda ärenden/planeringsöverväganden sid 142.

B20 Vittangi

Kommentar: För ny bebyggelse utanför verksamhetsområdet bör det finnas en framtagen VA-plan. Möjlighet till anslutning utanför verksamhetsområde för VA erbjuds alltid med avtalsförfarande, såvida det är inom rimligt avstånd till området.

Föreslagna LIS-områden

Föreslaget LIS-område i Vittangi omfattar området kring avloppsreningsverket och dess utsläppspunkt. Detta är olämpligt och behöver revideras.

Kommentar

Texten kompletteras. LIS-området tas bort vid avloppsreningsverket.

B34 Svappavaara

Revidera meningen i tredje stycket enligt: "*Nytt skyddsområde norr om byn fram till industriområdet kommer att tas fram.*" Ny bebyggelse bör vara planerad att inkluderas i verksamhetsområdet så riktlinjer finns när enstaka bygglov kommer.

B33 Masugnsbyn

Se kommentar under B20 Vittangi angående kommande bebyggelse utanför verksamhetsområde.

Ta bort meningen "*Radonhalten i kommunens dricksvattentäkt är åtgärdad.*"

Kommentar

Förslagen förs in i handlingarna. Vid detaljplanering av områden som inte ligger inom verksamhetsområdet samråds med TVAB. FÖP Svappavaara gäller vid planering och i bygglov.

B41 Parakka

Tillägg till första stycket: Handlingar för vattenskyddsområde är inskickat till Länsstyrelsen för fastställande.

Föreslagna LIS-områden

I föreslaget LIS-område i Parakka ingår en avloppsreningsanläggning/markbädd och dess utsläppspunkt. Detta är olämpligt och behöver revideras.

Kommentar

Tillägget i Parakka B41 förs in i handlingen. LIS-området tas bort.

Bj59 Lainio

Revidera mening i första stycket enligt: "Frys-/torkbädd som är en behandlingsanläggning för avloppsslam finns i Lainio."

Föreslagna LIS-områden

Föreslagen primär- och sekundär zon för vattentäkt samt utsläppspunkt för bräddavlopp från pumpstation finns inom föreslaget LIS-område i Lainio. Detta är olämpligt och behöver revideras

Kommentar

Meningen revideras enligt förslag. LIS-området revideras.

SOPPEROBYGDEN

Vatten och avlopp, energi

Tillägg till mening, tredje stycket: "Det finns kommunala vattentäkter i Nedre- och Övre Soppero samt Lannavaara."

Miljö, hälsa, risker

Tillägg till mening, tredje stycket: "Radonavsikiljning finns för de kommunala vattentäkterna i Nedre Soppero och Lannavaara västra."

Övriga intressen

Nämns inget om vattenskydd under denna rubrik, jämfört med för andra bygder.

Kommentar

LIS-området ses över. Texten förtydligas beträffande vattentäkter. Vattenskyddsområde läggs till under övriga intressen.

Bj35 Övre Soppero

Föreslagna LIS-områden

Föreslaget LIS-område i Övre Soppero är inom föreslagen primär skyddszon för vattentäkt. Det föreslagna vattenskyddsområdet i Övre Soppero är gammalt och kommer att omarbetas varför gränserna kan ändras. LIS-område gränsar till bräddutlopp för pumpstation.

Kommentar

LIS-området vid vattenskyddsområdet tas bort.

B64 Nedre Soppero

Föreslagna LIS-områden

Föreslaget LIS-område är inom avloppsreningsverksområde och utsläppspunkt för bräddavlopp. Detta är olämpligt och behöver revideras.

Kommentar

LIS-området tas bort.

KARESUANDOBYGDEN

Vatten och avlopp, energi

Tillägg: Verksamhetsområde för VA finns även för Suijavaara.

Tillägg till andra meningen: *Det finns även verksamhetsområde för vatten och avlopp i Karesuando där avloppsreningsverket ligger i finska Karesuvanto.*

Tillägg till mening i andra stycket: *Det finns fastställt vattenskyddsområde i Kuttainen...*

Övriga intressen

Tillägg till första meningen: "Karesuando och Saivomuoka vattentäkter saknar vattenskyddsområde."

Kommentar: Det nämns inget om vattenskydd för de övriga orterna i bygden, Kuttainen och Idivuoma

Kommentar

Handlingarna kompletteras enligt ovan.

B21 Karesuando

Tillägg i mening i andra stycket: *"Avloppsreningsverket är lokaliserat i finska Karesuvanto."*

Tillägg i mening, andra stycket: *"...hörs för ny bebyggelse med vatten och avlopp samt om vattenskyddsområde berörs."*

Föreslagna LIS-områden

Eventuellt bräddutlopp från pumpstation inom LIS-område längst västerut (obs österut), behöver kontrolleras.

Kommentar

Texten redigeras enligt förslag. Det östra LIS-området tas bort pga närhet till bräddutlopp.

Bj31 Kuttainen

Föreslagna LIS-områden

Föreslaget LIS-område är inom avloppsreningsverksområde med bräddpunkt samt inom bräddpunkt för pumpstation. Detta är olämpligt och behöver revideras.

Kommentar

LIS-området justeras så att det ligger utanför dessa områden.

B42 Saivomuotka

Tillägg i mening, andra stycket: *"... för ny bebyggelse med vatten och avlopp samt om vattenskyddsområde berörs."*

Vattenskyddsområde planeras att tas fram.

Föreslagna LIS-områden

Föreslaget LIS-område inkluderar avloppsreningsverksområde samt område för markbäddar och bräddavlopp. Föreslaget LIS-område är delvis inom sek skyddszon för vattentäkt. Detta är olämpligt och behöver revideras.

Kommentar

LIS-områdena tas bort.

B52 Idivuoma

Föreslagna LIS-områden

LIS-område föreslås inom avloppsreningsverksområde samt område för bräddavlopp från pumpstation. Detta är olämpligt och behöver revideras.

Kommentar

LIS-området justeras så att det ligger utanför dessa områden.

B62 Maunu

Tillägg: Det finns en kommunal frys-/torkbädd i närheten av Maunu.

B74 Suijavaara

Ta bort texten om utredning av ny bebyggelse ska anslutas till kommunalt VA.

Kommentar

LIS-området minskas ner i den södra delen pga närhet till markbädd. Texten revideras i handlingarna.

MKB

Sammanställning av miljöpåverkan i de antagna fördjupade översiktsplanerna, nollalternativet och planalternativet

Planalternativet, påverkan på miljön

Torneträskbygden

Sid 12 sista stycket, tillägg i mening enligt: "Radonhalten i kommunens dricksvattentäkter" åtgärdas via radonavluftning."

Generellt – sådant som kommenterats eller haft synpunkter om återkommer även i MKB:n, t.ex. LIS-områden, vattenskydd etc.

Kommentar

Synpunkterna noteras.

ÖVRIGA KOMMENTARER

Generellt

Använd gärna benämningen avloppsreningsverk i stället för reningsverk.
I beskrivningar avseende VA brukar vatten nämnas först och avlopp sedan.
Förtydliga gärna, där det anges, att det handlar om kommunala vattentäkter.

LIS-områden

Det anges generellt för LIS-områden under samtliga bygder att – *Avlopp i LIS-områden nära verksamhetsområde för kommunalt VA ges möjlighet att anslutas.*

Samt även formuleringen "Avlopp i LIS-områden nära och inom verksamhetsområde för kommunalt VA förutsätts anslutas."

Det gängse förfarandet vid bygglovsremisser är att fastigheter kan erbjudas VA-anslutning via avtalsförfarande om de ligger i anslutning till kommunalt verksamhetsområde. Anslutning är dock valfri, då de inte är inom verksamhetsområde och kommunalt VA således inte är tvingande.

Är avsikten att fastigheter inom LIS-områden bör ansluta till kommunal VA p.g.a. närheten till vattenområden och risk för förorening så behöver en strategi avseende vilka områden som avses inkluderas i verksamhetsområde tas fram för att ärendet ska hanteras på rätt sätt vid bygglovsförfarandet. Fastigheter som söker bygglov inom verksamhetsområde för VA ska ansluta till kommunalt VA vare sig de är inom LIS-område eller utanför strandskyddsområdet.

Kommentar

Handlingarna ses över med avseende på ordval. I LIS-områdena ändras anslutning av VA till kommunens gängse förfarande.

Verksamhetsområde VA

För ny bebyggelse utanför verksamhetsområdet bör det finnas en framtagen VA-plan. Möjlighet till anslutning utanför verksamhetsområde för VA erbjuds alltid med avtalsförfarande, såvida det är inom rimligt avstånd till området. Ny bebyggelse bör vara planerad att inkluderas i verksamhetsområdet så riktlinjer finns när enstaka bygglov kommer.

Kommentar

I byar där fördjupad översiktsplan ska tas fram är det ett lämpligt tillfälle att även ta fram en VA-plan. I övrigt så bör behovet att förändring av VA-verksamhetsområden beaktas i ett mycket tidigt skede t ex innan planbesked lämnas.

Föreslaget Vattenskyddsområde Kiruna (Oinakkjärvi)

Skyddsområdets utbredning behöver jämföras med plankartan för att se vilka områden som kan påverkas. Det är inte bara de större orterna med fast befolkning som berörs av primär- och sekundärskyddsområde utan även orter längre ut i terrängen som berörs via tillflöden till vattentäkten. Exempel på sådana områden är område Rb1 Buollanorda, Rb3 Vuonajäkk, F15 Käyrävuopio, Ra29 Rensjön, F25 Lahtteluokta, Korttolahti och Salmi.

Benämningen Oinakkjärvi vattenskyddsområde i ÖP-handlingarna bör revideras till Kiruna vattenskyddsområde. Det är den benämningen som ska användas.

Kommentar

Information om skyddsområdets utbredning förs in i handlingarna och benämningen revideras.

3. Institutioner, föreningar/organisationer

3.1 Institutet för Rymdfysik, IRF (inkom 2017-11-30 efter tidigt samråd)

Angående Kiruna kommuns föreslagna lokalisering av krematorium och begravningsplats inom av IRF arrenderat område avsett för rymdanknuten forskningsverksamhet

Institutet för rymdfysik arrenderar ett 01måde av kronoparken Kiruna inom Gabna sameby enligt lägenhetsarrende 352-779-93 (Bilaga 1)

Avsikten med upplåtelsen av nyttjanderätten till kronoparken framgår av §6 i avtalet.

Kiruna kommun har, vid besök på Institutet för rymdfysik, aviserat att de, i sitt arbete med en ny översiktsplan för kommunen, har planer på att anlägga en begravningsplats samt ett krematorium inom det arrenderade området.

Institutet för rymdfysik motsätter sig detta med stöd av §6 i arrendeavtalet.

En begravningsplats och ett krematorium skulle medföra mycket allvarliga störningar för den rymd-relaterade mät- och registreringsverksamhet som pågått inom området i över 60 år. Detta kan äventyra rymdverksamheterna i Kiruna. Ytterligare upplysningar lämnas på begäran.

Kommentar

Den föreslagna lokaliseringen av begravningsplats och krematorium inom IRF arrenderat område togs bort, innan samrådet, efter dialog med IRF.

LÄGENHETSARRENDE 1994-03-30

Med stöd av 32§ rennäringslagen upplåter länsstyrelsen till Institutet för rymdfysik, Box 812, 981 28 Kiruna, här nedan kallad arrendatorn, rätt att nyttja 2 215 hektar av kronoparken Kiruna inom Gabna sameby, Kiruna kommun. Området och byggnadernas läge framgår av bifogad karta.

Upplåtelsen gäller för en tid av trettio (30) år från och med 1.1.1994 och i övrigt gäller följande villkor:

1. För upplåtelsen gäller, om inte annat bestäms nedan, vad som i jordabalken stadgas om lägenhetsarrende.
2. Arrendeavgiften är 5 000 kr per år. Administrativ avgift om 190 kr tillkommer. Arrendeavgift och övriga avgifter omprövas vart femte år. Arrendeavgiften skall erläggas i förskott årligen senast den 31 december mot utsänt inbetalningskon.
3. Ny-, till-, eller ombyggnad tar inte ske utan länsstyrelsens tillstånd. Det ankommer dessutom på arrendatorn att ansöka om övriga tillstånd, som kan krävas, exempelvis bygglov.
4. Byggnader och arrendeområde skall hållas i väl värdat skick
5. Arrendekontraktet medför inte rätt till jakt, fiske eller vedtäkt.
6. Avsikten med upplåtelse av nyttjanderätten till kronoparken är att tillförsäkra Institutet för rymdfysik ett tillräckligt stort område där rymdanknuten forskningsverksamhet kan bedrivas. Institutets mätverksamhet ställer krav på kontrollerbar miljö med avseende på bl. a. vägar, byggnation, belysningsförhållanden, radiomiljö och skogsbruk. Fonnema för skogsbruket inom det upplåtna området regleras i avtal mellan Statens fastighetsverk och Institutet för rymdfysik. Avtalet om skogsbruket inom området kan komma att ersättas av områdesbestämmelser enligt PBL.
7. Detta kontrakt ersätter tidigare kontrakt A8 a:l 1953 avseende samma upplåtelse.

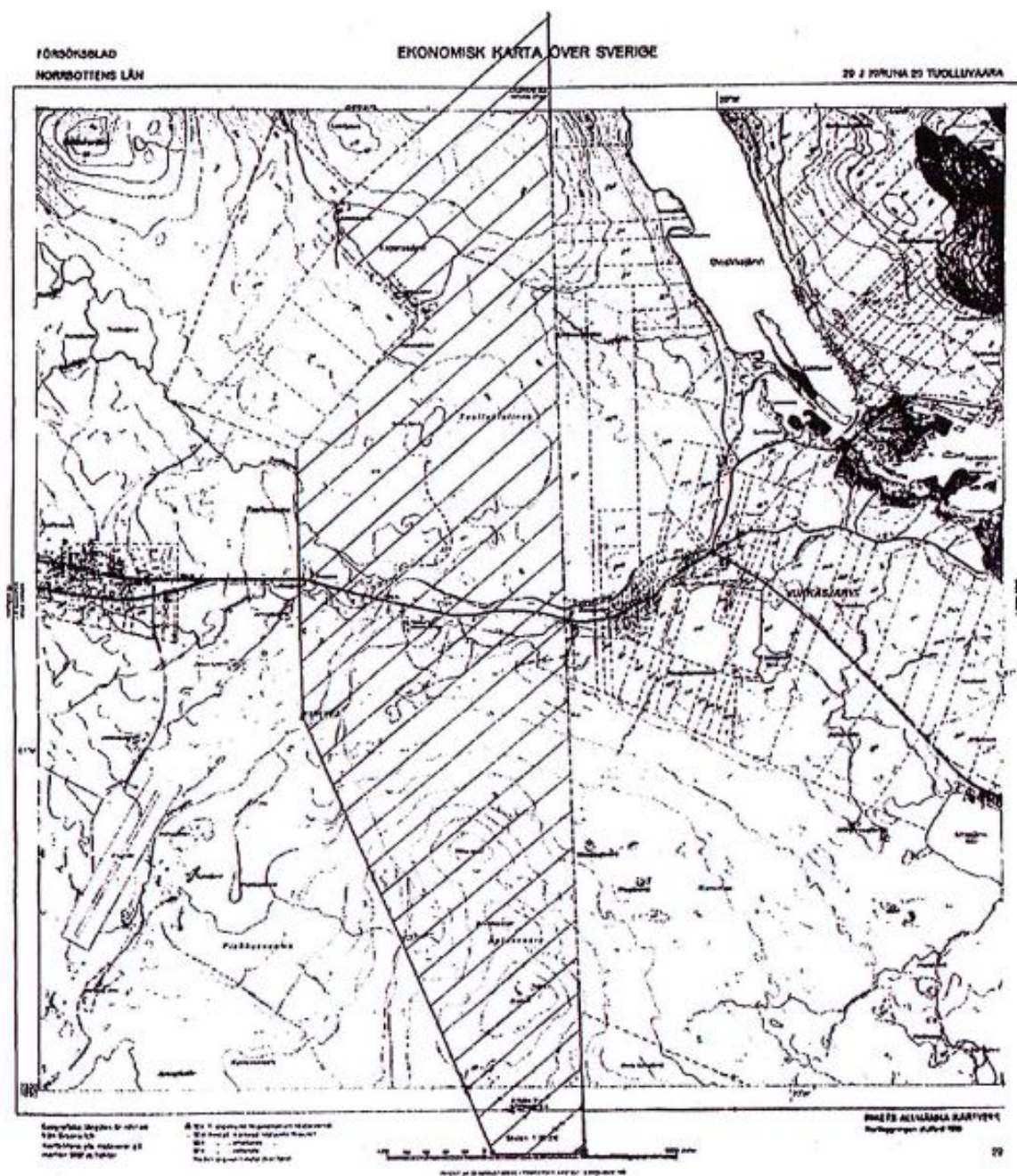

Fig. 7 Karta utvisande det område med 22,2 km² yta, som Kungl. Vetenskapsakademien arrenderar av Kronan för Kiruna geofysiska observatoriums verksamhet.

3.2 Institutet för Rymdfysik, IRF

IRF har via mejl tagit emot och läst Kiruna kommuns förslag på ny översiktsplan, ÖP2018, och har följande synpunkter och kommentarer på samrådshandlingarna:

MKB ÖP2018 samrådshandling 20171213	
Sid. 1	Området som IRF arrenderar från Länsstyrelsen är större än det område som anges som T2 på Plankarta ÖP 2018.
Översiktsplan 2018 del 1 samrådshandling 171213	
Sid. 44	Enligt ny uppgift beräknas den nationella rymdstrategin, En nationell strategi för Sveriges rymdverksamhet, att komma 2018- 03-15.
Sid. 45	Sid. 45 Första stycket: "Framtid planer för institutet är SpaceLab ... ", bör stå "Framtida planer för institutet inkluderar bl.a. en utveckling av SpaceLab för ...".
Sid. 45	Första stycket: "Runt anläggningen finns mätstationer känsliga för ljusmiljöer", bör stå "IRF:s mätstationer inom det arrenderande området utför mycket känsliga och långsiktiga mätningar och ställer därför krav på en kontrollerbar miljö med avseende på bl.a. vägar, byggnation, ljud- och belysningsförhållanden, radiomiljö, magnetfält, skogsbruk m.m. (enligt arrendeavtal med Länsstyrelsen)".
Sid. 67	Skrivningen avseende cykelväg från Kiruna via Rymdcampus till Jukkasjärvi anser vi vara mycket bra och stödjer denna punkt till fullo då den skulle ge många positiva effekter.
Sid. 88	Under rubriken Verksamhetsutveckling: "Detta område har nödvändig infrastruktur". För vad? Denna mening bör förtydligas.
Översiktsplan 2018 del 2 samrådshandling 171213	
Sid. 107	Under rubriken Utvecklingsmöjligheter/tillväxt, tredje stycket: "Vid IRF finns också ca 200 studenter.", bör stå "Vid Rymdcampus finns ...".

Kommentar

Synpunkterna förs in i handlingarna och texten revideras enligt förslag ovan.

3.3 Svenska Rymdaktiebolaget, SSC

Sammanfattning

Svenska rymdaktiebolaget (SSC) tillstyrker i huvudsak de ändringar som föreslagits i Översiktsplan 2018, som berör SSC och vår verksamhet.

Kommentarer på justeringar av kartor, önskan om notering av idag befintliga skyddsrum på raketskjutfältet Esrange samt om Rappsoaive och Sekkujärvi vetenskapliga stationer har redan muntligen och separat kommunicerats till kommunen.

Kommentarer

SSC har tagit del av Kiruna kommuns Översiktsplan 2018 – Framtida markanvändning i kommunen. Då SSC:s verksamhet bedrivs på och omkring raketskjutfältet Esrange 45 kilometer utanför Kiruna berörs vi i högsta grad av förändringar i rådande översiktsplan. Det bör i sammanhanget noteras att SSC:s verksamhet också regleras bland annat i *Esrange generalplan*.

Kiruna kommuns vilja, att svensk rymdverksamhet med huvudsakligt fäste i Kiruna kommun ska finnas och vara säkrad, är tydligt uttryckt i dessa nya planer och bestämmelser. Det har också klart noterats att SSC planerar en stor utveckling av sin verksamhet vid Esrange och att rymdanknuten kommersiell verksamhet ska kunna etableras i samråd med pågående forskningsverksamhet, vilket är glädjande.

SSC:s och Sveriges rymdverksamhet vid Esrange baseras på långsiktiga nationella och internationella överenskommelser och åtaganden. Rymdverksamheten är för sin *existens* beroende av de nationella och

internationella uppdrag som genomförs på basen. En *förutsättning* för dessa uppdrag är att det inte råder någon tveksamhet i marknaden om verksamhetens långsiktiga förutsättningar. Uppdragen baseras på ett *förtroende* för att rymdverksamhetens tillgång till raketskjutfältet inte skall begränsas och för att rymdverksamheten på Esrange är ett prioriterat lokalt och nationellt intresse. Detta kommer nu också till uttryck i Översiktsplanen.

I riskanalysen har kommunen också uppmärksammat att verksamheten på Esrange alltid kommer att vara beroende av att raketnedslagsområdet så långt det är möjligt är obefolkat men att det samtidigt finns andra exempel på verksamheter som kan ha intresse av motsvarande område, bl a gruvnäringen genom mineralprospektering, turism, jakt och rennäring. SSC:s starka önskan är att expandera sin verksamhet i samverkan med rennäringen och har därför kontinuerlig dialog och samarbete med de berörda samebyarna. Raketskjutfältets och därmed Esranges strategiska position grundas däremot på att skjutfältet är fritt från annan verksamhet med undantag för just rennäringen. Med de säkerhetsaspekter som föreligger är det omöjligt att bedriva verksamheten på Esrange parallellt med t ex en mineralprospektering eller utökad turistverksamhet. Det är därför glädjande att kommunen identifierat samma problematik. mineralprospektering, turism, jakt och rennäring. SSC:s starka önskan är att expandera sin verksamhet i samverkan med rennäringen och har därför kontinuerlig dialog och samarbete med de berörda samebyarna. raketskjutfältets och därmed Esranges strategiska position grundas däremot på att skjutfältet är fritt från annan verksamhet med undantag för just rennäringen. Med de säkerhetsaspekter som föreligger är det omöjligt att bedriva verksamheten på Esrange parallellt med t ex en mineralprospektering eller utökad turistverksamhet. Det är därför glädjande att kommunen identifierat samma problematik. I övrigt har SSC inget att tillägga *N.B Efter det att förslag till Översiktsplan 2018 offentliggjorts har SSC reviderat de geografiska förutsättningarna för framtida och planerad utökad verksamhet. Alla hänvisningar till plats norr om Esrange för expansion skall därmed utgå. Endast plats öster om Esrange är av fortsatt intresse. Se vidare nedan för detaljer.*

Detaljkommentarer på respektive dokument

Samrådshandling del 1

- Sidan 13 text om "norra alternativet" är inte längre korrekt och bör utgå
- Sidan 15 text om "norra alternativet" är inte längre korrekt och bör utgå
- Sidan 44 text om "ägarna fjärrstyr antennerna från sina hemländer" är inte korrekt och bör utgå
- Sidan 87 text om "utvecklingen av rymdverksamheten..." bör ersättas med "utvecklingen av verksamheten sker genom att nya förmågor på basen etableras som kräver större markområden i anspråk i sydost pga personsäkerhet. SSC arbetar med att träffa överenskommelser med intressenter inför de MB- och PBL-tillstånd som erfordras."
- Sidan 127 text om "norra alternativet" är inte längre korrekt och bör utgå

Samrådshandling del 2

- Sidan 111 text om "norra alternativet" är inte längre korrekt och bör utgå
- Sidan 122 text stycke EX1 bör utgå då SSC ej behöver identifierat område
- Sidan 122 text stycke ET3 ändras för att överensstämja med tidigare inskickat förslag om ändring av plankarta och för att stödja utvidgning i öster och befintliga etableringar i väster

MKB

- Sidan 5 text om "norra alternativet" är inte längre korrekt och bör utgå
- Sidan 6 text om "norra alternativet" är inte längre korrekt och bör utgå
- Sidan 14 text om "norra alternativet" är inte längre korrekt och bör utgå
- Sidan 18 text om "norra alternativet" är inte längre korrekt och bör utgå
- Sidan 22 text om "norra alternativet" är inte längre korrekt och bör utgå
- Sidan 34 text om "norra alternativet" är inte längre korrekt och bör utgå
- Sidan 41 text om "norra alternativet" är inte längre korrekt och bör utgå
- Sidan 69 text om "norra alternativet" är inte längre korrekt och bör utgå

Kommentar

Handlingarna justeras enligt synpunkterna.

3.4 Svenska kyrkan

§8 Samråd förslag till översiktsplan för Kiruna kommun

Kr 180117 § 21

Ny begravningsplats och ny plats för krematorium inkluderat kolumbarium och Maria kapellet Staffan Wylinder (S) föredrar översiktsplanen som är framtagen. Logistiskt för pastoratet passar en begravningsplats i "Jukkaskorsningen", närhet till våra övriga kyrkogårdar att föredra.

Sirpa Bäckström, ordförande, föreslår att kyrkorådet beslutar att föreslå Kyrkofullmäktige att anta förslaget som sitt eget och sända in det till Kiruna kommun.

Beslut

1. Kyrkorådet beslutar att föreslå Kyrkofullmäktige att anta förslaget som sitt eget och sända in det till Kiruna kommun.

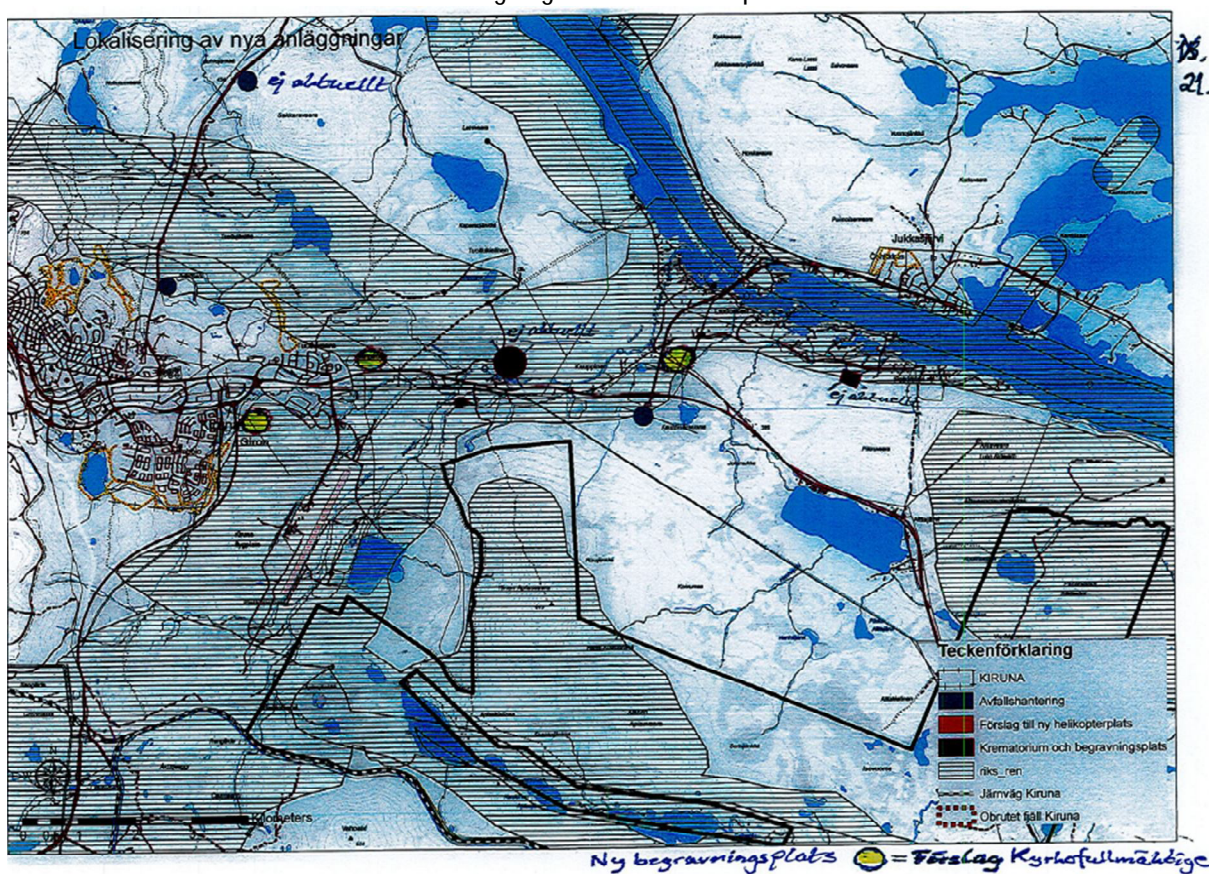
Kf 180124 § 8

Kanslichef Roland Rova informerade om de tre olika alternativen till förslag på ny begravningsplats och ny plats för krematorium inkluderat kolumbarium och Maria kapellet som presenterats för kyrkorådet.

Kyrkorådet har bedömt enligt beslut att alternativet med placering av ny begravningsplats inkluderat krematorium i anslutning till vägkorsningen mellan vägen till Jukkasjärvi och E10:an vid korsningen avfart till Poikkijärvi och Kauppinen bedöms som det bästa alternativet.

Beslut

1. Kyrkofullmäktige beslutade enligt kyrkorådets förslag att anta förslaget som sitt eget och sänder in det som svar i samrådshandlingen gällande översiktsplanen till Kiruna Kommun.

Kommentar

Ett nytt läge för begravningsplats i korsningen Poikkijärvivägen/Jukkasjärvivägen föreslås av Svenska Kyrkan. Kommunen har bedömt att markförhållandena i detta område inte är lämpliga för jordbegravningar. Förslaget påverkar rennäringens riksintresse och det finns enskilda vattentäkter i närheten. Kommunen noterar att övriga förslag på bifogad kartbild inte är aktuella enligt kyrkans yttrande. En fortsatt utredning av möjlig placering av ny begravningsplats måste göras under nästa barmarkssäsong. Samtliga förslag i översiktsplanen får kvarstå och kompletteras med nya förslag. Kyrkans förslag kommer att vara med i den fortsatta utredningen.

3.5 Kiruna Lappland Ekonomisk Förening (KLEF)

Övergripande:

KLEF är positivt inställda till det utrymme besöksnäringen får i presenterat översiktsplan för samråd. Fokus och målsättningar från näringen tas väl om handa och har omsatts i flertal positiva och konkreta förslag såsom LIS-områden, konverteringar av fritidshus till besöksnäring, lättade krav på detaljplaner, etc.

Besöksnäringen bidrar till att skapa ett attraktivt samhälle med förbättrad samhällsservice och kulturliv. Detta "överskott" på attraktivitet som en ökad besöksnäring skapar måste beaktas i all samhällsplanering.

Typen och formen av besökare till Kiruna varierar över året stort, med all form av turism. Från bra betalande gäster till enklare form av campingturister på sommaren. Detta ställer höga krav på allt från värdskap till framtagning av attraktiva leder och kommunikationer.

En förutsättning för att kommunen skall kunna generera fler arbetstillfällen och möte de politiska målen som är uppsatta är att besöksnäringen, som är arbetsintensiv i sitt slag, prioriteras med rätt insatser. Vilket till vis del möts i presenterat förslag.

Nedan följer några tankar och idéer från besöksnäringen.

Tankar från besöksnäringen

KLEF skulle vilja göra några tillägg för att främja utvecklingen i östra kommundelarna och koppla samman besöksnäringen i Kiruna/Jukkasjärvi. Lannavaara har ökat stort senaste åren. Utbytet mellan Kiruna/Jukkasjärvi och Lannavaara skulle kunna utvecklas och stimulera kundkretsar, speciellt "High End", som är beredd att betala för sina uppgifter – med framtagande för en möjlig helikopterplatta i Lannavaara. Detta skulle kunna innebära en utveckling av kundgrupper och förlänga vistelser i destinationen, dvs. fler gästnätter.

En viktig strategisk åtgärd för ökad sysselsättning och attraktivitet är att planering av kollektivtrafik tar i större utsträckning hänsyn till besöksnäringen och inte enbart ser arbetspendling och skoltransporter som underlag för trafik. Här är det viktigt att planera efter de säsongvariationer som föreligger.

I sektion 3. Bostäder och service. Vill KLEF att utvecklingen av Besöksnäringen beskrivs och hur den påverkar bostadsefterfrågan i våra olika microdestinationer.

Bostadssituationen som beskrivs i Översiktsplanen skapar också ett problem för besöksnäringen där bostadspriser för kortare boendeperioder och säsongspersonal med lägre löneläge i stort omöjliggörs. Detta gör att befintliga verksamheter har svårt att attrahera kompetens och att verksamheter i tillväxtfaser möjligen överväger investeringar för tillväxt.

Rörande Kurravaara under områdesbeskrivningen, Bostadssituation, bör belysas att för tillväxt och utveckling av besöksnäring måste bostadssituation och plankrav överses. Besöksnäringen har utvecklats kraftigt senaste åren och förväntas så fortsätta.

Under sektion Handel beskrivs fibertillgänglighet för boenden i samband med Gironnets utbyggnad. Här skulle KLEF eftersträva ett större omtag för att skapa ett attraktivt samhälle för invånare och besökare. Tillgänglighet av Wifi på utvalda platser gratis. Detta skulle även möjliggöra smarta kommunikationsmöjligheter för framtida besöksservice.

Sektion 4.5 Forskning och Högre utbildning, bör det resoneras kring behovet av utbildningsplatser för besöksnäring för att stärka kompetens och möjlighet till inflyttning av invånare med intresse i näringen. Högre utbildningsnivå.

Inom ramen för Teknisk Utveckling inom rennärigen, sektion 4.8, bör ett perspektiv om påverkan på naturupplevelsen för besöksnäring beaktas. Fyrhjulning och Helikoptertrafiken påverkar besökarens upplevelse om orörd natur och bilden av en sista vildmark störs.

Rörande avsnitt 8, Miljö Hälsa och Säkerhet så anser KLEF att större beaktning bör tas för att säkerställa föroreningar i Vatten. Att Vatten nedströms reningsverk är förorenat och att delar av Torneträsk således anser förorenat är inte bra. Här behöver investeringar göras för att minska naturpåverkan göras för att bibehålla vår attraktivitet.

Strategiska insatser utifrån lagd översiktsplan för att stimulera tillväxt

Kiruna behöver utvecklas som besöksort. Det enskilt största behovet är nytt attraktivt boende. Aktivitetsleverantörer har enklare att öka sin kapacitet. Men behovet av boende, speciellt av nyare och bättre kvalitet är stort och idag en begränsande faktor för tillväxt. En situation där hög prisnivå kombineras med lågkvalitativa boenden är inte hållbart över tid och konkurrenskraft påverkas negativt.

KLEF föreslår, för att förenkla kapitalanförskaffning, att Kiruna Kommun i den mån det är möjligt med regionala och nationella aktörer möjliggör proaktiv planförberedelse för att stimulera tillväxt i utpekade områden. Primärt syfte för detta är att skapa arbetstillfällen och möjliggöra tillväxt samt utveckla och öka attraktivitet för befolkning. Ett exempel är Abisko, ett av världens starkaste varumärken för Norrskensbeskådning, skulle en plan kunna tas fram för att underlätta utveckling och kapitalanförskaffning från Investorerare. Detta skulle leda till ett mer attraktivt samhälle där samhällsservice och kommunikationer skulle bli hållbara.

KLEF anser att denna typ av mer kraftfulla åtgärder är ett måste för att kunna utveckla besöksnäringen och skapa den tillväxt för att utveckla Kiruna till ett diversifierat och attraktivt samhälle, över tid.

Kommentar

Behov av helikopterplats införs under utveckling/tillväxt B32 Lannavaara. Vissa lättnader av detaljplanekravet förs in i Kurravaara. En fördjupning av Abisko föreslås i vilken möjlig bebyggelseutveckling (bostäder, verksamheter) utreds. Även avloppsreningsverken som finns i området utreds, med avseende på kapacitet och funktion, i fördjupningen. Handlingarna förtydligas kring bostadssituationens påverkan på besöksnäringen.

Synpunkten om WiFi förs in i del 1. Synpunkten på besöksnäringens behov av kollektivtrafik förs in i del 1.

Utbildningsbehov för besöksnäringen tas in i kommande tillväxtstrategi

3.6 STF lokalförening Kiruna, styrelsen

STF lokalavdelning i Kiruna lämnar med detta yttrande synpunkter på "Förslag till översiktsplan för Kiruna kommun"

Förslaget är oerhört omfattande med plankartan, delarna 1 och 2 samt miljökonsekvensbeskrivningen, vilket gör materialet svårhanterligt. Samma text och samma bilder återkommer, ja hur många gånger? Det måste kunna gå att minimera mängden text/sidor. Risken är ju uppenbar att vid minsta ändring på ett ställe, den inte åtföljs av samma ändring på ett annat ställe. Kan ett alternativ vara att lägga alla kartor/ kartbilder i en kartbilaga?

Våra synpunkter är inte heller grundade på "expertkunnande" utan på de värdegrunder som STF står för och representerar.

Samtidigt måste vi uttrycka erkännande för det oerhört noggranna arbete som kännetecknar hela planen och i synnerhet del 2.

Här och var finns behov av korrektur, så vi uppmanar till noggrann genomgång inför fastställande. Några uppenbara fel i texten har vi påtalat.

En uppenbar fördel med denna föreslagna översiktsplan är att en samlad plan, efter beslut, kommer att finnas, då äldre mindre delplaner "skrotas/stängs".

Kommentar

Det är en omfattande plan. Den används vid detaljplanering och bygglovshantering samt vid prövningar enligt miljöbalken. Del 1 är planeringsunderlag medan del 2 är markanvändningen. Delarna ska hänga ihop och det ska vara tydligt vad som gäller och man ska inte behöva leta i alla dokumenten vid enkla ärenden. Vi ser över texten och hur kartorna ska presenteras. Det finns en fördel att direkt se kartan i texten jämfört med att behöva bläddra i en bilaga. Merparten av de gamla fördjupningarna slutar att gälla medan fördjupad översiktsplan för Torneträskområdet 2014, Kiruna centralort 2014 och Svappavaara 2015 fortfarande gäller.

1 BYGDEINDELNING

Inledningsvis har vi synpunkter på bygdeindelningen, vilken är ny i förhållande till gällande ÖP.

Tanken med bygdeindelningen är bra, då den underlättar hantering av olika ärenden i specifika områden. Det kommer säkert att finnas många synpunkter på hur olika platser/områden skall inordnas i de olika bygderna. Ett problem tycker vi ha uppstått med bygderna "Kirunafjällen och Torneträskbygden". Vi menar att dessa två bygder är så nära förenade och beroende av varandra, att de inte går att dela på det sätt som har skett. Delningen av planförslaget "Kirunafjällen" i två delar blir ju svårbegriplig med en annan bygd som helt delar av bygden.

Vårt förslag är ;

alt 1; slå ihop dem till "Kirunafjällen och/med Torneträskbygden"

alt 2; om de skall behållas bör då åtminstone området N Torne träsk inordnas i Torneträskbygden, så att Kirunafjällen är en sammanhängande bygd och inte delat.

Ytterligare synpunkter finns under KIRUNAFJÄLLEN på sida 5.

Om nu bygdebegreppet vinner fortsatt gehör, så bör en enhetlig begreppsapparat väljas. Nu används både bygd och område. Är "Torneträskområdet", som det står på många ställen, samma område som Torneträskbygden?

Kommentar

Efter övervägande har kommunen ändrat Torneträskbygden till att omfatta även norra Torneträskområdet d v s ert alternativ 2.

2 PLANFÖRSLAGETS NY MARKANVÄNDNING OCH UTBYGGNADSPLANER

Vi kommenterar här "Sammanfattningen av planförslaget" (1.4 i del 1).

- Ny begravningsplats; Alt Prästgårdsbacken förordas. Att förlägga begravningsplatsen i anslutning till skjutbanan finner vi olämpligt och oetiskt.
- Ny avfallsanläggning; Alt nya godsbangården förordas. Förhållandevis nära centralorten, goda möjligheter för avtransport med tåg av ökande mängder av sådant som skall återanvändas. Övriga platser har nackdelar som gör att de inte bör väljas.
- Gokartbana; Ökande buller måste undvikas, alltså förordas alt. vid motorbanan i Rättjedalen och som alternativ 2 vid flygfältet. Övriga alt. bör inte ingå i vidare utredning.
- Utredningsområdena för industriområden; fortsatt utredningarna!
- Område för begravnings av sällskapsdjur; kan placeras enligt förslaget. Hanteringen av avlidna hästar måste omprövas och få en ny lösning.

Kommentar

Svenska Kyrkan har tagit fram ett annat förslag på begravningsplats och har avstyrkt alla övriga lokaliseringar. Kommunen fortsätter utredningen om ny plats. I översiktsplanen kommer platserna att betecknas som utredningsområden. Den föreslagna lokaliseringen av avfallshantering kan inte genomföras vid godsbangården då den riskerar att påverka gruvverksamheten. Se även kommentar till LKAB:s yttrande. Gokartbana utreds av motorklubben i Rättjedalen. Lokaliseringarna Sakkaravaara och flygplatsen blir kvar. Hantering av döda hästar utreds vidare utanför denna plan.

- ESRANGE utveckling; Valt alternativ skall inte inkräkta på planerna för det nya naturreservatet, varför alternativet N Vittangälven synes mindre lämpligt.
- Abisko-området; vi välkomnar alla åtgärder för minskat buller och en flyttning av helikopterplatsen för civila helikoptrar och med en målsättning även militära helikoptrar till Miellejohka är angelägen. Alt N

E10 förefaller lämpligt med hänsyn till att där redan finns en påbörjad parkering. Söder om E 10 och jvg torde kräva mycket mer ingrepp i naturen

- Vandringsleden i Abisko Ö; om vandringsleden kommer att påverkas av i planen redovisade ev. åtgärder så skall naturligtvis en ny dragning av leden mot Kungsleden ske.
- Ny lokalisering av helikopterplats i Nikkaluokta; på samma sätt som för Abisko välkomnas ett avlägsnande av helikopterbuller från själva Nikkaluokta. Av de två alternativen bör det östliga väljas i anslutning till redan befintlig tankningsplats. Det västra i anslutning till Vistasälven är klart olämpligt-närheten till älven, den redan utbyggda rastplatsen och vandringsleden längs älven.

Kommentar

Område EX1 är inte längre aktuellt. Östra området vid Ylipää kommer att föreslås i planen. Båda helikopterförslagen vid Miellejohka utreds vidare i en fördjupad översiktsplan för Abisko.

- Nytt forskningsområde i Gänsenjårga/Kaiseniemi för antenner och för signalmottagning ; området är ett uppskattat klätterområde för s.k.bouldering. Om etableringen av antenner kommer att ske bör samråd tas med klätterklubben och STF, så att fortsatt bouldering kan möjliggöras.
- Gång och cykelvägar; i årtionden har gång- och cykelväg från Kiruna C till IRF och vidare mot Jukkasjärvi utretts/planerats och "utlovats" - låt det nu bli verklighet. Gång- och cykelväg mellan Riksgränsen och Katterjäkk bejakas. Men varför finns då inte Gång- och cykelväg i Karesuando med, vilken finns angiven i planeringsöverväganden i del 1 liksom övriga där föreslagna gång- och cykelvägar?
- LIS-områden; STF bejakar dessa områden men påtalar vikten av strandskyddet för såväl djur- och växtliv som människor. Den "fria passagen" får inte åsidosättas.

Kommentar

Texten kommer att kompletteras med information om bouldering och att den ska kunna fortsätta även när antennerna kommit på plats. Översiktsplanen tar fram behov av åtgärder för trafik, men det är Trafikverket som ansvarar för genomförandet. Behov av gång- och cykelväg i Karesuando tas in i del 1 och del 2.

Hänsyn till tillgänglighet till stranden tas alltid i LIS-områden. LIS-områdena kommer att revideras med anledning av länsstyrelsens yttrande.

3 SKOTER- och VANDRINGSLEDER

I delen 1 redovisas på många ställen skoternas betydelse. Skoter- och vandringsleder berörs och synpunkter lämnas på var nya övernattningsmöjligheter skall lokaliseras, men lederna redovisas inte i någon kartbilaga eller annorstädes.

STF Kiruna lokalavdelning uppfattning är att dessa bör redovisas i översiktsplanen då de har stor betydelse för såväl kommunens egen befolkning som turister.

Då ledfrågorna är komplexa med många aktörer är det dessutom angeläget att klarlägga ansvarsförhållanden mellan dessa aktörer, varför såväl statliga, som kommunala och ev. privata leder bör redovisas.

Lederna är en viktig del i markanvändningen och kontroversiella synpunkter finns, varför det är än mer angeläget att de redovisas.

Kommentar

Planen kompletteras med uppgifter och kartor på vandringsleder och skoterleder.

4 ÖVRIGA SYNPKTER PÅ DEL 1

ALLMÄNT

Somliga av kapitlen har sammanfattande slutsatser som 2, 4, 6 och 14. De övriga har inte dessa slutsatser, varför inte? Är dessa delar mindre angelägna - vi tror inte det vad gäller t.ex. Bostäder och service. I vissa kapitel finns i stället planeringsöverväganden och så har vi kapitel med både slutsatser och planeringsöverväganden.

Rekommendationen måste därför vara att i slututgåvan besluta hur strukturen skall vara så att denna blir likartad. Vidare måste/bör väl slutsatserna återspegla vad som framkommit i planeringsöverväganden.

1.2 FÖRSLAG TILL ÖVERGRIPANDE MÅL

Allmänna mål; En del av dem som "Näringslivsutveckling och arbetsmarknad " avslutas med "Mål i Vision Kiruna 2.0: " För andra som "Hållbar utveckling" finns inte koppling till Mål i Vision Kiruna 2.0 är detta

avsiktligt eller någon miss? Det förefaller främmande mot bakgrund av allt resonemang om det hållbara samhället att detta mål inte skulle finnas i Vision Kiruna 2.0.

Kommentar

Kommunen ser över beteckningarna planeringsöverväganden och slutsatser. De allmänna målen ses över.

1.4 SAMMANFATTNING (se ovan p 2)

2.2 ORTSTRUKTUR

Står på sidan 19 " ..... samt Polarforskningsinstitutet i Abisko Östra." Det skall vara Polarforskningssekretariatet. Umf sid 45)

Sidan 20 står " ... men sedan 2016 finns ICEHOTEL 365 året runt." Årtalet skall vara 2017.Umf sid 48)

3 BOSTÄDER OCH SERVICE

I detta kapitel finns istället för slutsatser "Planeringsöverväganden" i slutet på varje underdel. Hur skall vi ha det?

4 NÄRINGSLIV

I detta kapitel finns såväl "Planeringsöverväganden" i slutet på varje underdel samt en avslutande del "4.15 Slutsatser". Hur skall vi ha det?

5 FRITID, NATUR OCH KULTUR

5.2 KULTUR OCH FRITID Tillägg på sidan 62 under Lokaler avseende museer; I Abisko finns ett Rallar- och gränsförsvarsmuseum.

6 KOMMUNIKATIONER

Här finns både Planeringsöverväganden och slutsatser, hur skall vi ha det?

6.2 VÄGAR

Här finns ett ytterligare antal gång- och cykelvägar som förefaller angelägna som t. ex. i Karesuando, vän av ordningen ställer sig då frågan varför inte dessa andra planeras in Umf även 8.3)?

6.4 BUSS OCH BÄTTRAFIK

Det finns sedan ett antal år ingen båttrafik på Torne träsk. Kommunen bör verka för att båttrafik åter kan ske över sjön för i första hand Abisko- och Björklidenområdena

6.5 FL YGTRAFIK

Helikopter och sjöflyg. Varför sägs här inget om föreslagna flyttningar av start- och landningsplatser för helikoptrar i Abisko ö och Nikkaluokta? Och hur är det med buller i Riksgränsen och Björkliden? En ökning av helikopterskidåkning och allmänt brukande av helikoptrar i fjällvärlden uppfattas säkert av många som enbart positivt medan andra finner det störande och inkräktande på den ro och det lugn som eftersöks i "den sista vildmarken"

STF Kiruna lokalavdelning efterlyser här(eller på annan plats) under planeringsöverväganden den långsiktiga strategin för helikoptertrafiken i vår fjällvärld. Om vi inte själva tar tag i problematiken och löser detta, så kommer någon annan med pålagor och bestämmer åt/för oss.

6.7 SLUTSATSER

Hänger dessa ihop med planeringsövervägandena ovan? T.ex. påtalas behovet av gång- och cykelväg i Karesuando, men i slutsatserna finns bara Kiruna och Riksgränsen.

8 MILJÖ, HÄLSA OCH SÄKERHET

Luft och buller; STF anser principiellt att skoterkörning inte skall ske inne i bebyggelsen. Det hänger inte endast samman med luft och buller.

Kommentar

2.2 ändras, 3, 4,6 se kommentar ovan, 5 kompletteras med museum i Abisko, 6.2 ses över, 6.4 Kommersiell båttrafik kräver inga särskilda åtgärder i planen. Båthamnen i Abisko kan användas för verksamheten. 6.5 Helikopterflyg uppdateras. Slutsatserna ses över. Ett försök med skoterkörning i bebyggelse har beslutats av Miljö- och byggnämnden.

11 LANDSBYGDSUTVECKLING I STRANDNÄRA LÄGE (LIS)

Detta har vi kommenterat ovan.

Processen för hur framtagandet av föreslagna områden framgår med önskvärd tydlighet men kapitlet bör även kompletteras med praktiska riktlinjer, då de faktiska konsekvenserna inte alls framgår. Hur ser de faktiska förhållandena ut vad avser förutsättningar för att kunna komma i fråga för att utnyttja dessa nya områden, där strandskyddet kan komma att upphävas eller dispens kan ges? Vissa LIS-områden ligger även utan bebyggelse i omedelbar närhet, hur och vilka kan begära dispens för att bygga där?

Kommentar

LIS-områdena kommer att revideras och även miljöbedömas. Fastigheterna som ingår i LIS-områdena är huvudsakligen privatägda.

5 DEL 2

KIRUNA CENTRALORT

Allmänt; överväg tempus på byggnader som redan har flyttats/skall flyttas/har rivits, vilka som skall redovisas eller inte och hur detta sker med hänsyn till bedömd fastställande tidpunkt. Allt i syfte att planen skall vara aktuell när den beslutas. Exempel; på sidan 12 står nu om Kiruna järnvägsstation - redan rivnen!

Offentlig service, sidan 13 står" ..... men viss sjukvård kräver resa till Gällivare och i vissa fall Sunderby sjukhus mellan ..... ". Vem skall vi lura? Bör stå " ... merparten av all specialistsjukvård kräver resa till ... "

Planeringsöverväganden, Kommunikationer sida 21, varför står här bara om gång- cykelväg längs väg E 10 i riktning Krokvik och inte om den föreslagna gång- cykelvägen i riktning IRF och vidare mot Jukkasjärvi?

KIRUNA NÄROMRÅDE

B51, B53, B54, B60; har samråd skett med Gällivare kommun avseende de föreslagna LIS-områdena och kommer Gällivare kommun att ha motsvarande sträckningar på S sidan av vattendragen?

B58; varför finns inte något föreslaget LIS-område på väst-sidan Kobniva och på öst-sidan av Kallojärvi mittemot Kipinniemi?

B78 Arosjåkk; Varför finns här inget LIS-område föreslaget, renstängsel? som för de andra byarna i dalgången? F9 Samverkan med Gällivare kommun om LIS-område på S sidan älven?

X1, se tidigare synpunkter.

Kommentar

Texten i Kiruna centralort uppdateras. Gällivare kommun har en nyligen antagen översiktsplan med LIS-områden i Nikkaluokta och Láddjujavri. Övriga delar av Kalixälvdal har inga LIS-områden på Gällivaresidan. Samråd har hållits med Gällivare kommun. B58 Kurravaara avser endast området på västra sidan av Torneälven. Östra sidan om älven hör till F3 och F4. LIS har inte föreslagits i områden som saknar vägförbindelse. Bedömningen har varit att det är svårt att motivera landsbygdsutveckling i F4. I F3 är Kurravaara 6:1, Kallojärvi nyligen detaljplanlagd och har inte behov av LIS. Kurravaara 7:2 norra har LIS-områden. B78 Årosjåkk ligger innanför renskötselområde, befintlig bebyggelse ligger långt ovanför strandlinjen och marken inom 100 meter närmast vattnet består till största del av myrmark.

Texten kring sjukvården ses över.

TORNETRÄSKBYGDEN

Utvecklingsmöjligheter (sid 70), klokt skrivet om den militära helikoptertrafiken. I samband med ev. flyttning av den civila helikoptertrafiken skall Försvarmakten självklart inbjudas till en flytt. Härigenom skulle ju möjligheterna avsevärt förbättras till förtätning av bebyggelse S järnvägen. F 29 Kaisepakte; LIS-område borde övervägas i anslutning till arkuppläggningsplatserna.

N 2 ändra rubriken till Abisko naturvetenskapliga station/ Polarforskningssekreteriatet

Yb 3 Björkliden; Ny start- och landningsplats för helikopter kan provas/bör eftersträvas, med hänsyn till buller, vid t ex. tullen i Riksgränsen eller på avsedd ny plats vid Mieliejoikka.

Kommentar

F29 Kaisepakte, för arkplatserna och båtplatserna är detaljplanlagda och inom planerna är strandskyddet redan upphävt. I FÖP 2014 anges ingen ny exploatering i området. N2 rubriken ändras. I Björkliden pågår detaljplanearbete som

förutsätter en flyttning av helikopterverksamheten. I Riksgränsen finns det även säkerhetsaspekter på helikopterlandning vid hotellet.

SOPPEROBYGDEN

Inledning; Beskrivning Viikujärvi (sid 163); "I Viikujärvi förekommer det utöver renskötsel även hantverk och fiske." Boskapsskötseln är den avvecklad?

832; LIS-område i V delen, enbart på S sidan, varför inte på N sidan väster färjeläget?

B 64; Varför finns inget/inget LIS-område(n) föreslagna vid Silkimuotka?

B 76, Boskapsskötsel? STF delar uppfattningen om flyttning av gränsen för obrutet fjäll.

N 2; STF delar uppfattningen om reservatsgränsen.

Kommentar

Boskapsskötseln är avvecklad. I B32 Lannavaara väster om färjeläget är det översvämningsrisk. Stora delar av Silkimuotka ligger i översvämningsområde. Vi har aviserat kommunens syn på avgränsningen av naturreservat, men vid senaste revideringen togs ingen hänsyn till önskemålet.

KARESUANDOBYGDEN

Inledning; Ny sträckning av väg E45 genom Karesuando är utredd 1982 och ingenting har sedan skett! Gång- och cykelväg genom Karesuando är mer än angelägen, varför den behöver lyftas och även redovisas i det samlade förslaget för ny markanvändning.

Xvind; Det borde redovisas i planen att det södra området inte får utnyttjas närmare än t.ex.500m till obrutet fjäll.

Kommentar

Gång- och cykelväg i Karesuando läggs in i texten. Xvind kommer att avgränsas mot obrutet fjäll i Pessinki.

KIRUNAFJÄLLEN

Inledningen; STF menar att de allra flesta med Kirunafjällen menar hela fjällområdet i kommunens västra del inkluderande Torneträskområdet. Fjällområdet N Kattovuoma upp till Treriksroset ingår däremot inte i vad "gemene man" kallar Kiruna fjällen utan det föreslagna Rostu fjällområde kan passa bra.

STF Kiruna lokalavdelning föreslår alltså att;

- alt 1 KIRUNAFJÄLLEN är planförslagets Kirunafjällen jämte Torneträskbygden.
- alt 2 om uppdelningen skall kvarstå, N delen av föreslagna Kirunafjällen ingår i Torneträskbygden, med tidigare motivering om delningen av området
- alt 3 den s.k. bygden Kirunafjällen byter namn till KEBNEKAISEFJÄLLEN

"Det är möjligt att övernatta i fjällstugorna"(sida 219). Vi är inte övertygade om att STF (Svenska Turistföreningen) helt delar beskrivningen av Kebnekaise fjällstation som fjällstuga. Det är lätt att ändra till. .. att övernatta på Kebnekaise fjällstation och i övriga fjällstugor. På sida 220 lägg till i "Bebyggelsen" Kebnekaise fjällstation. Sida 221- Kebnekaise fjällstation är väl också en övernattningsmöjlighet?

N 3; Det rika kulturlandskapet vid Pålnoviken - samiskt stoviste under första hälften av 1900- talet, gamla kätaplåter, fångstgropsystem, militära lämningar efter beredskapen under VKII, kan väl med fördel också ingå (sida 226).

Grottorna vid Lullehacorru och Boarrasacohka i N delen bör väl också nämnas.

Kommentar

Kommunen avgränsar fjällområdena längs obrutet fjäll gränsen. Området norr om Torneträsk flyttas till Torneträskbygden d v s ert alternativ 2. Namnet Kirunafjällen står kvar men beskrivs tydligare i bygdebeskrivningen. Kebnekaise fjällstation beskrivs på ett bättre sätt. N3 kompletteras med information enligt era synpunkter. Grottorna norr om Djupviken tas in i texten.

ROSTU FJÄLLOMRÅDE

Inledningen; Turism (sida 229) står " Området används även från turismanläggning i Idivuoma och från anläggningar på finsk sida av Könkämä älv." Det bör kompletteras till ..... från turismanläggningar i Keinovuopio, Saarikoski och Idivuoma samt från .....

Fritid och friluftsliv; det bör kompletteras då sommar och helikopter ej nämns, nu står "Man tar sig till området med skoter via leder norr- och söderifrån. Både kirunabor och besöksnäring åker skidor och hundspann i området." Kan stå - Man tar sig till området vandrandes eller med helikopter/sjöflygplan och vintertid på skidor, med hundspann eller skoter via leder norr- eller söderifrån.

Kartorna sid 230 och 231; Ta bort/ändra "Norra fjällområdet" annars blir det ytterligare benämningar för var ligger då Södra fjällområdet?

Kommentar

Texten redigeras enligt ovanstående synpunkter. Kartan rättas.

6 MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNINGEN

Då miljökonsekvensbeskrivningarna redan är inarbetade i del 1 och 2, enligt läsanvisningarna, har ingen djupgranskning skett eftersom texten känns igen.

Några enstaka kommentarer lämnas nedan.

Planalternativet, påverkan på miljön (sida 11 ff.)

Torneträskbygden; sida 11-12, förslag till tillägg" Förslag till ny lokalisering av civil helikopterplats med målsättning att även militära helikoptrar skall kunna inkluderas väster om Miellejohka 5-6 km ..... .

Frågan om de militära helikoptrarna återkommer så på en mängd ställen. STF anser att en tydlig målsättning bör uttalas tidigt.

Kiruna närområde och centralort; sida 13, En målsättning borde vara att redan i detta skede(före beslut) minska alla alternativen för begravningsplats, avfallsanläggning och det minst angelägna Gokartbanan. Det/de alternativet/alternativen med minsta miljöpåverkan enligt MB kan väl ensamt vara kvar och de övriga tas bort redan nu.

Sammanställning av miljöpåverkan ..... (sid 65 ff)

Torneträsk; står "Helikoptertrafik förekommer ofta i fjällen och kan skapa olägenheter vid start/landning." Detta är ju en exempellös underdrift och måste kompletteras och bör istället stå; Helikoptertrafik förekommer ofta i fjällen och kan skapa olägenheter såväl vid start/landning som under färd.

Kommentar

Skrivningen om den militära helikopterverksamheten ses över. Efter samrådet blir områdena för begravningsplats kvar som utredningsområden. Avfallshantering har kvar ett framtida alternativ och gokartbanan har kvar tre alternativ, varav Rättjedalen utreds av moteorklubben. Helikopterns störning under färd beror på höjd och hänsyn till stråk, vilket tillförs beskrivningen.

3.7 Soppero Byars Samfällighetsförening

Soppero Byars Samfällighetsförening har följande synpunkt på Översiktsplan 2015, Samfällighetsföreningen har noterat att i beskrivning för området benämnt "EX1 Strategisk markreserv rymdverksamhet" strax norr Esrangle på andra sidan Vittangi älv saknas information om att skogsbruk bedrivs på fastigheten Soppero s:11, fastigheten omfattas inte heller av den pågående naturreservatsbildning som pågår i området närmast Vittangiälven.

Samfälligheten anser att det ska tydliggöras att skogsbruk bedrivs i området, åtminstone för den del som ligger på fastigheten Soppero s:11 samt att den pågående naturreservatsbildningen inte omfattar Soppero s:11.

Kommentar

EX1 Strategisk markreserv rymdverksamhet är inte längre aktuellt och tas bort från planen. Naturreservatsbildningen berörde endast den södra delen av EX1 och inte fastigheten Soppero s:11. Däremot kommer områden som omfattas av pågående reservatsbildning att föras in på kartan som EN2e eller N2e.

3.8 Jukkasjärvi byallmänning

Synpunkter på Översiktsplan Kiruna kommun, 2015-859"

Jukkasjärvi byallmänning förvaltar ca 12 000ha mark åt 300 delägare inom det område som ligger inom det område som i planförslaget kallas Jukkasjärvibygden. Vi är en stor mark och skogsägare och vi representerar dessa intressen men arbetar även för en positiv utveckling i Jukkasjärvi by som helhet. Jukkasjärvi Byallmänning vill därför lämna följande synpunkter på den utställda översiktsplanen för Kiruna kommun. Vi är förövrigt förvånade att Jukkasjärvi byallmänning inte har blivit kallade till samråd i samband med framtagandet av denna plan och vi ser därför fram emot ett möte i snar framtid med ansvariga för planens framtagande. Det är i dagsläget tre saker i översiktsplanen berör Jukkasjärvi bygden som vi främst vill beröra.

1 Utvecklingsområde Jukkasjärvi

Byallmännigen ställer sig positiv till att kommunen ser Jukkasjärvibygden som ett område för utveckling. Det nu utpekade området väster om Jukkasjärvi har en stor potential i sydläge och med närheten till Torne älv. Vi tycker dock att det viktigt att byn utvecklas på ett sätt som innebär att det aktuella området inte med automatik blir till tätbebyggda "villaområden" med maximalt antal tomter och optimerad infrastruktur. Det bör finnas möjlighet för markägare att utveckla attraktiva boenden som kan kombineras med verksamheter inom skogs- och jordbruk och andra näringar. En tät byggnation som det finns exempel på i nyutvecklade områden i byn, omöjliggör detta. Det är viktigt i detta planarbete att markägarnas rätt att styra över sin egen mark och dess utveckling fullt ut beaktas.

Kommentar

Ovanstående hanteras vid detaljplaneläggning. Detaljplanekrav gäller inom B30 Jukkasjärvi.

2 Ett utredningsområde för småindustriområde i korsningen E10-väg 875 mot Jukkasjärvi

Det föreslagna området vid infarten från E10 är inte ett lämpligt område för industriverksamhet eller som uppställningsplats för tunga fordon med farlig last. Att bygga en återvinningscentral anser vi vara uteslutet, eftersom detta förfular och gör entrén till Jukkasjärvi till vilket industriområde som helst. Det finns väl inget mindre lockande för boende och resenärer att se ett industriområde i direkt anslutning till infarten till en stad? Vi anser istället att Infarten till Jukkasjärvi bör utvecklas för att lyfta fram de värden som finns i Jukkasjärvi och Kiruna stad. En parkering för pendlare behövs och den kan kombineras som informationsplats för fordonsburna resande. Information om hotell, camping och aktuella aktiviteter i Kiruna stad och Jukkasjärvi. Potentialen i den av byn ägda rastplatsen vid Laxforsenbron med bland annat fiske, Färjestugan och kulturstigar kan också utvecklas i syftet att locka resande att ta del av de aktiviteter som sker i Jukkasjärvi. Den nu i översiktsplanen föreslagna markanvändning vid Kaupinenmyren har motsatt effekt och vi motsätter oss starkt förslaget i planen.

Kommentar

Lokalisering av ÅVC vid infarten till Jukkasjärvi utgår. Utredningsområdet för industri kvarstår. Synpunkten kring utveckling av aktiviteter i Laxforsen/Jukkasjärvi noteras.

3 Landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS)

Det är glädjande att fler av byns stränder pekats ut som LIS områden. Detta möjliggör byns utveckling och möjliggör för markägare att använda stränderna på ett rimligt sätt. Detta ökar attraktiviteten för området. Delägare i byallmännigen har sedan många år haft möjligheten arrendera fiskestugtomter i anslutning till allmänningsens fiskevatten. Vi anser att den möjligheten måste kvarstå både inom och utom LIS områden.

Kommentar

Möjligheten att arrendera fiskestugtomter hanteras inte i översiktsplanen.

3.9 Torneträsk fritidsförening

Synpunkter gällande översiktsplan 2015-859

Som planen beskriver är det rörliga friluftslivet vilket vi i vår förening med dess medlemmar i Torneträskområdet företräder en viktig intressent även av riksintresse.

Handlingarna med dess innehåll som för övrigt känns väl genomarbetade men innehåller en mängd fakta och är väldigt omfattande gör till laga att vi inte med den relativt korta remisstiden hunnit ta in alla medlemmars åsikter. Med anledning av detta vill vi reservera oss för att eventuella synpunkter kan framkomma vid det stadgeenliga årsmötet under våren 2018.

Vad som understrykas är att det rörliga friluftslivet med därtill nödvändig infrastruktur och byggnationer lämnas orört samt att det finns möjlighet att komplettera detta utifrån dom behov och förändringar i livsstil kräver.

Det är viktigt att allt detta sker med hänsyn dels till naturens utformning så att inte den synliga miljön påverkas allt för negativt, samrådet med andra intressenter som rennäringsen, den samiska kulturen, turismen och att den negativa miljöbelastningen begränsas till så stor grad som möjligt. Viktigt är att inga transportvägar eller leder som även många gånger är omärkta men nyttjas av gammal hävd lämnas orörda eller ersätts på ett tillfredställande sätt för att inte begränsa det rörliga friluftslivet.

Allt sammantaget får ändå inte innebära att utvecklingen bromsas på ett sätt att det rörliga friluftslivet begränsas.

Kommentar

Handlingarna kompletteras med friluftsliv och vandringsleder samt övriga kända leder. I bebyggelseområden krävs detaljplaner där frågan beaktas.

3.10 Lapportens samfällighetsförening

Härmed lämnar vi synpunkter på förslaget ÖVERSIKTSPLAN 2018

1 ALLMÄNT

Lapportens samfällighetsförening (nedan föreningen) lämnar endast synpunkter på de delar i förslaget som bedöms ha direkt påverkan på föreningens verksamhet.

De många dokumenten innehåller så mycket text att det övergår vår kapacitet att klargöra om alla delar hänger samman till fullo.

I 1.2 Förslag till övergripande mål i översiktsplan 2018 för Kiruna kommun finns vissa mål i "Mål i Vision Kiruna 2.0" redovisade i olika avsnitt, men inte för avsnitten om Hållbar utveckling, Klimat, hälsa miljö och risker samt ett Attraktivt samhälle, varför inte?

Blandningen av texter från tidigare fördjupade översiktsplaner med helt nyskriven text kan ge missvisande information om avsikter (se nedan)

Kommentar

För att möta de nya planeringsförutsättningarna så redovisas ett antal planeringsområden i översiktsplanen med strategiska inriktningar för vad kommunen vill uppnå. De inledande planeringsområdena utgår från kommunens visionsdokument Vision Kiruna 2.0. Dessa planeringsområden (Näringsliv och arbetsmarknad, Offentlig och kommersiell service, Boende, bebyggelse och livsmiljö, Kommunikationer, Utbildning och forskning, samt Kultur, fritid och idrott i hela kommunen) har ett tillhörande övergripande, politiskt mål vilket övriga planeringsområden (Hållbar utveckling, Ett attraktivt samhälle, Mark och vatten, samt Klimat, hälsa, miljö och risker) inte har. Kiruna kommuns tre övergripande målsättningar för 2020 enligt ovan utgör inte egna planeringsområden, utan ska genomsyra intentionerna i hela översiktsplanen. Detta förtydligas i del 1.

2 HELIKOPTER LANDNINGSPLATSER I ABISKO Ö

I del 2 står under B 22 Abisko Ö; "Buller från helikopter verksamhet har blivit ett problem för utvecklingen i Abisko. Den militära verksamheten är begränsad i tid medan den civila trafiken förekommer under stor del av året. För en god bebyggd miljö kan bostäder inte planeras

söder om väg E10 så länge den civila helikopter verksamheten inte flyttas. Inom område N7 föreslås två nya områden för start-och landningsplats för helikopter (vår understrykning). Om den civila verksamheten flyttas kan förtätning av bostäder prövas i den sydvästra delen av området (B2 i den fördjupade översiktsplanen och B22 i översiktsplanen). Rennäringsens intressen beaktas.

Är detta texten från FÖP 2014, då det annars blir helt osammanhängande med förslaget om ny civil helikopterlandningsplats vid Miellejokk?

Föreningen biträder förslaget om flytt av den civila helikoptertrafiken från nuvarande plats och alternativet Miellejokk är lämpligt. En utbyggnad N E10 förefaller ge de minsta behoven av markingrepp då ju en parkerings- eller uppställningsplats redan finns där. När/om en flytt kommer till stånd är det viktigt att anflygnings-riktningar till den nya landningsplatsen inte kommer att gå över samfällighetens område.

Kommentar

Eftersom FÖP 2014 tillsvidare ska gälla förutom i de delar som tillförs i denna plan så hänvisas det till båda beteckningarna. Kort sagt betyder det att om man flyttar helikopter verksamheten till Miellejokka så kan även fritidshusområdet söder om järnvägen utvecklas, vilket inte fanns med i FÖP 2014. Svarigheten att utveckla Abisko har gjort att förslag finns att göra en ny fördjupning av översiktsplanen för Abisko Turist Abisko Ö och fram till och med ny helikopterplats. Frågan om flygriktningar tas med i den utredningen.

3 FÖRTÄTNING AV FRITIDSBEBYGGELSE

På bilden (sid 79) "Utveckling Abisko Ö enligt FOP 2014" finns texten till område 4 om "Förtätning fritidsbebyggelse. Hänsyn skall tas till rennärings vid lokalisering av ny bebyggelse".

Föreningen vill erinra om att i samband med arbetet med det som blev FÖP 2014 en väsentlig ändring av skrivningen om den föreslagna förtätningen i område 4 blev följden av föreningens yttrande över remissen. I antagandehandlingen blev texten "I område 4 finns idag ett flertal fritidsbostäder. Området kan möjligtvis förtätas i söder med liknande bebyggelse".

Det föreslagna området är nu mellan parkering 1 och jokken som rinner ut i Torne träsk. Med samma skäl som tidigare anfördes inför FÖP 2014 anser föreningen att en förtätning är klart olämplig och att alla planer på en förtätning inom samfällighetens område nu bör avskivas.

Kommentar

Någon förändring av FÖP 2014 planeras inte nu men tas in i kommande fördjupning.

4 LIS OMRÅDEN

Föreningen anser att ett stort steg framåt tas i förenkling av tillgång till mark/byggnationer strandnära med översiktsplanens alla förslag på LIS-områden.

Förslaget LIS-område (sid 87). Förslaget omfattar endast V stranden in mot viken.

Varför finns inte något område på N stranden? Förvisso ligger fritidshuset i N längre från stranden än i det V området, men det förtar ju inte att önskemål kan finnas om båtplatser, bryggor eller annan infrastruktur som måste hanteras med dispens av strandskyddet för anläggning. Villkor för urval av LIS-områden (sid 124) är enligt föreningens syn väl så gott i N området som i V.

Föreningen önskar att kapitlet 11. Landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS) vidare utvecklas, så att det även efter ett fastställande av översiktsplanen blir enkelt att inhämta kunskaperna om hur tillämpningen kommer att ske.

Som exempel på frågeställningar;

- vem, vilka kan söka dispens enligt reglerna - gäller det alla boende inom samfälligheten, eller endast de med närmaste fritidsboende, eller även andra ...
- kommer allmän generell dispens att gälla, eller skall dispens sökas i varje enskilt fall.

Kommentar

Båtplatser, bryggor etc kan prövas med hänvisning till annat skäl för dispens. LIS-områden för dessa ändamål behövs inte. Dispens ska sökas för varje enskilt fall. Inom detaljplanlagda områden ska detaljplanen följas. Åtgärder som inte följer detaljplaner innebär att en ny plan måste göras. LIS området på västra sidan i F27 finns för framtida möjligheter till ändring av detaljplanen för att få bygga närmare stranden. Handlingarna förtydligas.

5 HANDEL

"Torneträskbygden. I den västra delen fungerar Abisko Östra med ca 150 invånare som servicecentrum med skola och butik. En större handelsetablering för gränshandel planeras i Abisko Ö." (Del 1 sid 20).

I FÖP 2014 anges under "Övergripande strategi" - "Abisko Östra är det enda området i Torneträskområdet som har vad som kan liknas vid tätortsbebyggelse. Här finns handel, skola samt övrig social service. För att området även fortsättningsvis ska kunna erbjuda dessa servicefunktioner bör man vara försiktig med större

livsmedelsetableringar som vänder sig till externa kunder, utan låta Abisko Östra vara ortens handelscentrum (vår understrykning). Därmed skapas förutsättningar för orten att växa och utvecklas i rätt riktning".

Fort glömdes uppenbarligen denna strategi när ny livsmedelsetablering fick ske i Riksgränsen, vilken snart därefter tvingade COOP att stänga dörrarna i Abisko O och med resultatet att de fastboende helt saknade dagligvaruhandel. Den nu utökade "godisbutiken" är ju bättre än ingenting men långt ifrån med det varuutbud som fanns tidigare.

Föreningen anser att den med FÖP 2014 angivna strategin alltfört bör ha sin giltighet för att säkerställa ett livskraftigt Abisko, varför kommunen med kraft bör understödja ett genomförande av "den större planerade handelsetableringen för gränshandel i Abisko Ö".

Kommentar

Synpunkten är noterad. Kommunen arbetar för att pågående detaljplan och markfrågan ska kunna genomföras.

4. Företag

4.1 LKAB

Riksintresse värdefulla ämnen och material och undersökningstillstånd

Eftersom gruvbrytning innebär många olika tillståndprocesser föreslås ett förtydligande under Avsnitt 4.1, Utvinning. Begreppen prospekteringstillstånd och brytningstillstånd finns inte i Minerallagen och kan ge ett felaktigt intryck av innebörden. Undersökningstillstånd ger innehavaren ensamrätt till undersökning inom ett visst område. För att få utföra undersökningsarbete måste bl. a. en arbetsplan delges berörda sakägare och rättighetsinnehavare. Bearbetningskoncession ger innehavare ensamrätt till ev. framtida brytning av fyndigheten. För bearbetning krävs miljöstillstånd med mera.

Avvägningen mellan olika riksintressen görs i första i prövningen av ansökan om bearbetningskoncession och grundas på den MKB som bifogats ansökan. Bergsstaten tillställer kommunen ansökan med MKB för yttrande före beslut.

I Riksintresse Värdefulla ämnen och material i Kiruna ingår också mineraliseringen Lappmalmen, vilken nämns i del 1 s. 40. Här bör läggas till att LKAB innehar tre undersökningstillstånd över Lappmalmen, vilken numera ingår i Per Geijer-malmerna tillsammans med Haukivaara, Rektorn, Henry och Nukutus. Två av undersökningstillstånden har förlängts av Bergsstaten 2016 resp. 2017 och för det tredje kommer ansökan om förlängning att lämnas in under 2018. Relativt omfattande borrhning har genomförts 2011, 2013 och 2015. Planering av ytterligare borrhning pågår. Mycket arbete återstår innan brytning kan bli aktuell, men mineraliseringen bedöms vara så intressant att det med säkerhet kommer att fortsätta.

Kommentar

Kap 4.1 revideras med avseende på terminologin. Fakta om pågående verksamhet förs in i kapitlet.

Lokaliseringsalternativ för verksamheter som finns föreslagna i ÖP

Ett alternativ till lokalisering av begravningsplats vid Bahpagobba berör riksintresset men det "bedöms inte skadas påtagligt eftersom det ligger utanför deformationsområdet". I området finns kopparmineralisering som är så intressant att det finns två undersökningstillstånd över det. Riksintresse värdefulla ämnen och material sträcker sig över stora landområden och är alltså inte begränsad till prognostiserade deformationsområdet.

Kommentar

Texten revideras

Järnvägsstation

Enligt översiktsplanen kan man utläsa att kommunen verkar för en centrumnära järnvägsstation. LKAB har ej ändrat ståndpunkt när det gäller frågan om att göra nuvarande lokalisering permanent.

Nytt läge för krematorium

När det gäller ny placering för krematorium, ser LKAB att detta utreds skyndsamt. Vi ser behovet av fler alternativa placeringar då det finns många olika intressen som ska vägas samman.

Helikopterverksamhet

För helikopterverksamhet ser vi ett behov av att kunna etablera en fast bas med hangar och kontorsmöjligheter, d.v.s inte enbart lyft- och landningsmöjligheter.

Kommentar

Kommunens ståndpunkt gällande placering av ny järnvägsstation och järnvägsspår ändras inte i denna plan.

Det finns 3 alternativa placeringar av krematoriet och en pågående utredning om placering vid befintlig begravningsplats.

Helikopterverksamheten bör i första hand placeras vid flygplatsen. Det kan inte göras innan järnvägslinjen beslutats.

Nytt läge för ÅVC

En av de föreslagna lokaliseringarna är inom LKAB:s markanvisning för Kiirunavaara. Detaljplanen heter Kiruna gruvindustriområde (Akt 25-P95/49). Fastigheten heter Kiruna 1: 1, förvaltas av Statens Fastighetsverk och arrenderas av LKAB.

Gruvverksamheten är beroende av olika tillståndsprocesser med hårt reglerade villkor, vilket gör det svårt att i dagsläget bedöma hur en eventuell avfallsanläggning påverkar LKAB:s verksamhet. Området har mycket känslig infrastruktur och produktionskritiska anläggningar som dammsystem och pumpstationer. I närheten av föreslagen placering finns även LKAB Kimit:s sprängmedelsfabrik där huvudsakliga transportvägen för farligt gods går ut via södra infarten.

En avfallsanläggning inom eller i anslutning till gruvområdet kan äventyra framtida tillstånd för gruvdriften. I dagsläget undersöks t.ex. ytor för sidobergsdeponi i anslutning till det föreslagna området. I utredningar måste eventuella konsekvenser bedömas för både dammsystemet och framtida deponier om man väljer att gå vidare med förslaget att nyttja gamla truckvägen till Pahtovare.

Med anledning av ovanstående, avråder LKAB bestämt en placering av avfallsanläggning, som bedöms ge upphov till betydande miljöpåverkan, inom eller i direkt anslutning till LKAB:s verksamhetsområde.

Kommentar

Kommunen går inte vidare med lokalisering av avfallsanläggning vid södra infarten eller Badosvarri/Pahtovare.

4.2 Swedavia, Kiruna Airport

Kommentarer från Kiruna Airport om Kirunas översiktsplan

Detta kan ses som en kort sammanfattning efter en relativt snabb hantering av Swedavia (Kiruna Airport) kring Kirunas översiktsplan.

Svårt att granska kartmaterialet i del 1 och 2. För att kunna slutföra granskningen behövs ett mer läsbart material med högre detaljeringsgrad.

Kommentar

Kartmaterialet förtydligas och kompletteras.

I översiktsplanen föreslagen tillkommande bebyggelse och/eller verksamheter bör lokaliseras så att inte flygplatsens nuvarande funktion eller framtida utbyggnad begränsas. Våren 2018 arbetar Swedavia med att ta fram en masterplan för flygplatsens utveckling de kommande trettio åren. Masterplanen visar, tillsammans med Trafikverkets riksintresseprecisering från 2015, vilka områden som behöver skyddas mot tillkommande bebyggelse samt vilken expansion i och kring terminalen och på bansystemet som kan bli aktuell. Omfattningen av flygplatsens utveckling styrs av standardhöjande åtgärder, den prognosticerade trafikökningen samt framtida kommersiella möjligheter.

Flygplatsen ser positivt på planförslagets övergripande mål om goda kommunikationer inkluderande förutsättningar för flygplatsens utbyggnad. En järnvägssträckning mot Kirunas nya centrum, via området väster om flygplatsen, ger möjlighet för ett terminalnära stationsläge och en nod för regionens tåg- buss- och flygtrafik. Läget för den i översiktsplanen nämnda gokartbanan samt en fristående start- och landningsplats för helikopter, utanför det egentliga flygplatsområdet, bör beslutas efter fastställande av Kiruna Airports Masterplan.

Kommentar

Översiktsplanen och den fördjupade översiktsplanen är av kommunfullmäktige antagna strategiska planer, som bör beaktas i andra planer. Lokaliseringar av gokart och helikopterverksamhet i flygplatsens närhet är inte aktuella innan järnvägslinjen till nya centrum är fastställd. Lokaliseringarna får heller inte strida mot flygplatsens möjligheter att utvecklas. Swedavia/Kiruna airport bör ta med dessa två objekt i sitt arbete med masterplanen.

En eventuell förlängning av rullbanan med ca 500 meter mot söder är mer en affärsmässig än en teknisk behovsbedömning. Ett genomförande förutsätter samverkan med regionen samt externa aktörer inom exempelvis inkommande charter, upplevelseturism och forskning.

Kommentar

Inga åtgärder som försvårar en eventuell framtida utbyggnad av banan föreslås i planen.

Infartsvägen från E10 saknar redundans söder om anslutningen till det östra industriområdet. Enligt flygplatsen behövs en mer sydlig väg av säkerhetsskäl samt för att säkerställa framtida kapacitetsbehov. Viktigt ur ett säkerhetsperspektiv i det fall vägen in till flygplatsen inte går att använda.

Infartsvägen från E10 är inte ändamålsenlig, direkt farlig under perioder med hög trafik. Den är för smal och saknar helt ytor för gång och cykeltrafik. Även anslutningen vid E10 behöver förbättras, ev. med en rondell. Veckovisa tillbud sker under högsäsong.

Flygplatsens tilltänkta utvecklingsområden inom fastigheten saknas i del 1 på sid. 13 och i del 2 på sid.16.

Kommentar

Den nya infarten via östra industriområdet har förbättrat tillgängligheten, men ett optimalt läge borde ligga längre söderut. En väg längre söderut påverkar rennäringens riksintresse i ett redan trångt läge och innebär risk för påtaglig skada på riksintresset. Både E10 och väg 878 är statliga vägar och även riksintresse. Trafikverket ansvarar för åtgärder. Synpunkterna förs in i del 1. Område för turistisk verksamhet vid flygplatsen ingår i den fördjupade översiktsplanen för Kiruna centralort (2014). Information om flygplatsens tilltänkta utveckling förs in i del 1 och del 2.

4.3 Skanova AB

Skanova har inget att erinra mot föreslagen plan

Skanova har infrastruktur inom planområden och det är av största vikt att en fortsatt bra dialog och samarbete sker vid detaljplaneringen.

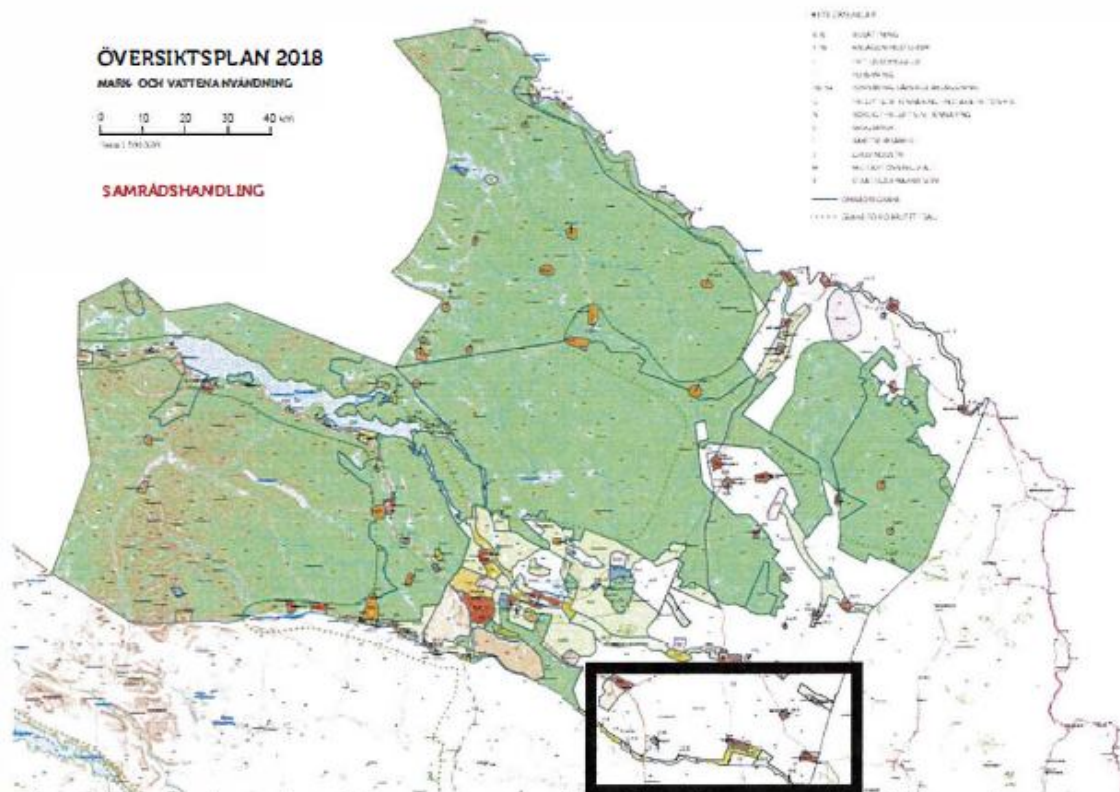
Kommentar

I varje bygd införs behovet av samråd under "Hantering av enskilda ärenden/planeringsöverväganden" samt i del 1 kap 6.6.

4.4 Lapplands kraft

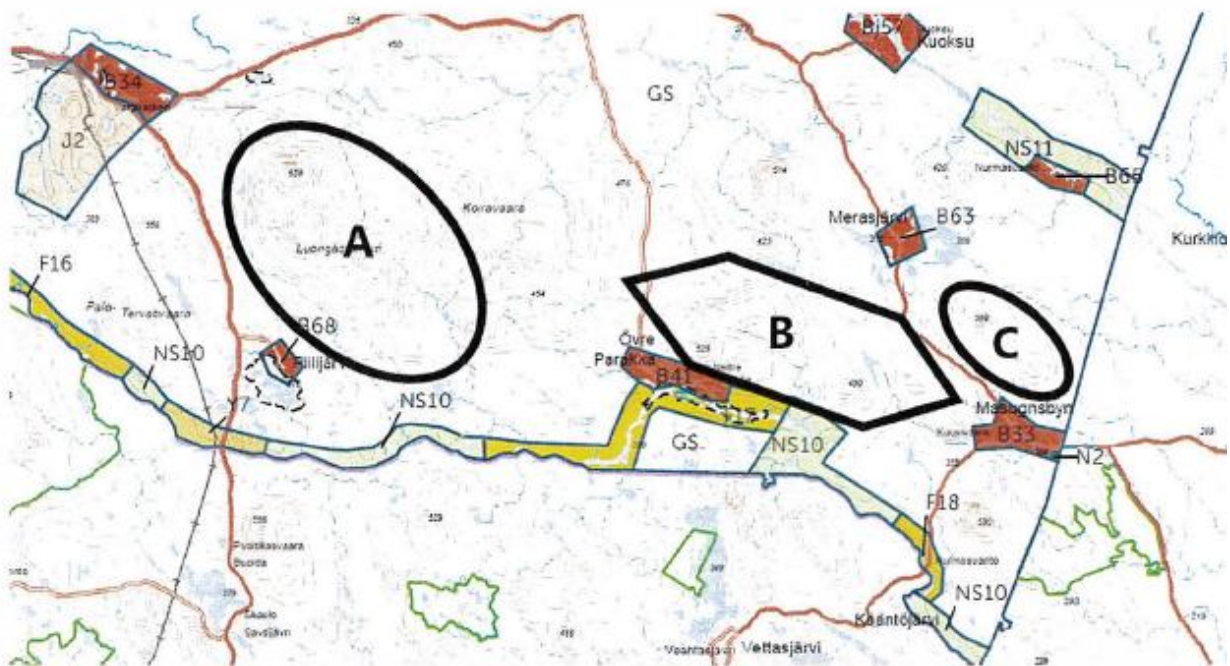
Kiruna kommun har tagit fram ett förslag till Översiktsplan för kommunen. OX2 och Lapplands Kraft AB önskar härmed lämna synpunkter på presenterat förslag.

OX2 utvecklar, bygger, finansierar och förvaltar anläggningar för förnybar energi i Norden. OX2 arbetar för närvarande med uppförande av totalt 384 MW vindkraft i Sverige, Finland och Norge. OX2 utreder i dagsläget ett antal platser där framtida etableringar av vindkraft kan vara möjliga. I Kiruna kommun utreder OX2 områden placerade inom markerat område i Figur 1.

Figur 1 Översiktskarta över OX2:s och Lapplands Kraft AB intresseområden i Kiruna kommun. Svart markering visar placering av OX2:s och Lapplands Kraft AB intresseområden.

I Figur 2 ses tre områden markerade med A, B och C belägna nord samt nordväst om Masugnsbyn där det enligt OX2 och Lapplands Kraft AB finns goda förutsättningar för etablering av vindkraft. Observera att områdesavgränsningarna inte ska ses som slutgiltiga eller absoluta, ytterligare projektering krävs för detta. Inom dessa områden har OX2 och Lapplands AB utfört flerårig vindmätning samt påbörjat förhandlingar med berörda markägare. Vindmätningarna indikerar att vindförhållandena i dessa områden är högre än vad vindkarteringen uppskattar.

Figur 2 Karta med områden intressanta för OX2 och Lapplands Kraft AB för etablering av vindkraft. Aktuella områden är markerade med svarta markeringar samt beteckningarna A, B och C. Områdesavgränsningarna är ungefärliga och inte absoluta.

Kriterier

I planförslaget anges de kriterier som Energimyndigheten har använt sig av vid utpekande av riksintresseområden för vindkraft:

- Vindförutsättningar - I området ska det blåsa mer än 7,2 m/s i årsmedelvind 100 meter ovan mark (MIUU 2011).
- Området ska vara större än 5 kvadratkilometer.
- Avstånd till bebyggelse (hus och kyrkor) - Avståndet mellan vindkraftverk och bebyggelse ska vara mer än 800 meter

I planförslaget presenteras en kartbild (Bild 7-4.1, sidan 81 i förslaget till Översiktsplan Kiruna kommun) över de områden i Kiruna kommun med vindförhållanden som enligt vindkarteringen uppskattas till över 7,2 m/s på höjden 100 m över mark. Utvecklingen inom vindkraftsområdet går i verkligheten stadigt mot att vindkraftverk med högre tomhöjder än 100 m etableras. Detta faktum gör att det snarare är kartbilden i nästkommande figur (Bild 7-4-2, sid 82) som visar intressanta områden för framtida etablering av vindkraft. Kartbilden visar de områden inom kommunen som enligt vindkarteringen beräknas ha en medelvind på 7,2 m/s på höjden 140 m över mark. OX2:s och Lapplands Kraft AB intresseområden ligger inom markerat område i Figur 3 nedan.

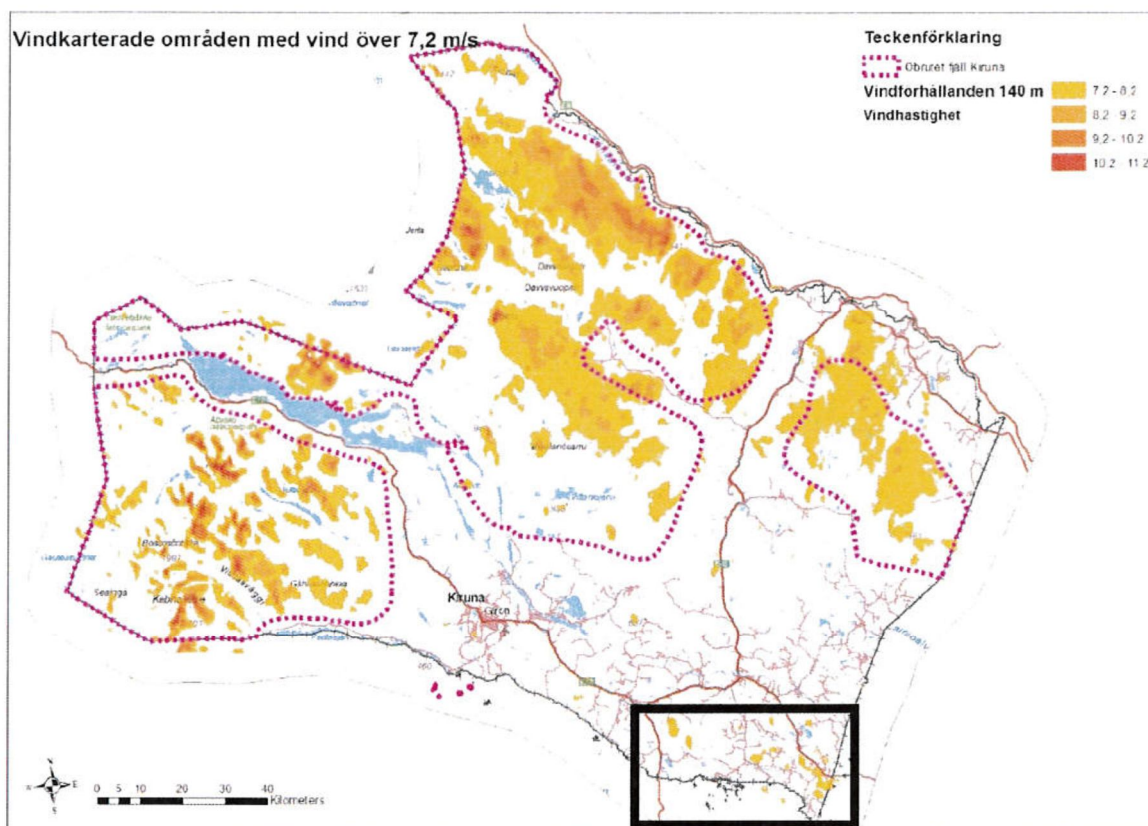

Bild 7.4.2 Områden med vindförhållanden över 7,2 m/s 140 m över mark.

Figur 3 Översigtskarta med vindförhållanden över 7,2 m/s 140 m över mark. OX2:s intresseområden ligger inom svart markering i kartbilden.

Synpunkter

OX2 och Lapplands Kraft AB önskar att de tre markerade områden i Figur 2 ska ingå i Kiruna kommuns översiktsplan som områden lämpliga för vindkraft. Vindmätningarna indikerar att vindförhållandena i dessa områden är högre än vad vindkarteringen uppskattar. En förutsättning för att Sveriges mål inom klimat- och energipolitiken ska vara möjliga att nå är att vindresursen utnyttjas så optimalt som möjligt på platser där det är möjligt att samexistera med andra intressen. Vidare utredningar kommer att krävas men i dagsläget, med hittills kända förutsättningar, anser OX2 och Lapplands Kraft AB att ovanstående områden kan vara lämpliga för etablering av vindkraft.

Kommentar

Alla föreslagna områden berör riksintresse för rennäringsen, där kommunen kräver att överenskommelse med samebyar ska finnas. De berör även försvarsmakten nya riksintresseområde med särskilt behov av hinderfrihet, som innebär att varje ärende bör skickas till försvarsmakten i ett tidigt skede i prövning. Området med särskilt behov av hinderfrihet beslutades av Försvarsmakten 2017-11-30.

I eller strax intill område A finns en pågående naturreservatsbildning. Område B har också en pågående naturreservatsbildning. I både A och B har länsstyrelsen/skogsstyrelsen gjort naturvärdesinventeringar och här finns områden av naturreservatsklass.

Kommunen ändrar inte markanvändningen till område för vindkraft.

4.5 Orvelin

Vi har i vårt projekt i Abisko, cirka 7 000 kvm handel, fördjupat oss i byutveckling, turism, upplevelser och kommunikationer. Med byutveckling menar vi att byar, till exempel Abisko, ska både bevaras och utvecklas, näringslivet ska söka sig hit och enskilda som vill kan bygga nya bostäder. Kiruna kommun har stora avstånd och det måste finnas en stark stad (centralort) kompletterad med en livskraftig bystruktur. Byar som erbjuder service, boende, skolor etc. och som stärker gemenskap och sociala nätverk. Flertalet har idag fungerande VA-system, elnät, informationssystem och blåljusverksamheter.

Boende och handel hör ihop. Handelslokaler i byn får karaktären av bostadskomplement i form av centrumhus, som förmedlar mer än bara handelsvaror. Kan vara post, kontanthantering, information, turistservice, kioskverksamhet, kultur, teater etc. Utvecklad handelsverksamhet innebär också nya arbetsplatser och nyanställningar. Nya personer i byn behöver bostäder.

Handeln och servicen utanför staden Kiruna bör vara robust och bestående. Den måste därför vara livskraftig och ekonomiskt realistisk och därför kunna söka stöd i andra verksamheter eller andra kundkretsar. I Abisko ser vi att gränshandel och norska kunder är ett sådant stöd, liksom turismen och fisket eller jakt.

Idag omformas och omstruktureras handeln. I första hand är det e-handel som tvingar fram nya typer av lokaler med mer lagerhantering och smidigare kommunikationer. Lägen intill stora trafikleder, i Kiruna E10, och närhet till järnvägsstationer med godshantering, blir attraktiva.

I Kiruna, kanske landets av turister mest besökta kommun, bör handeln och turismen finna gemensamma lokaler och aktörer. Abisko har alltid varit ett välkänt mål för turism, jakt, fiske och äventyr. Norrskenet är en attraktion och upplevelse av oerhörd dignitet. Abisko har idag "norrskeneturism" som stöder byns näringsliv. I Abisko bedrivs dessutom forskning kring norrskenet.

Vi saknar kommunala mål för besöksnäringen

En nationell strategi för svensk besöksnäring har formulerats. En vision om att fördubbla besöksnäringen har lagts fast. En motsvarande vision saknas för Kiruna. Det gäller inte minst en sammanhållen utveckling av turism och handel i området Abisko-Riksgränsen.

Orvelins AB har mångårig erfarenhet av handel, som riktar sig till turister och norska kunder. Omsättningen inom koncernen är idag i storleksordningen x miljarder kronor per år. Vi ser stora utvecklingsmöjligheter för besöksnäringen. Vi kan dock konstatera att förslaget till ÖP för kommunen saknar sådana analyser. För vår del är analyser av området Abisko-Riksgränsen av särskilt intresse.

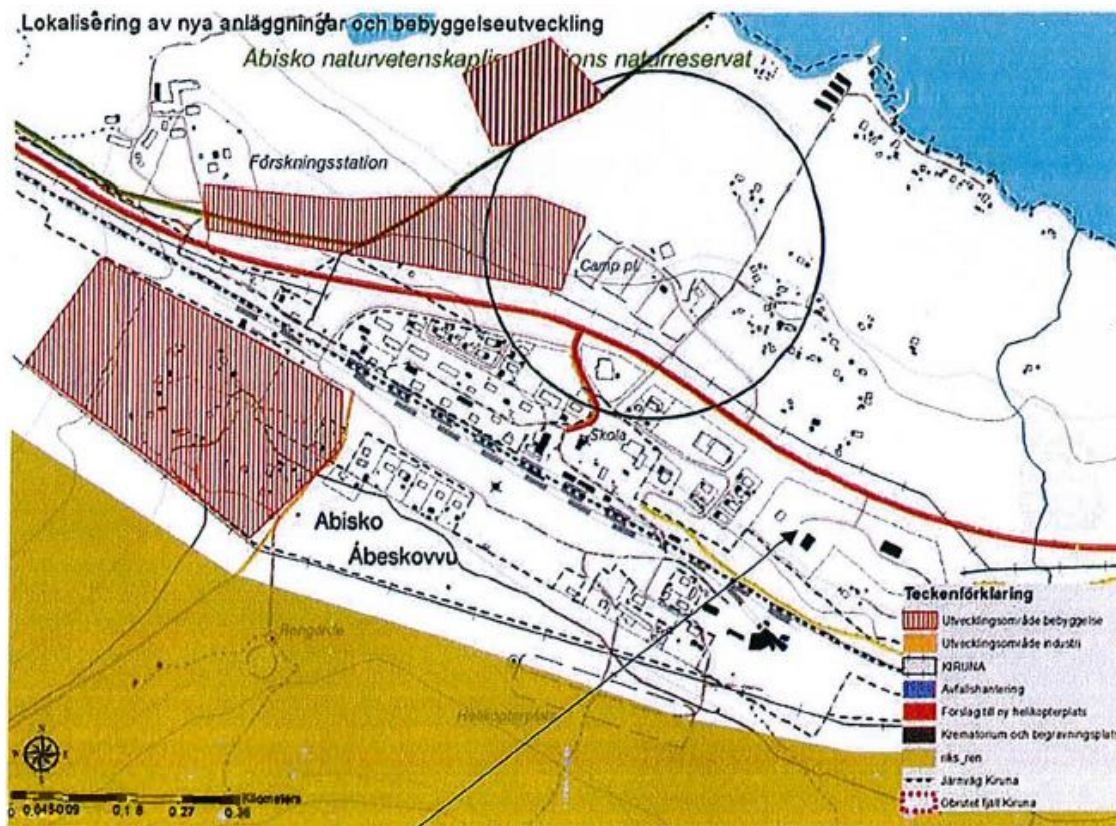
Mot bakgrund av våra erfarenheter av arbete i Abisko vill vi framföra följande:

- 1- Bystrukturen och utveckling av byarna bör förtydligas för att underlätta och stimulera enskilda initiativ och exploateringar. Det borde finnas en beskrivning av byarna och en strategi för deras utveckling.
- 2- En ny kommunal handelsutredning bör tas fram i vilken även gränshandelns betydelse beskrivs. I den borde finnas idé om hur nya handelshus i en by kan utformas och verksamheter bedrivas.
- 3- För att ny bebyggelse och nya miljöer ska få en god gestaltning, bra materialval och arkitektoniska mervärden bör finnas i översiktsplanen redovisning av ortens byggnadskultur och önskvärd kvalitet, material och placering. Vidare bör det finnas i översiktsplanen en process redovisad för dialog mellan byggherre och kommun i dessa frågor. Kommunen borde också erbjuda en kompetens och resurs för bedömningar, dialog och rådgivningar.
- 4- Norrskenet är en naturupplevelse av globalt intresse. För att inte störa den borde kommunen utveckla riktlinjer för utformning av ljuskällor och belysning som ska användas i plan- och bygglovsärenden samt för de huvudmän som anlägger och förvaltar allmän platsmark.
- 5- Kommunen bör i översiktsplanen redovisa kända markföreningar. Detta för att underlätta för utredare och exploatörer vid val av områden för planläggning och exploatering.
- 6- En översiktsplan tenderar att bli omfattande och tidskrävande att tolka. Ett önskemål är att kommunen gör tematiska sammanställningar, kanske 1 karta och 2 sidor text, som riktar sig till läsare med särskilda intressen. Till exempel för exploatörer inom handel, byggnadskultur, norrskenet eller turism osv.
- 7- Det borde vara enkelt för en digitalt utvecklad kommun som Kiruna att till ÖP ha en digital karta i ett GIS-system med kopplingar till ajourförda databaser (både kommun, stat, statliga verk osv).

Skulle ge enskilda företagare och exploatörer möjlighet att skapa och utveckla projekt med kvalitetssäkra ingångsvärden och underlag.

Efterlysning

Vårt projekt borde vara med på kartan!

Kommentar

I FÖP Torneträskområdet 2014 finns fördjupade beskrivningar av markanvändning och utveckling. I FÖP Torneträsk är området avsett för handel och industri. Ytterligare fördjupning i Abisko föreslås. Lämnade synpunkter tas med till kommande fördjupning.

Risk för markföroreningar finns generellt i områden där småindustriverksamheter och liknande bedrivits. Områden som inte undersökts detaljerat kan heller inte pekats ut.

GIS-system används internt och kan i framtiden även finnas externt.

4.6 Transaktum AB

Härmed meddelar jag om synpunkter på hur området B58 Kurravaara i Översiktsplanen kunde vidareutvecklas.

Området är enligt planen avsett för bosättning. Bosättning skall föregås med detaljplan i området och bosättningen i området bör vara avsedd för huvudsak äretruntboende och även fritidshus. Detta kunde utvecklas genom att lägga till att områdets bebyggelse kan även ha en viss turistisk verksamhet, med anknytning till närliggande F5-område. Dock bör turismens epicentra ligga utanför området.

Jag bidrar gärna med tilläggsinformation om ovanstående.

Kommentar

Texten för B58 Kurravaara ses över. För Kurravaara gäller dock att det finns ett utredningsbehov av vatten och avlopp och framtida markanvändning. En ny fördjupad översiktsplan för Kurravaara är nödvändig. Under tiden fram till dess det finns en ny fördjupad översiktsplan föreslås att enstaka ny bebyggelse, för bostads-, fritidshus- eller serviceändamål, i anslutning till befintlig bebyggelse och på lucktomter kan prövas i bygglov. Enstaka ny bebyggelse för turistiskt ändamål i anslutning till redan befintlig turistisk verksamhet kan prövas i bygglov. Ny bebyggelse för turistiskt ändamål på mark som inte används för turistisk verksamhet föregås av detaljplan.

4.7 Könkämä sameby

Könkämä sameby har behandlat ärendet på styrelsemötet 2018-02-04.

Könkämä sameby menar att LIS-områden ska placeras i redan befintliga byar. Även när dessa områden tas i bruk ska samebyn vara med i planeringen från början. Könkämä sameby avstyrker att LIS-områden tas upp utanför områden med bebyggelse.

På sidan 200 hävdas det i översiktsplanen att "det finns goda förutsättningar för turism i bygden". Könkämä sameby anser att turismen inte kan tillåtas att öka utan att det påverkar samebyns renskötsel negativt. Nedan kommer vi att gå igenom de delar av Översiktsplanen som berör oss.

Kommentar

LIS utgör ett av sju skäl som prövas vid strandskyddsärenden. Samebyn är remissinstans i lov- och planärenden. Turistverksamheten i området är förhållandevis småskalig och översiktsplanen medger inga större verksamheter utanför befintliga orter.

X-vind

På sidan 197 i Översiktsplanen föreslås vindkraft till Kaarevaara söder om Karesuando. Enligt Könkämä sameby bör detta område tas bort som föreslaget område för vindkraft. Kaarevaara är ett centralt kärnområde för Könkämä sameby. En vindkraftspark på detta berg skulle medföra att renar inte längre skulle beta i detta område.

Kommentar

Kaarevaara och Tulinkivaara är den plats i kommunen där vindförhållanden är tillräckliga för vindkraft. Området avgränsas i söder med hänsyn till obrutet fjäll. Kaarevaara ingår inte i rennäringens riksintresse, men hänsyn till samebyns verksamhet ska tas. En vindkraftspark prövas enligt miljöbalken. Samebyn är remissinstans.

B 21 Karesuando

Könkämä sameby har ingenting att erinra mot en gång- och cykelväg genom Karesuando, och ej heller mot den föreslagna nya vägsträckningen av E45 genom Karesuando. Däremot är samebyn emot nybyggnation på kommunens mark kring Munajärvi (sydväst om byn).

Kommentar

Området kring Munajärvi är inte aktuellt. Det tas bort i och med att dispositionsplanen för Karesuando upphör att gälla.

Bj 31 Kuttainen

Könkämä sameby ställer sig frågande till vilka nya utfarter mot väg 900 som samråds med Trafikverket. Samebyn har inte blivit inbjuden eller fått någon information om dessa samråd. Könkämä sameby vill snarast bli inbjuden

till samråd med Kiruna kommun om planerna på nya utfarter mot väg 900. Området kring Kuttainen är ett kärnområde för Könkämä samebys renbetning.

Kommentar

Samrådet med Trafikverket gäller enskilda nya utfarter eller ändrad utfart från befintlig bebyggelse. Det är en del i bygglovsprövningen där samebyn är remissinstans. Texten förtydligas. Information om kärnområde läggs till i beskrivningen.

Bj 40 Mertajärvi, B 42 Saivomuotka, B 52 Idivuoma, B 62 Maunu och B 74 Suijavaara

All nybyggnation av hus och fritidshus måste planeras tillsammans med Könkämä sameby. Det måste beaktas att genom Maunu by går en av Könkämä samebys viktigaste flyttningsleder. Könkämä sameby anser inte att turistisk verksamhet kan utvecklas ytterligare i Suijavaara.

Kommentar

Samebyn är remissinstans vid lov- och planärenden. Information om flyttningsleder i Maunuområdet läggs till i beskrivningen. En eventuell utveckling av turism i Suijavaara är en åtgärd där samebyn är remissinstans.

F 23 Ainettijoki

Könkämä sameby är emot att fler fritidshus byggs i detta område.

Kommentar

F 23 avgränsas till befintliga husgrupper med möjlighet att bygga enstaka fritidshus. Samebyn är remissinstans vid bygglovsprövning.

F 24 Paankijoki-Vuontisjärvi

Könkämä sameby är helt enig med översiktsplanen att all bebyggelse måste föregås av detaljplan, och planeras tillsammans med Könkämä sameby, på grund av hänsyn till rennärningen.

Kommentar

Synpunkten är i enlighet med förslaget. LIS-områdena tas bort.

N 9 Könkämä älvdal

Könkämä älvdal är ett mycket viktigt betesområde för Könkämä sameby. Endast bebyggelse och anläggningar för rennärningen bör tillåtas i detta område.

Kommentar

N9 är naturområde och även utpekad riksintresse för naturvård, friluftsliv, rörligt friluftsliv samt turism. Ingen ny bebyggelse utöver det som tillåts för rennärningen och det rörliga friluftslivet. Vid prövning tas hänsyn till rennärningens riksintresse.

NS 13 Muonio älvdal

Könkämä sameby anser att endast bebyggelse och anläggningar för rennärningen bör tillåtas i detta område.

Kommentar

Kommunen anser att möjlighet för utveckling av friluftsliv och turistverksamhet bör finnas men vid prövning tas hänsyn till rennärningens riksintresse.

NS 14 Sulajoki-Karesuando

Vid skogsbruk ska hänsyn till naturvårdsintressena och rennärningen tas. Endast bebyggelse och anläggningar för rennärningen bör tillåtas i detta område.

Kommentar

Synpunkten är i enlighet med förslaget.

Rb 13 Geidnovuohppi, Rb 15 Gobmevuohppi, Ra 28 Idivuoma ERa 18 Nealke, ERa 19 Sydväst om Treriksroset, ERb 14 Golddaluokta, ERb 16 Hurvi och ERb 17 Bassevárri

Endast bebyggelse och anläggningar för rennäringen bör tillåtas i detta område.

Kommentar

Synpunkten är i enlighet med förslaget.

Yb 8 Kummavuopio, Yb 8 Keinovuopio

Könkämä sameby ser inga möjligheter att utöka turismen i detta område utan att det innebär en avsevärd olägenhet för samebyns renskötsel. Se även Rb 15.(Kummavuopio)

Könkämä sameby ser inga möjligheter att utöka turismen i detta område utan att det innebär en avsevärd olägenhet för samebyns renskötsel. Se även Rb 14.(Keinovuopio)

Kommentar

Yb8 behålls men minskas i Kummavuopio med hänsyn till rennäringen. Yb8 ligger i område, som även är utpekad riksintresse för naturvård, friluftsliv, rörligt friluftsliv samt turism.

Yb8 i Keinovuopio omfattar endast område där det redan bedrivs turistisk verksamhet. Området har begränsats betydligt jämfört med föregående översiktsplan.

Samebyn är remissinstans vid lov- och planärenden.

Rostu fjällområde

N 5 Obrutet fjällområde – Könkämä

Endast bebyggelse och anläggningar som behövs för rennäringen ska tillåtas i detta område eftersom detta är ett viktigt kärnområde för Könkämä samebys renskötsel.

Kommentar

Samma förutsättningar som i N9. N5 är naturområde och även utpekad riksintresse för naturvård, friluftsliv, rörligt friluftsliv samt turism samt ligger i obrutet fjäll. Ingen ny bebyggelse utöver det som tillåts för rennäringen och det rörliga friluftslivet. Vid prövning tas hänsyn till rennäringens riksintresse.

EN 3 Obrutet fjällområde – Esrage raketskjutfält

Endast bebyggelse och anläggningar som behövs för rennäringen ska tillåtas i detta område.

Kommentar

Områdesbestämmelser Esrage generalplan gäller för området. Inga åtgärder som kan påverka det obrutna fjällets karaktär tillåts. Endast bebyggelse för rennäringen, raketverksamheten och det rörliga friluftslivet tillåts. Anläggningar för det rörliga friluftslivet anpassas så att rennäringens riksintressen inte påtagligt skadas. Samebyn är remissinstans vid bygglovsprövning. Ingen ändring görs.

N 4 Obrutet fjällområde – Pessinki

I Översiktsplanen står det felaktigt på sidan 246 detta är ett "renskötselområde för Vittangi sameby med bl.a. svåra passager". Av detta kan man förstå att området i sin helhet tillhör Vittangi sameby, vilket är fel. Detta är också ett renskötselområde för Könkämä sameby.

Endast bebyggelse och anläggningar som behövs för rennäringen ska tillåtas i detta område.

Kommentar

Texten ses över beträffande renskötseln i området. I övrigt gäller samma förutsättningar som i övriga obrutna fjällområden.

Könkämä sameby anser att det är av största vikt att Kiruna kommun vid exploateringar innanför Könkämä samebys område kallar samebyn till möte i initialskedet för att höra samebyns syn på saken, och att man beaktar samebyns synpunkter i den fortsatta processen.

Kommentar

Samebyn är remissinstans när detaljplaner upprättas och vid bygglovsprövningen om detaljplan saknas.

4.8 Talma sameby

Jukkasjärvibygden

Turism är ett stort intrång på Talma samebys marker och då främst i området kring Jukkasjärvi med ishotellet som den centrala punkten.

Talma är emot att det etableras mera turistföretag med inriktning på hundspannsturism och skoterturism i Jukkasjärvi området. Talma anser att det inte finns någon reglering och regelverk för dessa näringar på så vis stör det renskötseln i Talma i sådan utsträckning att man inte kan använda området norr och väster om Jukkasjärvi till renbete.

Talma anser även att Kiruna Kommun måste börja reglera den nuvarande turistiska verksamhet i Jukkasjärviområdet.

LIS-områdena i Väkkärjärvi och Pietterasjärvi anser Talma att de ska tas bort helt eller minskas till befintliga byggnader.

Kommentar

Planen ger möjlighet för enstaka mindre turistverksamheter i fritidshusområdet kring Luspen. Samebyn är remissinstans vid bygglovsprövning och detaljplaneläggning. För stora delar av skogsområdena norr om Jukkasjärvi pågår naturreservatsbildning. I områden som betecknas EGS, ENS osv kommer ingen ny bebyggelse. LIS-området vid Väkkärjärvi minskas. Kanalisering av hundspanns- och skotertrafik behöver utredas

Det planerade nya bostadsområdet väster om Jukkasjärvi är Talma emot för att det kommer bygga igen den enda öppningen för renar mellan Jukkasjärvi och Laxforsen.

Talma anser att man kan bygga närmare byn när man planerar nya bostäder.

Kommentar

Utvecklingsområdet i väster minskas liksom LIS-områdena.

4.9 Gabna sameby

Gabna sameby har efter att ha tagit del av Kiruna kommuns översiktsplan insett att kommunen helt saknar förståelse för renskötseln. Översiktsplanens konsekvensanalys pratar inte alls om rennäringen och de störningar och kumulativa effekter som samebyn redan idag lider av. Inte heller anses rennäringen vara något som skall få utvecklas inom Gabna sameby, utan kommunen trycker mer på att turism och friluftsliv skall prioriteras. Inte tycks heller kommunen ta fram en långsiktig plan på hur man skall kunna skydda samebyns rättigheter till vår kultur och rennäringen. Genomgående i samrådshandlingarna förminskas eller osynliggörs den samiska närvaron i området i dag och genom historien.

Kommentar

Kommunen kompletterar beskrivningen av rennäringen. Kommunen har haft tre samråd med Gabna sameby. Synpunkterna ovan har inte framkommit vid samråden. Vid samrådstillfällena har samebyn möjlighet att tillföra fakta och behov för sin rennäring. Kommunen har att beakta olika näringar i kommunen. Turistnäringen är en viktig näring både lokalt, regionalt och på nationell nivå. Den är viktig i hela kommunen men särskilt i Kiruna centralort, Kiruna närområde, Torneträskbygden samt Jukkasjärvibygden.

Samebyn ser att översiktsplanen främst kommer att påverka Gabna sameby och övriga kommunen tycks lämnas utan plan för utveckling. Detta kommer att innebära att Gabna sameby kommer ta den största smällen. Samebyn har själv gjort analys av samebyns område genom användning av GIS, aktuell forskning kring störning av renbete (bl.a. Anna Skarin), samt samebyns egna gps-märkta renar och kommit fram till att samebyn idag omfattas av 60 % s.k. stort bete. Analysen hade kunnat göras djupare eftersom verkligheten är betydligt mer komplex och samebyns analys tar inte heller upp områden som är onyttjbara för renbete, såsom: sjöar, vattendrag, rasbranter, höjdimpediment eller rovdjur. Analysen som samebyn har gjort konstaterar renskötarnas egna iakttagelser. Samebyns vinterbetesmarker störs till ca 80 %. Vinterbetesmarkerna kallas för samebyns flaskhals sedan skogsindustrialiseringen, och mängden marklav har nästan helt försvunnit sedan 60-talet. Samtidigt är vinterbetesmarkerna livsviktiga för samebyns överlevnad då renens naturliga beteende är att uppsöka dessa områden under vintern för att överleva. Samebyn har sedan urminnes tider följt renen och tillsammans med renen bevarat/förvaltat naturen och betesresurserna på ett hållbart sätt.

Kommentar

Jämfört med tidigare översiktsplan har inga nya områden föreslagits inom Gabna sameby utom i begränsade områden kring Kiruna centralort och i korsningen E10-väg 875 Jukkasjärvi, där bristen på tillgänglig mark är stor. Vissa verksamheter har efter samråd med samebyn reviderats eller helt tagits bort. Andra områden har behållits och ska utredas vidare. Ortsstrukturen i Torneträskområdet är densamma som tidigare. Det enda som avviker är förslaget till helikopterplats vid Miellejohka.

Ett av de mest störda område som samebyn har idag är området mellan Rávtaseatnu (Rautasälven) Giron (Kiruna), Gurrávárri (Kurravaara), Abbdas (Aptas) och Čohkkiras (Jukkasjärvi). Området har på senaste tid blivit ytterligare en flaskhals då området är samebyns geografiskt smalaste område. Staden har expanderat och kommer ytterligare expandera då samhällsomvandlingen sker. Byarna i Girons närområde har blivit attraktiva platser för åretruntboende. Renbetet i detta område har omöjliggjorts av skoteråkning och en explosion av hundspannsturism där ingen samordning eller samarbete med samebyn har skett om hur markerna kan/bör används. Området har historiskt använts vid samlad flytt, som rastbete, strövningsområde och som vinterbete för en till tre vintergrupper. Samebyn har även iakttagit att renen inte heller kan nyttja området för bete under vårflytten eller för strövningsbete, och denna bild bekräftas även av samebyns gps-märkta renar. Området är full av spår efter skotrar och hundspann långt in på våren. Renarna passerar området raskt (ca 1,5 mil) mellan klockan 01.00 och klockan 04.00 och börjar sedan sprida ut sig och beta normalt när de passerat Rávtaseatnu. Gabna sameby är idag redan starkt negativt påverkad av infrastruktur såsom E10, Malmbanan, Järnväg mellan Giron-Veaikevárri (Svappavaara), Jukkasjärvivägen, E45 och riksväg 395, som samtliga zickzackar genom samebyns marker. De grupper som betar längst i öst skall passera tungt trafikerade vägar 5 gånger på hösten och lika många gånger på våren. Ökningen av trafik längs E10 har under de senaste 5-10 åren ökat markant och andelen tung trafik har också kraftigt ökat.

Kommentar

Samebyns beskrivning av sin verklighet är oroande. Samhällsomvandlingen har påverkat utvecklingen. Intresset av att bosätta sig utanför centralorten har varierat över tiden, men på grund av bostadsbristen så har intresset varit starkt de sista åren. Kommunen fick ändra lokaliseringen av nytt centrum till skjutbaneområdet och Tuolluvaara, vilket föredrogs av samebyn.

Kommunen har inte ändrat förutsättningarna för byggande i Laxforsenområdet sedan detaljplanen vid bron mot Jukkasjärvi antogs. En fördjupning av översiktsplanerna för Kurravaara och Abisko på grund av det stora trycket i dessa byar. Fram till dess Kurravaara får en ny fördjupad översiktsplan gäller detaljplanekrav för större delen av tillkommande bebyggelse inom B58 Kurravaara. Mängden av skoterspår och hundspannsspår i kommunen har blivit ett problem för rennäringen. Möjligheten att styra skoterkörningen och hundspannsverksamheten är begränsade. Kommunen har iordningställt skoterleder i området, men körning utanför lederna är tillåten. Ett samråd mellan företrädare för turistnäringen, kommunen och samebyn om möjligheterna att minska störningarna bör ske utanför denna plan.

Eftersom området kring Giron ser ut som det gör innebär detta att samebyn fått en större beblandning med grannsamebyarna, och det stora merparten hamnar i Laevas i söder eftersom renarna tvekar att gå över E10 mellan Duolluvárri (Tuollavaara) och Kauppinen under sitt betande västerut. Samtidigt har Kiruna kommun, utan samråd med oss stängt Gabna samebys andra viktiga flyttled längs Duortnoseatnu (Torneälven) då man gjort om byar som Poikkijärvi och Laxforsen till åretruntboenden. Turismökningen i Čohkkiras med skotersafaris och hundspann har också påtagligt försvärat en samlad flytt. Vi ser även att mönstret för turismen har ändrats på

senare tid. Innan så har turismen varit mer koncentrerad till tätorten. Idag tar turismen mer och mer anspråk av mark och turistföretagen söker sig längre och längre ut i betesmarken i jakt på sin egna "unika" upplevelse i den sk. "sista vildmarken". Samebyn motsäger sig detta påstående då samebyns område nyttjats för renbete i över ett millennium och skall snarare klassas som ett betespräglad kulturlandskap. Samebyn har redan för ca 10 år sedan påpekat den ökande svårigheten att flytta förbi Čohkkiras-Laxforsen utan att kommunen har agerat. Samebyn har årligen renar som jagas och rivs av lösspringande hundar inom sitt betesland, där sällskapshundar och turisthundar är vanligt förekommande.

Kommentar

Detaljplanen för området där flyttleden längs Torneälven finns är från 2011 och ett syfte med planen var att säkerställa renflyttleden. Länsstyrelsens samrådsyttrande förespråkar att marken skulle detaljplanläggas som allmän plats natur, vilket också gjordes. De äldre fritidshusområdena i Poikkijärvi och Laxforsen har inte gjorts om till helårsboende genom någon detaljplan. Människor har valt att bo i sitt fritidshus trots att byggnadsytan i regel är 80kvm. Ordet vildmark har tagits bort i dokumenten då områden snarast brukats för renbete under århundraden.

Samebyn har tidigare skickat en skrivelse rörande den sk. "fria" skoteråkningen till Miljödepartementet där vi efterfrågat en översyn av användningen av snöskotrar inom samebyn då vi anser att buskörning inte är förenligt med rennäringslagen eller djur/naturskydd. Gabna sameby anser att vi inte kan se en vidare avveckling av samebyns betesområde innan vi ser att kommunen aktivt värnar om samebyns rätt till sammanhängande betesmarker. En rennäringsanalys/MKB/SKB måste göras för Gabna sameby då vi i dagsläget redan passerat gränsen av vad vi klarar av.

Kommentar

Kommunen noterar synpunkterna.

Rennäringen som allmänt intresse

När kommunen i sin översiktsplan ska ta hänsyn till rennäringen som allmänt intresse ska även skyddet för samerna som urfolk i 1:2 6 st RF tas hänsyn till. Regeringsformen stadgar att det samiska folkets möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv ska främjas.

Denna skrivning omfattar renskötsel och annan markanvändning som är viktiga delar av den samiska kulturen. Detta kräver att positiva åtgärder vidtas för att kunna främja detta.

Kommentar

Fler områden för rennäringen läggs till i olika delar av kommunen.

Utifrån det förslag till översiktsplan som kommunen nu samråder om enligt 3 kap. 8 § i Plan- och bygglagen så kan samebyn inte bedöma hur kommunen tänker tillgodose rennäringsens riksintresse, vilka miljöeffekter planen medför för rennäringen eller hur planens utvecklingsinriktning påverkar miljömålet storlagen fjällmiljö i det avseende hur översiktsplanen möjliggör för fortsatt renskötsel och ett betespräglad fjällandskap inom hela kommunen. Enligt 3 kap 5 § i Miljöbalken ska mark- och vattenområden som har betydelse för rennäringen eller yrkesfisket eller för vattenbruk skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra näringarnas bedrivande. Områden som är av riksintresse för rennäringen eller yrkesfisket skall skyddas mot åtgärder som avses i första stycket.

Kommentar

Angående riksintresse för rennäringen se kommentar till länsstyrelsens samrådsyttrande. Kommunen bedömer att försiktigheten med att exploatera nya områden liksom att behålla den sedan decennier etablerade ortsstrukturer är till fördel för rennäringen. Exploatering i fjällområdena har inte förändrats i och med denna plan. Däremot har allmänhetens friluftsintrasse gjort att fler finns ute i områdena. Tillgängligheten med skoter och helikopter gör att människor kommer längre in i fjällen. Detta faktum regleras inte i planen.

För att kunna bedöma konsekvenserna för samebyn med anledning av kommunens förslag som beskrivits i del 1 och 2 av samrådshandlingen och den miljökonsekvensbeskrivning som bifogats, har samebyn ett antal frågor som vi önskar besvarade.

- Vilka mark- och vattenområden i kommunen är av betydelse för samebyn?

- Hur används dessa områden av samebyn och varför är de betydelsefulla för samebyn?
- Hur påverkar förslagen i översiktsplanen, enskilt och sammantaget samebyns möjligheter att nyttja viktiga mark- och vattenområden?
- Kommer kommunens förslag påtagligt försvåra rennäringens bedrivande inom samebyn som helhet?
- Kommer kommunens förslag sammanvägt med annan påverkan som samebyn har inom sitt betesområde påtagligt försvåra rennäringens bedrivande inom betydelsefulla markområden eller inom områden av riksintresse?
- Hur påverkar kommunens förslag samebyns möjlighet att nyttja området runt Kiruna stad för bete, övernattning och att flytta ner till övriga vinterbetesmarker och åter till fjällen på våren?
- Finns det funktioner/områden som samebyn har användning av som redan idag påtagligt försvårats av Kiruna kommun?
- Hur påverkas rennäringen av det förändrade klimatet idag?
- Vilket behov av alternativa flyttleder har samebyn idag?
- Kan föreslagna LIS-områden motverka målet om behovet av alternativa flyttleder till följd av ett förändrat klimat?
- Är kommunens tolkning av att fritidshus ska räknas in i begreppet friluftsliv, förenlig med lagstiftarens avsikt med MB 3:6 samt 4:2?
- Eftersom kommunen skriver att vid en avvägning mellan MB 4:2 och MB 3:5 ska turismen och friluftslivet ges företräde inom Torneträskområdet, undrar samebyn vid vilka tillfällen en sådan avvägning kan tänkas uppkomma?
- Om turismen och det rörliga friluftslivet ska ges företräde före rennäringen i Torneträskområdet, vilket sträcker över ca 9 mil och omfattar samebyns vår och sommarbetesland, undrar samebyn hur kommunen avser att tillgodose samebyns behov av kalvningsland och sommarbetesmarker?
- Vad kommer det innebära för samebyn när kommunen ämnar ändra detaljplanekravet på enstaka mindre turistverksamhet/ enstaka bostäder/fritidshus i områden med lågt bebyggelsestryck?
- Vad kommer det innebära för samebyn när man väljer att en ändrad användning från fritidshus till turistisk verksamhet inte längre är detaljplanestyrd?
- Hur ser befintligt bestånd av fritidshus ut i Torneträskområdet? Finns det bäthus eller uthus (ex. vedbodas eller magasin) som gjorts om till fritidshus?
- Hur planerar kommunen att uppnå miljömålet "Storslagen fjällmiljö"?

Kommentar

Kiruna centralort har svårt att utvecklas inom befintligt område. Gruvans expansion tar mark, som måste ersättas. Intresset för kobolt och grafit m.fl. metaller gör att ansökningar av undersökningstillstånd enligt minerallagen söks och som i förlängningen kan bli gruvor. Kommunen har i sina mål tydligt uttalat att kortsiktiga gruvprojekt inte är hållbara. Områden för vindkraft har minskat till endast ett område i Karesuando, som även det kommer att revideras. I GS-områdena i Svappavaara-Vittangibygd kan vindkraft få prövas men det ska ske i samråd med de aktuella samebyarna. Behov av alternativa flyttvägar kommer att tillföras utredningsbehov. I MKB för LIS-områdena kommer rennäringen, klimatpåverkan, översvämningsrisker hanteras. LIS-områdena minskas ner i både antal och omfattning. Kommunen ändrar definitionen av friluftsliv när det gäller MB 3:6 och 4:2 till den som finns i förarbetena till miljöbalken. Kommunens förslag att ändra detaljplanekravet innebär att bygglov kan sökas och att samebyn är remissorgan. Miljömålet Storslagen fjällmiljö beskrivs i avsnittet Miljömål i miljökonsekvensbeskrivningen samt i del 1

4.10 Laevas sameby

Övergripande synpunkter

En översiktsplan ska ange inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön. Planen ska bland annat ge vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Planen ska också ange grunddragen i hur kommunen avser att tillgodose de redovisade riksintressena och hur kommunen avser att ta hänsyn till relevanta nationella mål. Till översiktsplanen ska en miljökonsekvensbeskrivning bifogas som bland annat ska identifiera, beskriva och bedöma de betydande miljöeffekter som genomförandet av planen kan antas medföra, vilka åtgärder som planeras för att förebygga dessa negativa miljöeffekter samt vilka åtgärder som planeras för uppföljning.

Under de allmänna målen i del 1 av översiktsplanen konstateras att mark och vatten är begränsade resurser och att för delar av näringslivet är tillgången till mark över stora arealer viktig. För att nå en hållbar utveckling är det viktigt att besöksnäring, rennäring, gruva och rymd kan samexistera. Det skrivs även att rennäringen är viktig och att den är grunden för den samiska kulturen och en av förutsättningarna för att Sveriges miljömål storlagen fjällmiljö ska kunna uppfyllas. Kommunen skriver även att de ska beakta klimatets påverkan på rennäringen och behov av alternativa flyttleder.

Därefter presenteras i del 1 och 2 en rad förslag och behov av nya lokaliseringar och verksamheter i hela kommunen bland annat, helikopterplatser, bostäder, mark för industriell verksamhet, turistisk verksamhet, parkeringsplatser, sammanbundna leder, skoterleder, fritidshusbebyggelse, byggnader för turistisk verksamhet, ombyggnad av E10, ny järnvägsdragning in till nya centrum, dubbelspår av malmbanan, förlängning av landningsbanan vid flygplatsen, en ny avfallsanläggning, områden för vindkraft, LIS-områden, ny begravningsplats, nytt krematorium, ny gokartbana, nya industriområden.

Enligt 3 kap 5§ i Miljöbalken ska mark- och vattenområden som har betydelse för rennäringen eller yrkesfisket eller för vattenbruk skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra näringarnas bedrivande. Områden som är av riksintresse för rennäringen eller yrkesfisket skall skyddas mot åtgärder som avses i första stycket.

Utifrån det förslag till översiktsplan som kommunen nu samråder om enligt 3 kap. 8 § i Plan- och bygglagen så kan samebyn inte bedöma hur kommunen avser att tillgodose riksintresset för rennäringen, vilka miljöeffekter planen medför för rennäringen eller hur planens utvecklingsinriktning påverkar miljömålet storlagen fjällmiljö i det avseende hur översiktsplanen möjliggör för fortsatt renskötsel och ett betespräglat fjälllandskap inom hela kommunen.

Samebyn väljer dock att kommentera vissa saker som i detalj berör vår verksamhet.

Samrådshandlingar del 1

1.4. sammanfattning av planförslaget. föreslagna förändringar jämfört med gällande översiktsplan

På sid 15 nämns att i GS-området har möjlighet att anlägga små turistverksamheter utan detaljplanekrav införts, Laevas sameby vill ha ett förtydligande vad som innefattas i begreppet, det är ett alltför luddigt begrepp. Även en "liten" verksamhet på fel ställe kan leda till avsevärd olägenhet för samebyns renskötsel. I sådana fall krävs tidiga samråd med samebyn.

4.7. besöksnäring och turism

Stycket "*Rennäringen kontaktar heliski-företagen när de stänger och öppnar områden och turistföretagen kontaktar samebyarna om var de har renar innan de åker ut.*" bör omformuleras till följande: Inför varje säsong hålls ett samrådsmöte med berörda företag och samebyar där informationsutbyte hålls, vid behov beroende på var renhjordarna befinner sig föreslår samebyarna områden där heliski inte är lämpligt, den informationen publiceras i en intern facebook-grupp där förändringar sker fortlöpande och med kort varsel.

5.1 rekreation och fritidshus. fjällvärlden

I stycket gällande skoter skrivs att tillfälliga områden tillkommer varje år, Laevas anför att områden gällande renskötselns behov av tillfälliga skoterförbud inte är årligen tillkommande utan de varierar från år till år. Behovet av dessa föranleds av renens behov av betesro och faktumet som också nämns i handlingarna, att kirunaborna åker skoter utanför etablerade leder.

Gällande behov av "färdstråk" anser samebyn att skotertrafiken skall koncentreras till de befintliga lederna och inte utökas/spridas ut till fler områden. Tillgång till fiskesjöar etc tillgodogörs redan i dagsläget via de befintliga lederna, färdstråk som benämns som osäkra och behöver ses över skall inte ligga på kommunens ansvarsområde utan det är den enskilda skoterförarens ansvar. Samebyn är starkt kritisk till att "färdstråk" tenderar att betraktas som gällande leder från kommunens sida, speciellt när dessa anläggs i känsliga områden.

6.3 järnvägar. planeringsöverväganden

Laevas sameby har i flertalet samrådsmöten med både kommunen och Trafikverket framfört att järnväg till nya centrum ej kan dras via det redan hårt trängda området mellan Lombolo och flygplatsen pga den avsevärda olägenheten det skulle medföra för samebyns renskötsel.

Gällande dubbelspår längs malmbanan söder om Kiruna måste kommunen också verka för säkra passager för renarna eftersom flera av våra flyttleder korsar den sträckningen.

12. riksintressen

Laevas sameby är kritisk och frågande till hur bedömningarna gällande påverkan på riksintresset rennäring gjorts i de enskilda fallen, samt att kommunen valt att göra bedömningen efter de inaktuella områdena.

Kommentar

1.4 Med mindre turistanläggningar avses anläggningar med ca 10-15 bäddar. De prövas i bygglov och där är samebyn remissinstans. Samebyn är remissinstans när detaljplaner upprättas och vid bygglovsprövningen om detaljplan saknas.

4.7 Föreslagen text förs in i handlingen.

5.1 Texten kompletteras. I den mån som befintliga leder är tillräckliga behövs inga färdstråk men kommunen och samebyn bör ha en dialog om behovet av färdstråk. En särskild utredning om leder och färdstråk initieras i denna översiktsplan.

6.3 Trafikverket utreder tillgängligheten till nytt centrum på Regeringens uppdrag. Kommunens uppfattning är att järnvägsspår för persontrafik ska finnas till nya centrum.

12 Riksintressen har bedömts utifrån de vid tidpunkten aktuella områdena. De föreslagna områdena som ännu inte beslutats av Sametinget kommer att beskrivas i utställningshandlingarna.

B10 Kiruna

Gokartbana

Alternativet för gokartbana vid gamla Nikkaluoktavägen är direkt olämpligt ur samebyns renskötselperspektiv eftersom det ligger i direkt anslutning till stängslet som är kopplat till Ekodukten och renarnas livsavgörande passagemöjligheter och behovet av tillgång till sammanhängande betesland (säsongsbete). Området är redan kraftigt störningsutsatt och ytterligare störningar här skulle få oöverblickbara konsekvenser för samebyns renskötsel.

Industriområde

Utredningsområdet för industri söder om Lombolo vid väg 870 är av samma anledning som ovan anfört direkt olämpligt ur samebyns renskötselsynpunkt och skulle medföra en avsevärd olägenhet för samebyns renskötsel. Samebyn förordar placering av industriområden inom redan befintliga områden, t.ex. inom LKAB:s industriområde.

Samebyn påtalar även i detta skede att en järnvägssträckning till nya centrum i detta område är otänkbart.

Kommentar

Gokartbanans läge vid gamla Nikkaluoktavägen tas bort.

LKAB tillåter inga etableringar inom sitt industriområde och övriga industriområden är antingen bebyggda eller sålda till företag som ska bygga.

Föreslaget industriområde öster om väg 870 flyttas ca 1 km norrut. Bedömning görs när järnvägsspåret är fastställt.

J1 Kiirunavaara-Viscaria-Pahtohavare inom Kiruna centralort.

Området ligger inom Laevas samebys åretruntmarker och utgör betesområde för samebyn. Det innefattar betesmarker, flera flyttleder och rastbeten. Inte enbart flyttled som nämns i underlaget.

NS20 Kiruna närrekreationsområden inom Kiruna centralort

Samebyn erinrar om att särskild hänsyn även skall tas till rennäringen.

Kommentar

Synpunkterna på J1 och NS20 förs in i handlingarna.

Kiruna närområde

Förslaget till nylokalisering av återvinningscentral vid Pahtovare.

Området utgör åretruntbete för samebyn och ligger i direkt anslutning till flera flyttleder med tillhörande rastbeten. Att placera återvinningscentral här innebär utöver själva markbortfallet också att väg måste öppnas vilket innebär ytterligare inskränkningar. Förslaget innebär omfattande konsekvenser för samebyn vilket föranleder att samebyn motsätter sig alternativet. Samebyn erinrar också om regeringsbeslut Jo2008/2331 för liknande verksamhet, i vilket påtalas att i den sammantagna bedömningen att ytterligare störning i området skulle medföra avsevärd olägenhet för samebyns renskötsel. Samebyn anser att verksamheter som denna bör placeras inom redan exploaterad mark.

Kommentar

Pahtovare tas bort som alternativ lokalisering.

Förslagen till nylokalisering av helikopter landningsplatser vid Ylipää och Vistasjohka.

Området är beläget inom samebyns åretruntmarker, kalvningsland och är en trång passage mellan byaskiljande stängsel mot Girjas samt Alip/Lulip Gáhttar. Störningar i form av buller samt mänsklig närvaro leder till att renarnas betesmöjligheter samt vandringsstråk kommer att omintetgöras inom detta område, vilket utöver det direkta betesbortfallet medför ökad spridning av renarna samt förlorad betesro. Hänsyn till kumulativa effekter samt störningszoner måste också tas i beaktande. Sammantaget leder detta till merarbete, ökade kostnader samt kraftig påverkan på djurhälsan. Laevas sameby avstyrker bägge alternativen. Samebyn är också starkt kritisk till den gjorda bedömningen att riksintresse rennäring inte bedöms skadas påtagligt, vilket är helt felaktigt. Samebyn erinrar om att regeringsbeslut Jo97/2768 i närområdet gällande liknande verksamhet påtalar att markupplåtelse/verksamheter medför sådana olägenheter för rennäringen att det inte kan tillåtas.

Kommentar

Helikopterplatsen vid Ylipää blir kvar men Vistasjohka tas bort.

Mark- och planberedskap

Samebyn framför att bebyggelse i byarna längs Kalix älvdal skall koncentreras till befintliga detaljplanelagda områden och dessa skall i största möjliga mån förtätas istället för att utvidgas.

Landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS)

Övergripande kan sägas att varje enskild prövning som sker måste göras i samråd med samebyarna och särskild hänsyn till renskötseln måste tas oavsett om det är riksintresseområde eller inte. Många av samebyns flyttleder med tillhörande rastbeten går längs älvarna och då krävs särskild hänsyn vid exploatering i sådana områden.

Samebyn ställer sig också frågande till vad som innefattas i begreppen enstaka bebyggelse, mindre omfattning och liten omgivningspåverkan, och vem som skall göra den bedömningen. Begreppen är alltför luddiga i sammanhang som kan medföra avsevärd olägenhet för renskötseln.

Gällande anläggningar för turism och vad som innefattas av detta måste förtydligas.

Samtliga områden inom Laevas sameby är betesområden av olika karaktär, det kan vara betesområde, kalvningsland, flyttleder med tillhörande rastbeten, svåra passager uppsamlingsområden etc. Detta ska inkluderas i beskrivningen, i underlaget nämns samebyns intressen bara sporadiskt och i vissa fall.

Kommentar

I de detaljplaner som finns är det i regel inte möjligt att göra förtätningar, men där det finns möjlighet att utveckla större områden i anslutning till befintliga områden kan detaljplan bli aktuell. Samebyn är remissinstans både vid detaljplaneläggning och bygglovsprövning. I områden med lågt bebyggelsetryck ger översiktsplanen möjlighet att pröva ett fritidshus eller någon mindre turistisk anläggning (ca 10-15 bäddar) i bygglov. Texten förtydligas. I förslaget till LIS-områden har riksintresse för flyttleder och rastbeten undvikits. LIS-områdena avgränsas. Kvarvarande LIS-områden miljöbedöms.

4.11 Lainiovuoma, Könkäma och Saarivuoma samebyars preliminära generella observationer kring "Kiruna kommun - Översiktsplan 2018 - Förutsättningar för sektorövergripande utvecklingsplanering - Samrådshandling"¹

1. Inledning och sammanfattning

Lainiovuoma, Könkäma och Saarivuoma samebyar (Samebyarna) har av Kiruna kommun uppmanats "komma in med synpunkter" på rubricerat dokument. Kommunens ansvar att involvera Samebyarna i arbetet med att ta fram en sådan översiktsplan sträcker sig dock väsentligt längre än så. Enligt internationell rätt är kommunen skyldig att "konsultera" Samebyarna, och enligt Plan- och bygglagen (2010:900) (PBL) 3:8-11 har denna att "samråda" med dessa under själva framtagandet av förslaget till översiktsplan, varefter enligt PBL 3:12-18 det färdiga förslaget utställs för allmänhetens granskning.

Kommunen har dock varken konsulterat Samebyarna på sätt folkrätten kräver eller samrått med oss i PBL:s mening. Vi kan av denna anledning i detta skede av processen enbart oinformerat avge vissa preliminära och helt generella synpunkter på det utkast till översiktsplan som kommunen ändå valt att ställa ut på sin hemsida. Samebyarna understryker att dessa observationer inte på något sätt kan eller ska uppfattas som en del av ett samrådsförfarande i PBL:s mening.

I linje med detta nödgas Samebyarna samtidigt understryka att om kommunen skulle gå vidare och även formellt utställa en översiktsplan (även en reviderad version jämfört med den som nu ligger på kommunens hemsida) enligt PBL 3:12-18, utan att ha konsulterat eller samrått med Samebyarna, så skulle detta resultera i antagande av en översiktsplan som är behäftad med formaliafel.

Samebyarna förväntar sig följaktligen att Kiruna kommun inleder konsultation och samråd med oss i enlighet med vad folkrätten respektive PBL föreskriver. I förevarande skede befinner sig Samebyarna som indikerats inte i position att avge annat än några kortfattade, preliminära, generella, observationer kring föreliggande utkast till översiktsplan. Dessa återfinns sist i detta dokument, efter att vi något utvecklat grunden för våra förväntningar om konsultation och samråd.

¹Hämtad från Kiruna kommuns hemsida; <http://kiruna.se/Kommun/Kommun-politik/Oversiktsplan-2018/>

2. Vidare om avsaknaden av konsultation och samråd

2.1 Grundläggande utgångspunkt; Samebyarnas egendomsrätter

Kontemporär internationell rätt bekräftar att urfolks lokalsamhällens, i samiska sammanhang samebyars, historiska bruk av sina respektive traditionella landområden etablerat egendomsrätt till dessa.² Det förtjänar understrykas att det är just traditionellt bruk som skyddas. En stat får inte uppställa krav på att (i det här fallet) samebyn brukat området på sådana sätt som utmärker majoritetssamhällets kultur för att staten ska erkänna att egendomsrätt har uppkommit. Tvärtom är det just den omständigheten att samebyn historiskt brukat land och naturresurser på de vis som kännetecknar den samiska renskötselkulturen som etablerat egendomsrätt till området i fråga.

Ovan beskriven folkrättsnorm utgör även svensk nationell rätt, efter införlivande i denna genom främst Högsta domstolens (HD) domar i de sk Skattefjälls- och Nordmalingmälen.³ Skattefjällsdomen slog hål på myten att samebyarnas renskötsel skulle bedrivas enbart baserad på någon sorts "lappprivilegium". Tvärtom bekräftade HD att rätt att bedriva renskötsel bottnar i civilrättsliga egendomsrätter upparbetade just genom traditionellt nyttjande. I Nordmalingdomen elaborerade domstolen att det är precis "traditionellt" bruk som etablerat rätt. Det innebär att de kriterier som ska vara uppfyllda för att upparbeta egendomsrätt till land måste "kulturanpassas" till förhållandena inom samisk renskötsel. Rent konkret innebär detta att om aktuell sameby bedrivit renskötsel (samt jakt och fiske etc.) inom området ifråga på sätt som utmärker den samiska renskötselkulturen så har samebyn egendomsrätt till området.

Det står mot ovanstående bakgrund klart att Samebyarna är i besittning av egendomsrätt till samtliga de sina respektive traditionella områden som är belägna inom vad som idag utgör Kiruna kommun, och därmed

omfattas av översiktsplanen. Dessa Samebyarnas egendomsrätter skyddas i enlighet med rätten till icke-diskriminering i motsvarande utsträckning som "regulära", "svenska", fastighetsrätter av det egendomsskydd som kommer till uttryck i Sveriges grundlag⁴ samt i den Europeiska Människorättskonventionen.⁵

Beskrivna förhållanden har omedelbar betydelse för Samebyarnas rätt att delta i arbetet med att ta fram en översiktsplan, samt för giltigheten av en plan som Kiruna kommun tagit fram utan sådant deltagande från Samebyarnas sida.

² Se bl a FN:s Urfolksdeklaration Art. 26, omfattande praxis från FN:s Rasdiskrimineringskommitté (CERD) samt från regionala människorättsdomstolar och institutioner.

³ NJA 1981 s. 1 respektive NJA 2011 s. 109.

⁴ RF 2:15.

⁵ 1:a Tilläggsprotokollet, artikel 1.

2.2 Rätt till "konsultation"

Folkkrättens rätt till "konsultation" är en rätt till deltagande i beslutsprocesser av viss kvalitet, både vad avser formerna för deltagandet samt möjligheterna att därigenom faktiskt påverka det materiella resultatet av beslutsprocessen. Beträffande formerna för deltagande förutsätts bl a den konsulterande, d v s i det här fallet Kiruna kommun, mötas specifikt med de(n) konsulterade, dvs i det här fallet Samebyarna, och redogöra för exakt vad beslutsprocessen/beslutet går ut på, på ett sådant sätt att dessa kan ta till sig informationen samt bli helt medvetandegjorda om konsekvenserna av det som föreslås för dem. Utifrån denna information och medvetenhet förutsätts därefter den konsulterande ta till sig de konsulterades synpunkter på ett sätt som resulterar i nödvändiga revideringar av beslutet.⁶

2.3 Rätt till "samråd"

Av redogörelsen under 2.1, ovan, följer att Samebyarna innehar sina respektive traditionella områden med ständig besittningsrätt i PBL 1:6:s mening, vilket innebär att de vid tillämpning av lagen (inkl. kap. 3 om översiktsplan) är att jämställa med ägare.⁷ Av PBL 2:1 framgår vidare att hänsyn ska tas till såväl allmänna som enskilda intressen vid lagens tillämpning. Att rent generellt lägga förhållandena till rätta för samisk renskötsel utgör visserligen ett allmänt intresse som kommunen har att beakta vid framtagandet av en sådan översiktsplan om vilken här är fråga, men det är inte tillräckligt. Samebyarna understryker att deras rättsliga status medför att de i tillägg har specifika enskilda intressen som enligt PBL ger dem särskilda deltaganderättigheter under framtagandet av en översiktsplan.

Av särskild relevans i förevarande sammanhang är därvid PBL 3:8:s föreskrift att kommunen, som indikerats, är skyldig att "samråda" med enskilda med väsentligt intresse av en översiktsplan (en kategori som således omfattar Samebyarna) under framtagandet av en sådan. "Samråd" ska enligt bestämmelsen syfta till att ge (i det här fallet) Samebyarna möjlighet att påverka översiktsplanens innehåll. För att möjliggöra samråd av sådan kvalitet är kommunen skyldig att redogöra för såväl innebörden av förslaget till plan samt dess konsekvenser just för Samebyarna. Det framgår av PBL 3 kap:s samrådsavsnitt (PBL 3:8-11) att i samrådsinstitutet är inbyggt att lagen identifierar vissa enskilda som särskilt berörda av en översiktsplan, vilket är vad som motiverar att dessa har rätt att aktivt involveras i framtagandet av en sådan plan på ett sätt som inte gäller för kommuninnevånare etc. i allmänhet.

Som framgår sammanfaller PBL:s samrådsbestämmelser och rätten till konsultation enligt folkkrätten i inte oväsentlig utsträckning.

⁶ Ex. praxis från FN:s Människorättskommitté (bl a Länsman (x 2) och Apirana) och FN:s Expertmekanism för Urfolksrättigheter (EMRIP), Expert Advice No. 2.

⁷ Äganderätsfrågan till dessa områden är ännu ej avgjord av svenska domstolar, varför det kan påpekas att det är inkorrekt som förevarande utkast till översiktsplan gör att helt enkelt utgå ifrån att dessa är stadsägda. I förevarande sammanhang saknar dock, som framgått, med hänsyn till PBL:s utformning den formella äganderätsfrågan betydelse, varför vi inte ska diskutera saken vidare efter denna principiella observation.

2.4 Kiruna kommun har varken "konsulterat" eller "samrått" med Samebyarna

Kiruna kommun har varken konsulterat eller samrått med Samebyarna i folkrättens och PBL:s mening. Kommunen har endast informerat Samebyarna om att översiktsplansprocessen skulle inledas respektive att den pågick, men har inte alls mött med oss för att informera om planens innehåll eller om dess konsekvenser för Samebyarna, oaktat att vi upprepat har efterlyst sådan information från kommunen. Denna har visserligen uttryckt öppenhet för att träffa Samebyarna, men endast under en tidsperiod när kommunen vet att vi är förhindrade att möta med anledning av renskötselns natur och förutsättningar (intensiv renskiljningsperiod).

Det utkast till översiktsplan som kommunen lade ut på sin hemsida den 14 december 2017 hade således tagits fram helt utan samråd eller annat deltagande från Samebyarnas sida. Att vi nu på detta sätt ändå responderar på kommunens uppmaning att kommentera utkastet utgör som anförts inte del av någon samrådsprocess, utan egentligen enbart att vi medgetts motsvarande möjlighet som kommunens innevånare i allmänhet att granska detta.⁸ Det kan även tilläggas att Samebyarna uppfattar utkastet till översiktsplan som svärgenomträngligt, med huvudsakligen generell och svepande information, upprepningar etc., varför vi, även bortsett från formalia, saknar förutsättningar att ta till och yttra oss över utkastets olika delar. Naturligvis hänger att vi befinner oss i denna situation nära samman med att vi inte beretts möjlighet att delta i framtagandet av översiktsplanen. Denna observation inkluderar även det dokument som refereras till som "miljökonsekvensbeskrivning" (MKB) på kommunens hemsida, och som enligt denna ingår i översiktsplanen. Utkastet till MKB bidrar inte till att göra det tydligare för Samebyarna hur översiktsplanen skulle komma att inverka på oss.

Sammantaget har kommunen varken konsulterat Samebyarna på det sätt folkrätten föreskriver, eller samrått med oss i PBL 3:8-11:s mening.⁹ Intill så sker avger vi som påpekats endast dessa preliminära generella observationer på föreliggande utkast till översiktsplan. Samebyarna finner oss i linje med ovanstående nödgade att påpeka att om kommunen ändå skulle välja att gå vidare med översiktsplanen så är varje efterföljande beslut som baseras på denna ogiltigt enligt såväl folkrätten som svensk rätt.

⁸ Jfr PBL 3:12-18

⁹ Samebyarna motsätter sig således kommunens beskrivning att tidiga samråd hållits med oss (jfr avsnitt 1.3 "Dialog", s. 11).

3. Preliminära generella observationer

Som anförts är det inte möjligt för Samebyarna att ur nuvarande utkast till översiktsplan, inklusive den s k MKB:n,¹⁰ utläsa vilka konsekvenser denna skulle komma att få på vår respektive renskötsel eller hur planen annars kan komma att inverka på oss. Som vidare påpekats kan detta i stor utsträckning förklaras med att beskrivningarna i översiktsplanen (inklusive MKB:n) är översiktliga och okonkreta. Men i tillägg går, trots att utkastet till översiktsplan som sagt är mycket vagt, att ur detta utläsa ett för Samebyarna grundläggande och genomgående problem; nämligen att planen ignorerar den samiska renskötselns och renskötselkulturens särart jämfört med "svenska" näringar, och den specifika rättsliga situation detta förhållande ger upphov till.

Utan att just nu gräva djupare i denna fråga så kan det pekas på att den identifierade bristen i utkastet till översiktsplan framgår redan av de olika "historiebeskrivningar" som innefattas i utkastet. Dessa beskrivningar ger intrycket att Karesuandos¹¹, Sopperos etc. historia börjar först med "svensk" markanvändning och bosättning i dessa områden. Att när det svenska samhället bredde ut sig det redan fanns etablerade samiska samhällen i dessa trakter omnämns inte alls. På liknande sätt refererar utkastet till översiktsplan, med få undantag, generiskt till fornlämningar, med förtigande av att vad det i verkligheten rör sig om är fornlämningar från samhällen som springer från två olika kulturer (och i de allra flesta fall säkerligen den samiska). M a o utelämnas den samiska historien etc., och ges istället skenet av att i de områden utkastet till översiktsplan omfattar, det endast finns en svensk historia, ett svenskt samhälle etc., i vilket det samiska är integrerat. Det innebär samtidigt att våra rättigheter och kommunens skyldighet att i översiktsplanen beakta det specifikt samiska göms undan.

Denna grundinställning framträder som anförts genomgående i utkastet till översiktsplanens olika delar. Detta sorterar exempelvis i de olika markanvändningsbeskrivningarna genomgående in den samiska renskötselns i en allmän "hierarki" av svenska näringar, varvid samisk renskötsel får vika på foten när ett svenskt intresse anses

viktigare.¹² I linje med detta anges också på flera ställen att riksintresse rennäring ska beaktas tillsammans med och på samma sätt som andra riksintressen.¹³

Beskrivet förhållande bidrar säkerligen till att utkastet till översiktsplan inte anstränger sig att närmare redogöra för de olika formerna av konkurrerande markanvändnings inverkan på rensköteln. För att bara nämna ett par exempel identifierar utkastet ett område som lämpligt för vindkraft, utan att alls gå in på hur en etablering av en vindkraftspark där skulle inverka på rensköteln i området. På motsvarande sätt anför utkastet till översiktsplan genomgående att turistverksamhet, fritidshus och sk LIS-områden i större utsträckning bör kunna anläggas i renskötelsområdet, utan att alls ange hur så ska kunna ske utan att inverka negativt på rensköteln. Utkastet till översiktsplans mest konkreta referens till riksintresse rennäring återfinns möjligen i förhållande till en föreslagen utvidgning av Esrange. Även i förhållande till denna anläggning görs dock enligt utkastet endast en "preliminär bedömning" av hur en sådan utvidgning skulle inverka på riksintresse rennäring, dock utan att det framgår vad denna preliminära bedömning är, eller när och på vilket sätt en slutgiltig prövning av frågan ska genomföras.¹⁴ Som redogjorts för ovan är Samebyarnas preliminära observation att en generell underlåtenhet att beakta renskötels speciella förhållanden och rättsliga status kan vara en bidragande orsak till brister i utkastet till översiktsplan. Samebyarna betonar samtidigt att det följer av ovanstående att alldeles oavsett orsaken till dessa brister så förhindrar dessa oss ifrån att de facto konstruktivt yttra oss över utkastet till översiktsplan.

Det just beskrivna innebär även att Samebyarna svårligen kan se att nuvarande utkast till översiktsplan är förenligt med PBL 3:4. Av denna bestämmelse, läst tillsammans med MB 3:5 2 st, framgår att en sådan plan särskilt ska ange hur områden som utgör riksintresse rennäring ska tas till vara. Översiktsplanen anger visserligen på flera ställen rent allmänt att riksintresse rennäring ska skyddas, men inte alls hur så ska ske, annat än ibland att "riksintresseanspråk" ska "prövas i planeringen". Att så ska ske följer dock som anförts redan av lagen. Syftet med en översiktsplan kan rimligen inte vara att enbart repetera lagtext, utan det adderade värdet av denna i detta sammanhang måste vara att med lagtexten som utgångspunkt närmare ange hur riksintresse rennäring ska beaktas i förhållande till de olika konkurrerande verksamheterna var utökade verksamhet med nödvändigt kommer att inverka negativt på denna.

Samebyarna saknar sammanfattningsvis förutsättningar att i dagsläget avge mer än dessa preliminära synpunkter, utan ser istället fram emot konsultation och samråd med Kiruna kommun, i de former och i övrigt på de sätt lagen föreskriver.

¹⁰ Samebyarna ställer sig frågande till om denna beskrivning kan sägas utgöra en MKB i Miljöbalken (MB) kap. 6:s mening. Vi kan i vart fall inte se att MKB:n innefattar någon egentlig utredning av hur utkastet till översiktsplan skulle komma att inverka på rensköteln, utan "MKB:n" och själva översiktsplanen innefattar i dessa delar i stort sett samma skrivningar.

¹¹ Se ex. s. 183.

¹² Under "Näringslivsutveckling och arbetsmarknad" (s. 7-8) jämföras exempelvis rensköteln med besöks- o rymdnäring och underställs gruvor, oaktat att ingen av de svenska näringarna bedrivs baserat på rättigheter. Jfr även avsnitt 4.8 "Rennäring" (s. 49-50), som framställer rensköteln som en näring vilken som helst (utan rättigheter som sådan).

¹³ Ex. s. 153-54, 158-59.

¹⁴ MKB:n, s. 34.

Kommentar

Samråd har skett i enlighet med befintlig lagstiftning. Tidiga samråd har därutöver hållits. Vid det tidiga samråden har kommunen tillsammans med samebyarna gått igenom samebyarnas nuvarande verksamhet och utveckling av deras verksamhet kopplat mot markanvändning. Samtliga behov för rennäringen har tillgodosetts. Planen i övrigt överensstämmer med gällande översiktsplan från 2002. Områden för turism längs Könkämä älvdal har minskats ner efter de tidiga samråden med samebyn. Det strategiska området för vindkraft, som finns med i gällande översiktsplan från 2002, minskas ner. I samband med eventuell miljöprövning kommer rennäringens intressen att hanteras. En del LIS-områden tas bort helt och andra minskas ner.

5. Övriga

5.1 Privatperson nr 1

Avsnitt 4.7 angående besöksnäring och turism. Ett tillägg i rutan om planeringsöverväganden avseende utveckling av kollektivtrafiken även mot Nikkaluokta önskas. Även snöröjning av Ylipää rastplats och parkeringsplats invid Vistasälven behövs. Kebnekaise är ett extremt välbesökt turistmål i Kiruna kommun. Alldeles för få och till utrymnet små parkeringsmöjligheter utmed Nikkaluoktavägen.

I kapitel 6.1 borde målsättningen i de olika styrdokumenterna som omnämns lyftas fram.

Länstrafiken kommer inte att trafikera sträckan Kiruna-Nikkaluokta i år så som det står i kapitel 6.4 då Hörvalls ansökt om att få trafikera den sträckan i egen regi. De avser att ha en busslinje benämnd Nikkaluoktaexpressen vet inte hur kommunen ställer sig till det och hur möjligheten att exempelvis nyttja kirunakortet för resor utmed den sträckan. Vet inte heller huruvida hållplatser i byarna längs vägen alls kommer att kunna nyttjas.

I rutan om planeringsöverväganden för 6.4 behöver i andra punkten inte bara skol och arbetspendling utan även transportmöjligheter till kultur- och idrottsanläggningar framhållas så att möjligheten för kollektivtransport även till dessa förbättras. Turtätheten behöver också ses över och tätare turer ordnas i "rusningstider". Även tillgängligheten för information gällande tidtabeller och linjesträckning behöver skapas. Idag måste man provåka linjerna för att veta hur dem går dessutom måste man ha ficklampa och förstöringsglas med sig om man ska lyckas läsa tidtabellerna på busshållplatserna.

Vid upphandling av kollektivtrafik måste kvalitetsaspekter som service och utförande finnas med gällande såväl lokaltrafiken som skyttelbussar. Information måste även ges på engelska då andelen utländska resenärer är många. Kiruna är ju trots allt ett populärt besöksmål, man skäms när man måste förklara busstidtabeller etc. för våra besökare.

Vid resonemang om hållbarhet i avsnitt 8.3 bör tillgängliggörande av gc-väg och gångbana även avse plogning och belysning. Det vore nog värdefullt att kommunen konkretiserar vad man menar med tillgänglig!

Saknar visualisering av skyfallsrelaterade riskområden i översiktsplanen. Också tveksam till att snömängden kommer att minska vill minnas att den skulle öka rejält trots att snösäsongen blir kortare. Även för detta behövs långsiktiga ställningstaganden.

Landskapsarkitektoniskt perspektiv saknas i översiktsplanen. Exempelvis utgör infarten från Nikkaluoktavägen en vacker vy in mot staden (bortsett från bioljehannorna numera) vilket har en ursprunglig likhet för förra vägens entré in mot centrum. Översiktsplanen hade gärna fått innehålla ställningstagande angående möjlig utveckling av industriområdet direkt söder om nya stadshuset fram till Lombolo för att tydliggöra behovet av att knyta ihop staden "på riktigt". En gc väg genom ett industriområde är inte trevligt.

Kommentar

Synpunkterna på tillgång till parkeringar utmed Kalixälvdal och utformning av kollektivtrafiken överlämnas till plan- och exploateringsavdelningen för hantering. Kollektivtrafiken är även en fråga för Gällivare kommun. Skyfallskarteringen läggs in i Kiruna centralort i B10.

Belysning och snöröjning på gång- och cykelvägar har förts in i del 1.

Hänsyn till påverkan på landskapsbilden har tagits upp i del 2 särskilt för områden och anläggningar som påverkar obrutet fjäll. En översiktlig landskapsbildsanalys har gjorts för vindkraftsetableringar.

I den fördjupade översiktsplanen för Kiruna centralort 2014 har stadens förhållande till landskapet tagits upp under kapitel 3 och 5.

Utvecklingen av industriområdet söder om nya centrum har mjukats upp då den fördjupade översiktsplanen i stället för småindustriområde betecknar området som verksamhetsområde, vilket inkluderar partihandel, sällanvaruhandel, kontor, småindustri. Området är också ett strategiskt centrumnära utvecklingsområde. Användningen regleras i detaljplaner.

5.2 Privatperson nr 2

Mina synpunkter gäller inte översiktsplanen i sig, men jag skriver ändå i förhoppningen att det ska bli läst och beaktat.

I samband med att den fördjupade översiktsplanen för Torneträskområdet togs fram och sedan beslutades 2014 sattes det i gång ett gediget arbete för att ta fram fritidshustomter i Katterjåkk- Riksgränsenområdet att erbjuda till dem som stått i kö i upp till 40 år! I planen skrevs det också in att "Detaljplanering av 30 nya fritidshus pågår." Det som sas var att det här skulle vara en första etapp.

Nu har det gått 4 år och i den nya översiktsplanen står det fortfarande "Detaljplanering av 30 nya fritidshus pågår." Men tydligen ligger det arbetet helt nere. När jag har pratat med dem som tidigare jobbade med detaljplanen, säger de att de inte längre gör det, och att ingen annan heller gör det! Vad har hänt?

Jag förstår mycket väl att det är mycket enklare och mindre kostsamt att bara dela ut mark och låta företag bygga. Men hur många decennier är det rimligt att ha en tomtkö utan att dela ut en enda tomt? Och även om det finns riksintressen och mycket annat att ta hänsyn till måste väl kommunens uppgift ändå vara att tillrättalägga för sina egna invånare?

Den nya översiktsplanen känns väldigt väl genomarbetad och har en positiv ton där man pratar om utveckling och att det ska vara attraktivt både att bo kvar i kommunen och att flytta hit. Det mesta presenteras i form av möjligheter. Jag hoppas verkligen att kommunen kommer att arbeta i den andan och att detaljplanearbetet kommer igång igen. Under den tid tomtkön har funnits är det enbart företag som gång på gång har fått bygga där uppe. Nu är det verkligen vår tur! (Jag vet inte hur många gånger och hur många politiker som lovat, men jag har fortfarande inte gett upp.)

Kommentar

Som påpekas ovan har planarbetet avstannat när det gäller detaljplanen för ca 30 fritidshus i Riksgränsen. Området är fortfarande avsett för fritidsbebyggelse i översiktsplanen, men texten om detaljplanen tas bort. Frågorna kring väntetid och tomtkö har skickats som ett särskilt ärende till kommunen.

5.3 Privatperson nr 3

Synpunkt till ÖP förslaget som är utställt gällande vindkraftsområde i närområdet av Karesuando.

Inför fortsatt planarbete borde planförslagets konsekvenser från turismens, friluftslivets och landskapsbildens synvinkel utredas. Nu nämns dessa konsekvenser inte i MKB, och planhandlingen menar att kommunikationsstråket med vägar samt bebyggelse bedöms tåla inslag av verksamheter som vindkraft. Utredning av konsekvenser i en eventuell vindkraft-MKB är inte tillräcklig eftersom utpekande i ÖP öppnar för lokalisering och vindturbiner är troligen välsynliga i det flacka landskapet. Planförslaget får därigenom även konsekvenser för områden klassade som obrutet fjäll. Orten blir mera industriellt präglad genom ett antal vindkraftverk och en sådan förändring i livsmiljön bör förankras så att delaktighet säkerställs.

Detta innefattar även planens konsekvenser för det finska närområdet.

Även med tanke på de föreslagna LIS-områden i Karesuando bör planförslagets konsekvenser utredas.

Vindturbiner på Kaareavaara skulle innebära ett väl synligt visuellt inslag av ny omfattning för orten och området. Kaareavaara är en markant form i landskapet. Kaareavaara syns tydligt från byn, och från områdena omkring på långt håll (klassat som obrutet fjäll). Under höst och vår följer solen en låg bana över landskapet och effekterna i form av rörliga skuggor och reflektioner bör innefattas i en konsekvensanalys.

Kommentar

Kommunen har efter samråd med länsstyrelsen avgränsat miljökonsekvensbeskrivningen, MKB, vilket gör att vissa aspekter inte hanteras i MKB.

I översiktsplanen görs en strategisk miljöbedömning. För vindkraft har en översiktlig landskapsbildsanalys gjorts. Bedömningen av vilka områden, som kan tåla en etablering av vindkraftverk grundas i den analysen. Energimyndighetens kriterier vid utpekande av riksintresse för vindbruk har använts. Kriterierna anger att området ska vara minst 5 kvadratkilometer, avståndet till bebyggelse minst 800 m och årsmedelvinden ska uppgå till mer än 7,2 m/s på 100 m ovan mark. En avgränsning av vindkraftsområdet i Tulinkivaara görs mot obrutet fjäll. Utformningen av kvarvarande del anpassas till rennäringen. En specifik miljöbedömning görs i samband med prövningen av kommande verksamhet. I den prövningen hanteras även skuggor och reflektioner samt buller. I samband med utredning av en vindkraftspark kommer samråd med Finland enligt Esbo konventionen att ske. Redan i tidigare översiktsplan 2002 fanns vindkraftsområdet med. MKB kompletteras med avseende på LIS-områdena i utställningshandlingen. Vindkraftsområdet minskas i den södra delen.

5.4 Privatperson nr 4

Jag har synpunkt gällande Vård och omsorg - Bostäder och service.

Anser att beräkningen av ytterligare särskilda boenden under kommande 10 år är alldeles för lågt till antal, 40 stycken. Enligt vad jag har hört står redan 34 stycken i kö. Ni anger att antalet äldre-äldre kommer att öka, var ska dessa bo?

Dessutom bor många gamla i hus som håller dom inlåsta pga trappor och annan otillgänglighet till yttervärlden. Demens verkar också påverka behovet av nya boenden.

Hoppas Ni beaktar mina funderingar och även tänker på antalet trygghetsboenden.

Kommentar

Socialförvaltningen har beräknat antalet utifrån hur utvecklingen har varit de senaste 10 åren och utifrån befolkningsprognoser samt att trenden i samhället är en minskning av antalet personer 65-79år som utvecklar svårare funktionsnedsättningar. Socialförvaltningen utreder även separata korttidsboenden. Kommunen ser över möjligheten att utveckla trygghetsboenden. Tillgängligheten i delar av det äldre bostadsbeståndet i nuvarande centrum är inte tillräckligt god. Texten i dokumentet kompletteras med beskrivning av trygghetsboende. Behovet av antalet platser för äldreboende är i ständig förändring. I översiktsplanen beskrivs det översiktligt. Nuvarande och kommande behov kan tillgodoses vid utveckling av nytt centrum och dess närområde. Texten kompletteras i del 1.

5.5 Privatperson nr 5

SYNPUNKTER OCH TILLRÄTTALÄGGANDEN

Sidan 11. Historia-felaktig historiebeteckning. Området var ej obebyggt där bedrevs jakt, fiske och slätterbruk med tillhörande anläggningar som innehades av Jukkasjärvi- och Kurravaarabor.

Sidan 13.

Vatten tas från Oinakkjärvi (Jukkasjärvibyavatten). En omförhandling av vattendomar pågår i Sverige på statens initiativ. Det kommer att ske antagligen gällande vattendomen för råvattnet till Kiruna stad.

Kommentar

*Sid 11 Historiebeteckningarna tas bort generellt då kvaliteten inte kan garanteras.
Sid 13 Förändring av vattendomen påverkar inte planen.*

Sidan 16. Utvecklingsområdet Kauppinen vid E-10:an se kommentar sid 34.

Kommentar

Se kommentar för sid 34.

Sidan 18. Begravningsplatser. För att begravningsplatsen Hietaniemi (Poikkijärvi) skall räcka till skall man gå tillbaka till de regler som gällde förut. Dvs personer och anhöriga till dem som hade gammal härkomst till byarna kring Jukkasjärvi och de byar som fanns före Kiruna stads tillkomst.

Kommentar

Synpunkten noterad. Behovet av ny begravningsplats gäller hela centralorten och närområde.

Sidan 23. Aptasvaara är felstavat i Er handling, respektera god ortnamnsed.

Kommentar

Korrigeras till god ortnamnsed i N2 rubrik. Fjällurskogsreservatet heter däremot Aptasvare fjällurskogsreservat i länsstyrelsens handlingar. Namnet på naturreservatet byts inte ut.

Sidan 27. Vattenskyddsområde i Jukkasjärviområdet nämns dock, har jag ej godkänt det då ersättning för de inskränkningar jag drabbas av ej har ersättning utgått. Ej heller förhandlingar inletts.

Kommentar

Skyddet av vattentäkten är nödvändig. Denna plan reglerar inte omfattningen eller ersättningskraven. Beslutet är överklagat.

Sidan 34. Området vid korsningen E-10 mot Jukkasjärvi är privat mark, vad gäller mina marker Jukkasjärvi 3:3 och Jukkasjärvi 16:43 motsätter jag ingrepp som berör min egendom. Markerna ligger i anslutning till Er områdesbeskrivning.

Kommentar

Jukkasjärvi 16:43 ligger norr om väg E10 och berörs inte av förslaget. Synpunkten på Jukkasjärvi 3:3 är noterad.

Sidan 57. Avfallsdammar på baksidan av Kirunavaara från stadens sida sett. Är anlagda på gammal myrslättermark. Det skall uppmärksammas från kommunens sida så att de kulturhistoriska aspekterna ej förvanskas.

Kommentar

Synpunkten är noterad. Förhållandet förändrar inte planen.

Sidan 60. Ra5 Rensjön endast bebyggelse för rennäring tillåts. De aspekterna ska iså fall tillämpas när vår Lantalais kultur, och sedvanebruk skall hävdas i Jukkasjärvi området. Exempelvis mot turism och andra utifrån kommande influenser.

Kommentar

Ra-områden är områden med renskötselplaner såsom renskötselstugor och hagar på många olika ställen i kommunen. Renskötselplaner är dessutom inte bygglovspliktiga enligt ett rättsfall i högsta instans. Rennäringens markanvändning regleras i rennärlagsstiftningen.

Sidan 100. Jukkasjärvi bygden. Vattenskyddsområdet är överklagat. Jag berörs av det föreslagna vattenskyddsområdet, jag begär ersättning då jag ej kan nyttja mina ängsmarker som tidigare och begär ersättning för de förluster förslaget medför. Utan överenskommelse av årlig ersättning som jag godkänner kommer förslaget till vattenskyddsområdet ej att åtföljas från min sida. Vattentäkten i Oinakkjärvi innefattas av gamla uppgörelser dvs Jukkasjärvi byallmanning får ej någon ersättning för råvattnet. Idag pågår i Sverige omförhandlingar av vattendomar på svenska statens initiativ, därför bör Kiruna kommun vara inställd på att vattendomen angående Oinakkjärvi råvattentäkt kommer att omprövas.

Kommentar

Vattenskyddsområdet för Jukkasjärvi vattentäkt med tillhörande föreskrifter hanteras i domstol. Översiktsplanen tar endast hänsyn till vattenskyddsområdet och framtida markanvändning. Se även kommentar till sid 13 och s 27.

Sidan 102. Väg 375 är statlig trots detta drev Kiruna kommun och Länsstyrelsen Norrbottens län att vi ej skulle kunna nyttja vägen vid utkörning av sand från vår sandtäkt, varför är ej denna begränsning av nyttjande av vägen med i kommentaren, särregler som ej har kommenterats i handlingen, vilka fler berörs av detta?

Riksintresset för rennäringen toförs av Kiruna kommun och Länsstyrelsen. Men riksintresset för kulturmiljövård har man struntat ifrån berörda organ. Enär det kan främja den riktiga orsbefolkningen.

Kommentar

I översiktsplanen beskrivs inte enskilda beslut om utfarter. Beslut om utfart hanteras enligt väglagen. Riksintresset kulturmiljövård finns beskrivet och beaktat i översiktsplanen.

Sidan 104. Övriga intressen. Undermålig kartbild ej utritade ängsområden och kommentar att turistisk verksamhet skall prioriteras framför ängsmarker. Helt felaktig prioriteringsordning. Turistisk verksamhet har varit förfärande för byns karaktärsdrag. Turistisk verksamhet kan drivas på orter exempelvis därifrån turistföretagarna kommer ifrån. Föröd ängsmark kommer ej igen, det som visar vad Jukkasjärvi by en gång var och vilken kultur som danade bygden.

Kommentar

De ängsmarker som redovisats i översiktsplanen är inventerade ängsmarker som bedömts särskilt värdefulla av Jordbruksverket. I Jukkasjärvi finns en aktuell ängsmark på grannfastigheten väster om ICEHOTELs område. Fastigheten är detaljplanerad med outnyttjade byggrätter för turistisk verksamhet.

Sidan 107. Väkkäröområdet finns möjlighet till turistisk verksamhet.

Mot det har jag starka invändningar, Väkkäröområdet har varit en heligplats för Jukkasjärvibor sedan århundraden tillbaka att ytterligare ödelägga området med turistisk verksamhet är ett djupt respektlöst handlande mot de ursprungliga Jukkasjärviborna. Vägen till Väkkärjärvi är avstängd under förfallstid, ökad aktivitet där kräver nytt bärager på 12km vägsträcka.

Förslag till utveckling av byn Jukkasjärvi västerut. Ett moratorium för bostadsbyggande i Jukkasjärvi området bör införas med undantag för personer som har starka släktband till byn, Förändringarna har i området och byn varit våldsamma sedan 1980-talet, om man räknar generöst så finns det högst 30% av folket här som har anknytning till bygden. Detta har medfört att med de nyanlända har nya sedvänjor etablerats. Skotertrafik på ängs- och skogsmark är ohämmat, inbrott, stölder, vandalisering och nedskräpning har ökat markant med de inflyttade, sammanhållningen bybor emellan är ett minne blött. Hur kan man ha en socialkontroll när de flesta är okända för varann, de sociala normerna hur man bemötte varann har många av de nyanlända ej tagit till sig. Samhället har blivit uppdelat i olika grupper bland annat därför är jag engagerad i denna fråga och försöker få Er att förstå läget här i Jukkasjärvi by. Som gått från ett mönstersamhälle till dagens moras.

Turistutvecklingen bör/ska ske i anslutning till flygplatsen d.v.s Aptsvaaraområdet och eventuellt mellan E-10 och Iso Altavaara. Om man kan ingå markavtal med markägarna. D.v.s ej på Jukkasjärvi sidan om Torneälv verksamheten som bedrivs idag är olaglig och utan markägarnas tillstånd.

Kommentar

I Jukkasjärvi har befolkningen ökat vilket betyder att underlaget för service förbättrats. Den turistiska verksamheten är etablerad sedan många år. Ett flertal detaljplaner har tagits fram och även prövats i högre instans. Kommunen äger marken i ett större detaljplanoområde. Tomterna delas ut till personer i tomtkön.

Området i Väkkärjärvi har samma markanvändning som i tidigare översiktsplan. Det som ändras är att landsbygdsutveckling i strandnära läge, LIS föreslås och att det även ska vara möjligt med turistisk verksamhet. LIS-området minskas.

Sidan 108. Många vill flytta till Jukkasjärvi trots att de ej har anknytning till bygden. Kiruna kommun skall i första hand anvisa folk till exempelvis Rensjön, Svappavaara eller till de östra kommundelarna. Istället för att vi skall åsamkas dessa bördor.

Kommentar

Kommunen planerar för en attraktiv boendemiljö för kommunmedborgarna. Det finns även förutsättningar att bygga i Svappavaara.

Sidan 110. Där det bedrivs jordbruk kan ni ej kräva att man fritt kan beträda strandområden på privat mark. Ni bör ha den kunskap att djur skall stängslas inne när de är ute på bete. På vår fastighet har det bedrivits och bedrivs djurhållning i obruten följd sedan 1700-talet d.v.s innan Länsstyrelsen i Norrbottens län existerade och så även staden Kiruna. Kiruna kommuns enda mjölkgård finns hos oss, det undviker ni att nämna.

Ytterligare kommentar, området vid E-10 korsningen mot Jukkasjärvi. Jag kommer ej att avyttra mark för dessa ändamål och troligen ej mina systrar som äger mark i området. Stölden av vår mark till Kiruna flygfält är för kommunen en negativ faktor i sammanhanget.

Kommentar

Allemansrätten är grunden för hur man får röra sig. Översiktsplanen reglerar inte detta. I LIS-områden ges möjlighet för den som ska bygga att få ytterligare ett skäl att bygga inom strandskyddsområdet. Området vid E10-korsningen besvaras i kommentar till sid 34. Uppgiften om Jukkasjärvis enda mjölkgård förs in i texten i del 2.

Sidan 111. Etableringen av rymdbasen Esrange kom till stånd trots att lokalbefolkningen var emot detta. Man hade i minnet hur det gick till när staden Kiruna anlades och stölden av mark till Kiruna flygfält. Och hur det vid avvittringen kring år 1887 Jukkasjärvi by blev fräntagen/bestulen på ca 25 000 hektar. Utomstående aktörer tog makten i vårt område så blev fallet även med Esrange när man med statens och kommunens försorg hävdar bestämmande rätt över den riktiga lokalbefolkningen för vår del är det av största vikt att begränsa utvidgningen av rymdbasen. Området ingår i riksintresset för vår kultur. Trafiken till Esrange bör begränsas och fler skall tvingas nyttja busstrafik till rymdbasen för att minska miljöpåverkan.

Kommentar

Synpunkten noteras.

Sidan 113. Turism, turistindustrin har blivit en belastning för byn och markägarna eftersom det sker okontrollerat och skall därför kunna regler, övervakas och styras därför skall kommersiell verksamhet avgiftsbeläggas och vars avgifter ska bekosta vakt/övervakningspersonal och beivra nedskräpning, skador på skog och jordbruksmark och nyttjande av annans egendom. Exempel på avgift 1000–3000 SEK per/hund för hundspannsföretagare och minst 5000 SEK per/snöskoter som bedriver skoterturismen som skall erläggas byallmanningen och Kiruna kommun är behjälplig att sätta upp stängsel mot utsatta områden. Jordbruksmark brukandet skall vara överordnad turistiskverksamhet d.v.s när myndigheter kan hävda rennäringens intresse är det på sin plats att samma attityd gäller jordbruksmarken, vårt kultur arv.

Kommentar

Synpunkten noteras. Turistverksamheten i kommunen är viktig. Kommunen behöver flera olika utvecklingsmöjligheter.

Sidan 114. Se kommentar sidan 108 angående bebyggelse väster om byn Jukkasjärvi. En upprensning i området kring kyrkan är nödvändigt, det belyser väl hur turistverksamheten förstör intrycket av kulturbygd som byn en gång var, där har Kiruna kommun ett stort ansvar till förfallet. Ängsmark centralt Jukkasjärvi by. Jag motsätter att turistiskverksamhet prioriteras framför ängsmarker med en sådan inställning gentemot mot vår verksamhet som har bedrivits sedan 1700-talet i obruten följd så är Kiruna kommuns möjligheter att bedriva konstruktivt arbete och bli väl bemötta här ytterst begränsade. Jag kommer med alla medel försvara min egendom och rätt mot turistindustrins företrädare och andra. Jukkasjärvi har alltid varit en jordbruksbygd, varför framhålls ej detta i Era kommentarer. Den aspekten tar ni upp om de övriga byarna i kommunen, är verkligheten obekvämt.

Kommentar

Texten om jordbruk i Jukkasjärvi ses över. Ängsmarken som avses i dokumentet gäller den mark som detaljplanelagts för turistisk verksamhet. Texten på sid 114 i del 2 förtydligas. Se även kommentar till sid 104.

Sidan 120. Esrange skall ej prioriteras framför Ortsbefolkningen som har månghundraårig hävd i området, Esrange etablering skedde över huvudet på folket och av sådana som ej hade legitimitet i området. Ersättningsområden har ej heller erlagts.

Kommentar

Rymdverksamheten vid Esrange är viktig för kommunen. Kommunen behöver flera olika utvecklingsmöjligheter.

Sidan 121-122. Naturresevatbildningar där privat mark ingår, Sautusvaara och Sautusjärvi. Jag är delägare i Jukkasjärvi byallmanning och Paksuniemi bysamfällighet jag emotsätter statens får tillgång till min egendom. Stölderna av våra marker har genom åren varit omfattande, övergrepp kommer att beivras.

Kommentar

Det är staten genom länsstyrelsen som ansvarar för pågående naturreservatsbildningar i Jukkasjärvi-bygden. I översiktsplanen kommer dessa områden här få beteckningen EN2e eller N2e, vilket innebär att områdena har värdefulla naturvärden och markanvändningen skyddar värdena.

Sidan 123. Kartbild. I mytologin över Jukkasjärvi var området kring sjön Väkkärjärvi en heligplats, varför tas det initiativ att förstöra ett heligt område för vår kultur.
Industriverksamhet se kommentar på sidan 110.

Kommentar

Synpunkten är noterad.

Sidan 150. Se kommentar sidan 111 och 120. Tillägg, i mitten av 1960-talet när planer för rymdbasen dryftades lovade den sedermera landshövdingen Ragnar Lassinantti att byborna i Paksuniemi och Jukkasjärvi ej skulle möta begränsningar för områdets nyttjande detta löfte sveks omedelbart när rymdbasen etablerats.

Kommentar

Synpunkten är noterad.

Sidan 235. EN3 med flera. Obrutet fjällområde. Esrange raketskjutfält.
I Era kommentarer framhålls rennäringen och rymdverksamheten. Men har helt bortsett till den hävd områdets urbefolkning Lantalaiset i Jukkasjärvi och Kurravaara som har brukat området i århundraden.
Exempelvis jakt, fiske, slätterbruk och skogsbruk bla.

Kommentar

Dokumentet kompletteras med jakt och fiske som pågående användning. EN3 är områden som ingår i riksintresset obrutet fjäll Rostu. Staten är fastighetsägare för större delen av marken som ingår i obrutet fjäll.

Miljökonsekvensbeskrivning gentemot oss Lantalaiset bla här i Jukkasjärvi har ej beaktats i denna översiktsplan.

Kommentar

Avgränsning av miljökonsekvensbeskrivningen har gjorts i samråd med länsstyrelsen.

5.6 Privatperson 6

Med anledning av utställandet av Översiktsplan 2018 får undertecknad avlämna följande yttrande. Punkterna nedan är inte nödvändigtvis rangordnade efter betydelse utan är nedskrivna så som jag kom att tänka på dem.

1. Under "näringslivsutveckling och arbetsmarknad", bör skogsbruket nämnas som en del i en hållbar framtida försörjning för folk i byarna. Sidan 98 i del 2 av samrådshandlingarna nämns att aktivt skogsbruk pågår kring fritidsbebyggelsen i Laxforsen. Det gör det runt hela Jukkasjärvi och Paksuniemi också. Skogen brukas av de markägande byborna.

Kommentar

Dokumentet kompletteras i del 2 med skogsbruk i hela bygden.

2. Det nämns i översiktsplanen att Jukkasjärvi kan växa mot Laxforsenområdet. Det är lämpligt. Dels kan man här erhålla en inte onödigt lång ledningsdragnings från Puimusenvaaras baksida, ett område där det bör vara möjligt att hitta grundvatten tillräcklig omfattning. En brunn här kan också försörja Jukkasjärvi vattenverk och vattenledningsnät. GC-väg finns redan etablerad. Man bör dock överväga några industritomter i närheten av befintlig verkstadsindustri, kanske väster om densamma, som kompletteras med ett mindre område i närheten av Jukkasjärvi gamla deponi. Området för bostadsbebyggelse minskar då, men är möjligt att förskjuta en bit in längs Vuolosjärvivägen. Man får där också en fin utsikt mot Kiruna och Eiscat-Parabolen.

Undertecknad äger fastigheten Jukkasjärvi 1:5 cirka 800 meter in längs Vuolosjärvivägen och har tidigare uttryckt intresse för att stycka av tomter ovan Vuolosjärvivägen. Jag känner fler markägare i närområdet som kan tänkas göra likadant, under förutsättning att vi själva kan få försälja dem. Frågan har varit uppe för diskussion vid några tillfällen. Ni får gärna kontakta mig om ni önskar veta mer om min ståndpunkt i frågan, vilka jag pratat med och vad de haft att anföra.

Kommentar

Den föreslagna utvecklingsriktningen mot Laxforsen kommer att avgränsas för att inte försvåra för rennäringen. Det är naturligt utvecklingen först sker i utkanten av bebyggelsen närmast Jukkasjärvi för att växa västerut. Området längs Vuolosjärvivägen ligger inom F2 d v s det är avsett för fritidshus. Detaljplan krävs.

3. Industrimark i eller i närheten av Jukkasjärvi har länge efterfrågats av oss lokala företagare. Undertecknad har själv påtalat behovet till mina politiska företrädare och till planerare. Detta är ett klart lovligt initiativ. Det är dock frågan om det är lämpligt att placera denna på Kauppisenvuoma samtidigt som man planerar vattenskyddsområde för Poikkijärviåsen. Jag ser risken som stor för att föroreningar i området sprids till åsen. Framför allt borde var och en inse att placering av en avfallsanläggning här, är direkt olämpligt. Nämnda område avvattas via Kvarnbäcken genom Poikkijärviåsen, och riskerar därmed att sprida förorening direkt till själva åsen.

Kommentar

Det är stora svårigheter att få fram stora markområden i anslutning till tätorterna, varför förslaget vid torvtäkten samråds om. Avloppsfrågan för ett industriområde bör kunna hanteras. Området är inte längre aktuellt för avfallsanläggningen inklusive deponi. Området kommer att betraktas som ett strategiskt område för industri.

4. Jag föreslår istället ett mindre område för verksamheter i Jukkasjärvi. gärna i det område längs Piettarasjärvivägen där Jukkasjärvi skjutbana och gamla soptipp ligger. Det kan komplettera näringsfastigheters behov bör inte tillåtas utan kan isåfall bättre passa enligt vad kommunen redan framfört i samrådshandlingen, västerut mot Laxforsen på skogsmark.

Kommentar

Det föreslagna området ligger antingen strax utanför eller inom sekundär skyddszon för Jukkasjärvi vattentäkt.

5.7 Privatperson 7-8

Vi är två tjejer från det naturvetenskapliga programmet på Hjalmar Lundbohmsskolan, som har tagit del av "Fördjupad översiktsplan för Kiruna Centralort" och "Översiktsplan 2018". Vi har främst tittat på förslagen om vart nya ÅVC ska placeras. Vi har kommit fram till att placeringen bakom Kirunavaara vid järnvägen är det lämpligaste alternativet. Detta eftersom att vi anser att alternativet vid Jukkaskorsningen ligger nära Altajärvi. Skulle det läcka från ÅVC till Altajärvi riskerar en nyckelbiotop och ett naturvärde att bli förorenade, och vi vet inte vilka allvarliga konsekvenser det kan få. Förslaget om att placera ÅVC vid Sakkaravaara anser vi olämpligt för att detta område har vissa naturvärden, men framförallt är detta ett område med stor potential. Detta område skulle kunna bli ett framtida friluftsområde, t.ex. där den nya midnattssolstigen hade kunnat finnas. Dessutom finns det ett naturvärde norr om Tuollukielinen, inte allt för långt ifrån Sakkaravaara. Om ÅVC skulle byggas vid Sakkaravaara, riskerar vi dessutom ett naturvärde. Söder om Ednavaara anser vi också vara olämpligt för ÅVC. På denna plats finns vissa naturvärden, vi hamnar på orörda marker, och det är onödigt att exploatera orörda marker, samt att det är långt bort från vart befolkningen bor. Av dessa anledningar understryker vi att den lämpligaste platsen för nya ÅVC vore bakom Kirunavaara vid järnvägen.

Kommentar

Området söder om Kiirunavaara är ett industriområde och i första hand bör verksamheter med anknytning till järnvägstransporter t ex cargoverksamhet lokaliseras här. LKAB har avstyrkt ÅVC i området med motivering att en etablering kan försvåra framtida gruverksamhet. Lokaliseringen tas bort i planen. Området vid Baddosvarri/sydost om Eätnamevarri tas bort i planen eftersom lokaliseringen har betydande påverkan på rennäringen. Lokaliseringen vid Jukkaskorsningen tas bort på grund av risken för påverkan på naturvärden, grundvatten och grundvattenförekomsten i Poikkijärvi, se även kommentar till miljökontorets yttrande. Placeringen vid Sakkaravaara är tänkt att ligga på och kring tidigare skjutbanor. I området finns även avspärrade områden med oexploaterad ammunition, som måste saneras innan verksamhet av något slag kan påbörjas.

5.8 Privatperson nr 9,10,11

Här kommer ett förslag på område mellan Masugnsbyn och Parakka som borde finnas med i översiktsplanen med betoning på turism, så att företag som satsar på vildmarksturismen nu och i framtiden i det området kan utvecklas och känna en större trygghet. En osäkerhet på om det planeras andra exploateringar kan medföra att man håller igen på investeringar och engagemang vilket i sin tur gör att företagets utveckling blir lidande. Osäkerheter av det slaget kan göra att man håller igen på husbyggnationer, dyrbar marknadsföring eller införskaffandet av utrustning. Vildmarksturism är beroende av ett större område än bara själva boendet. Denna form av turism kräver stora områden med orörd natur för att få den rätta känslan av vildmark. Och själva turistverksamheten lämnar inga avtryck i naturen som visar att man hävdar just det området för sin verksamhet. Allt går ut på att skydda naturen och inte skada den, därför behövs det ett område som syns i översiktsplanen så att det blir tydligt.

Ett förslag på område viktigt för turism, friluftsliv, naturvärden, kulturmiljövärden och rennäring redovisas i bifogade kartor med en röd linje.

Området är lämpligt för turism därför att:

- Naturskyddsensheten på Länsstyrelsen har funnit mycket höga naturvärden i området mellan Masugnsbyn och Parakka. Redovisas i bifogad karta.
- Norrbottens museum har funnit många fornlämningar i området. Redovisas i bifogad karta från Fornsök.
- Sveaskog har lokaliserat mycket höga naturvärden på sina marker. Redovisas med ett urklipp från Sveaskogs hemsida.
- Området nyttjas redan av befintliga företag som bedriver vildmarksturism som t.ex. Huskykompaniet, Aurora Retreat och North Canyon Center.
- I del 2 sid 126 av samrådshandlingen för ÖP2018 kan läsas:

"Det finns goda förutsättningar för utökning av turism/besöksnäring i bygden. I Masugnsbyn finns en konferensanläggning med turistiska inslag och platsanpassade aktiviteter. Naturreseptatet i Masugnsbyn är även det ett besöksmål. Merasjärvi är säte för vildmarksturism med bland annat hundslädturer och fiskeveckor. I

Parakkaområdet finns två turismanläggningar, framtidsplaner finns för ny och utvecklad verksamhet på dessa. Den ena av dem strandnära vid Kalixälven."

På sid 144 kan läsas:

B33 Masugnsbyn

"Det finns goda förutsättningar för vildmarksturism i byn och en turistutveckling kan vara en framtida utvecklingsmöjlighet"

På sid 156 kan läsas:

"Det finns ett stort antal fornlämningar inom området, bl.a. mellan Masugnsbyn och Parakka, sydväst om Parakka samt söder om Merasjärvi. Riksantikvarieämbetets uppgifter beaktas vid bygglov/detaljplan."

Kommentar

Följande revideringar kommer att göras: Samtliga pågående reservatsbildningar får ny beteckning N2e och färdiga naturreservat betecknas N2 och beskrivs i handlingarna. Vid alla former av exploatering ska förekomsten av fornminnen undersökas. Föreslagen verksamhet är fullt möjlig att bedriva utan avgränsning i kartan. Det är det som GS området innebär förutom att även skogsbruk får bedrivas enligt skogslagstiftningen. Den möjlighet som finns att utreda vindkraft i området kommer också att påverkas av kommande naturreservat. Kommunen har krävt av vindkraftsexploateraren att överenskommelse med samebyn ska uppnås innan kommunen tillstyrker vindkraftsutbyggnad. Utöver det omfattas området av ett riksintresse för försvaret (område med särskilt behov av hinderfrihet).

Den föreslagna markanvändningen för turism i karta 4 ingår i de befintliga N, NS och GS områdena. Rörligt friluftsliv kan tillämpas i samtliga områden. I NS och GS områden kan även anläggningar som är nödvändiga för det rörliga friluftslivet och turismen få tillkomma.

Från ett yttrande som KLEF lämnat in till kommunen kan läsas:

"Kiruna Lappland Ekonomisk Förening (KLEF) bedömer att Kirunas besöksnäring och dess utveckling i östra kommundelen (Masugnsbyn) kommer över tid att öka. Den tysta, orörda, unika miljön, i obrutet skick inom området är en stor tillgång för besöksnäringen. Vi ser framför oss kommande satsningar och investeringar inom högintensivzoner (Kiruna C, fjällen) kommande år. Det i kombination med ökande antal gäster i området, gör att Kirunas östra kommundel kommer att bli än mer attraktiv för gäster som vill uppleva tystnaden och det arktiska klimatet."

Formuleringen för området NS10 Kalix älv borde även till viss del kunna tillämpas på det föreslagna området.

"NS10 Kalix älv

Området omfattas av riksintresse för naturvård och friluftsliv. Endast bebyggelse och anläggningar för skogsbruket, rennäringen, det rörliga friluftslivet och turismen tillåts. Vildmarksbaserad turism bör kunna vidareutvecklas under förutsättning att älvarnas karaktär bibehålls oförändrade. Ekologiskt anpassad turism för en social och ekonomisk uthållig utveckling tillgodoses med hänsyn till rennäringen."

Från markrapporten som KLEF utarbetat kan läsas en beskrivning av intensivzonens viktiga roll för besöksnäringen samt otillgänglighetens värde:

"Extensivzonen

Extensivzonen är de områden, ofta belägna direkt utanför aktivitetszonen, vilka inte nyttjas särdeles intensivt för att leverera upplevelser, guidningar mm - men som likväl kan ha vital betydelse för att säkra attraktionskraft på destinationen. Enkelt uttryckt är intensivzonens roll att erbjuda t ex fria obrutna horisonter, möjligheten att sälja "vildmarksupplevelse" och att intensivzonen säkrar den buffert av orörd natur som behövs för att kunna marknadsföra resmålet med en trovärdig och lönsam hållbarhetsprofil baserad på "oförstörd natur". Blotta vetskapen hos turisten om att intensivzonen "vid horisonten" är oexploaterad höjer värdet på upplevelsen även på själva orten – även om vistelsen där endast sker på ett hotell i infrastrukturzonen eller på en kortare vandring i aktivitetszonen. Extensivzonen kan sen tillföra ytterligare ett värde genom att även kunna utgöra arena för att

kunna leverera enstaka, exklusiva och nischade turismupplevelser. Inte volymleverans som i aktivitetszonen - utan med mer fokus på avskildhet, exklusivitet och orördhet.”

Otillgänglighetens värde

Det är ett faktum att vissa kunder vill ha den lättillgängliga upplevelsen, ofta med möjlighet till flera aktivitetsalternativ samt social kontakt med andra gäster betyder inte att den avlägsna och otillgängliga platsen nödvändigtvis behöver ha ett lägre värde. Vissa målgrupper söker specifikt det avskilda, svåråbara, där ett fåtal andra gäster befinner sig och avskildheten blir då en eftersökt kvalitet.

På så sätt blir vissa platser och områden genom just sin otillgänglighet en värdefull resurs. Det kan tyckas vara en motsägelse – en otillgänglighetsparadox - men är egentligen bara två ytterligheter på samma värdeskala där till och med samma gäst ena gången vill bo i själva turistorten med ett myller av upplevelser och nästa gång väljer en lodge i väglöst land.

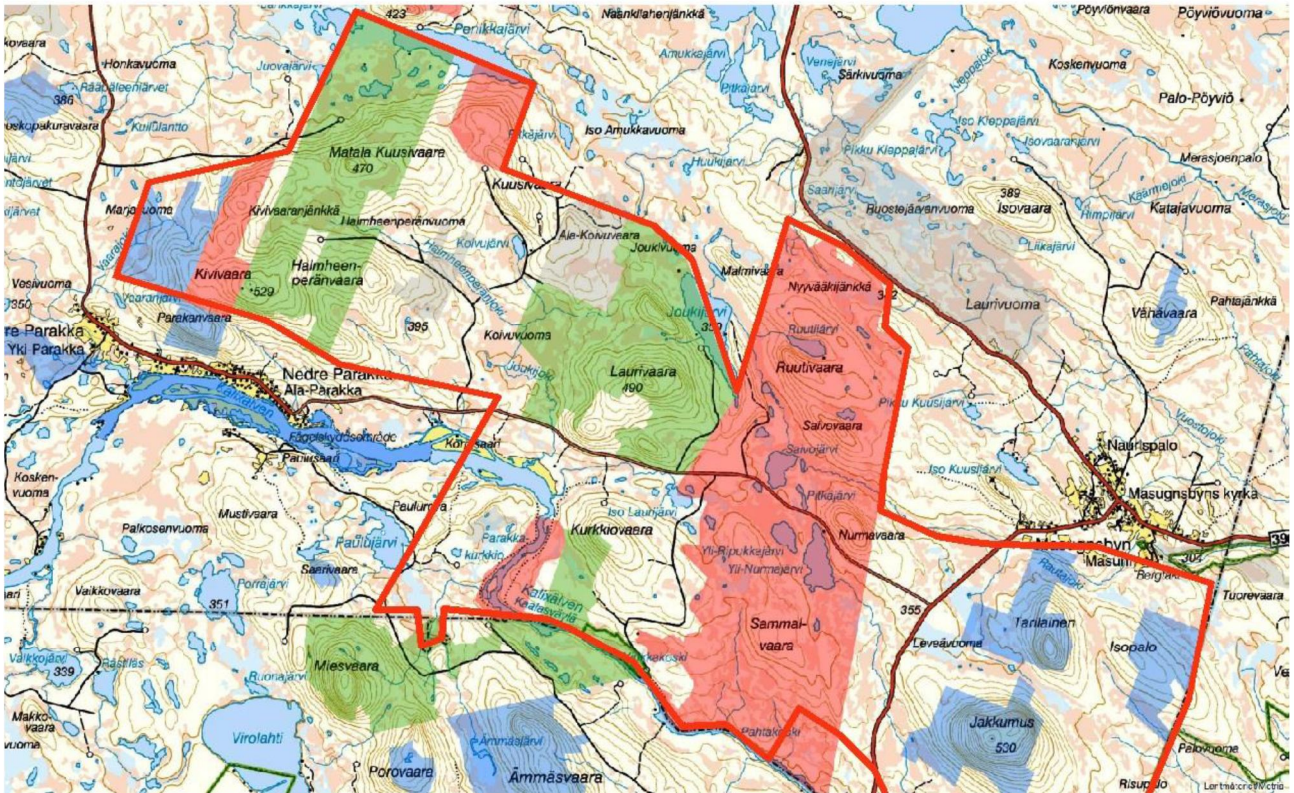
Den gängse och till volym dominerande trenden är dock att dagens besökare söker äkta, oförstörda områden för sina aktiviteter och upplevelser, samtidigt som man lätt och enkelt vill komma dit. Allt fler vill därtill göra kortare aktiviteter, kortare vandringar etc och hellre hinna med fler aktiviteter under begränsad tid och med startpunkt i en och samma bas. Denna trend gör att närnaturområden kring turistorter får ökad betydelse i markplanering, i synnerhet i ett detaljplaneringsperspektiv – många funktioner, aktiviteter och målgrupper behöver samsas på samma yta.

Samtidigt är andra målgrupper beredda att betala extra för transporter, boende och service för att kunna spendera sin vistelse på den verkligt avskilda platsen där tystnad, fåtalet andra gäster, känslan av att vara i "vildmarken" och uppleva det äkta är dominerande värden.

Om man som destination vill erbjuda båda koncepten ställer otillgänglighetsparadoxen krav på en markplanering som säkrar såväl planerbar mark i de täta, turismintensiva områdena som att den säkrar de väl valda avskilda platserna längre ut i landskapet.”

I samrådsyttrandet finns kartor som komplement till texten. Karta 1 visar pågående reservatsbildningar och naturvärden från länsstyrelsen. Karta 2 visar fornlämningar hämtade från Fornsök och från andra inte kända inventeringar. Karta 3 visar Sveaskogs inventeringar av höga naturvärden. I karta 4 föreslås en ny markanvändning för turism, friluftsliv, naturvärden, kulturmiljövärden och rennäring.

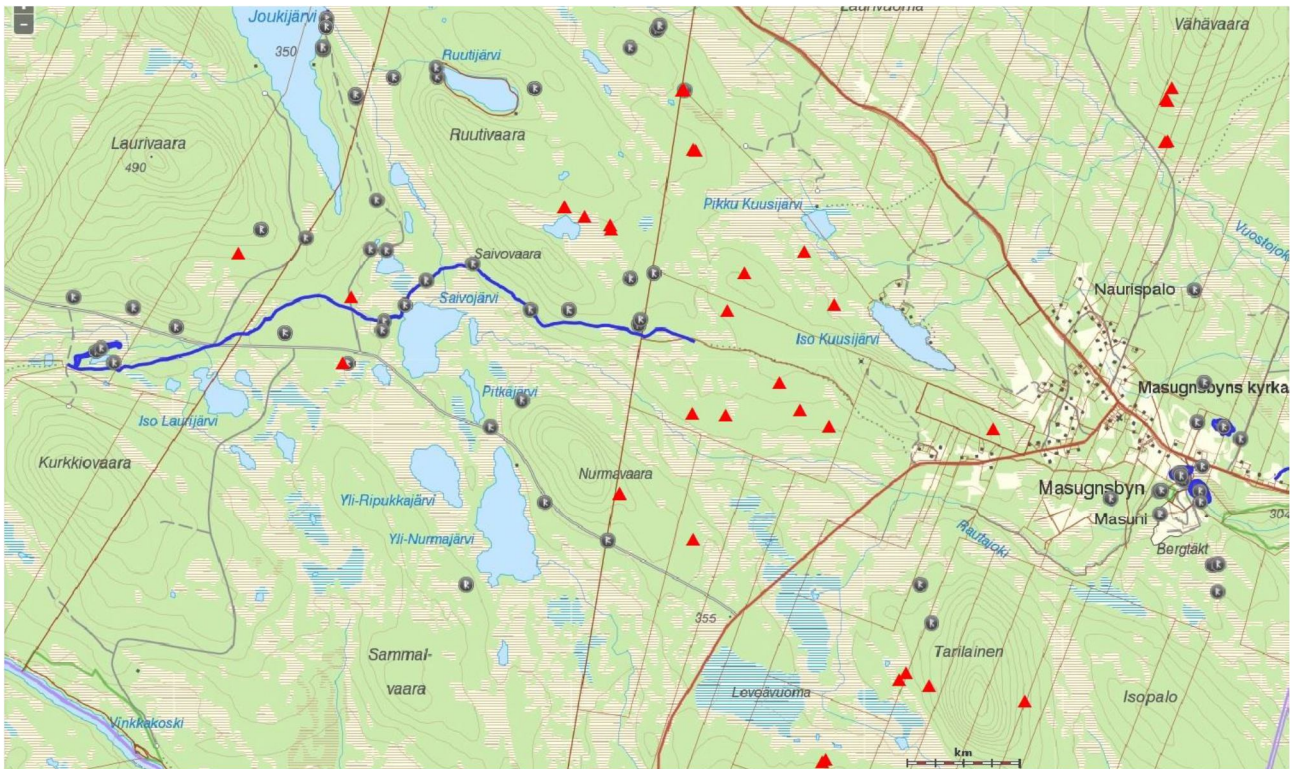
■ = Pågående reservatsbildning

■ = Reservatsklassade områden som är färdiginventerade

■ = Lokaliserade områden med höga naturvärden intressanta för reservatsbildning, men ej färdigt utredda och inventerade.

Ovanstående karta kommer från Naturskyddsenheten, Länsstyrelsen Norrbotten och redovisar naturvärdena i området. Och den röda linjen är förslag på område viktigt för turism, friluftsliv, naturvärden, kulturmiljövärden och rennärning.

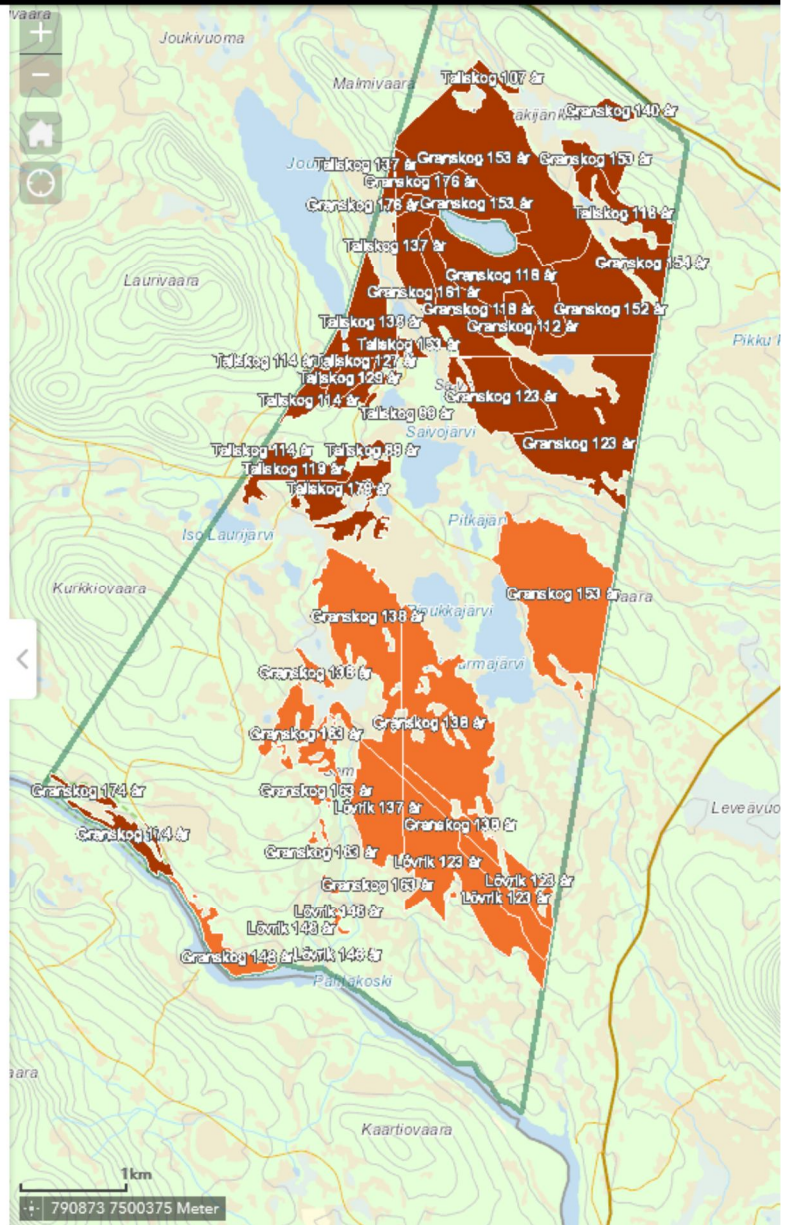

Hittills funna fornlämningar i området kring Masugnbyn. De som är markerade som röda trianglar har ännu inte hunnit bli registrerade så dessa syns inte ännu i Forsök.

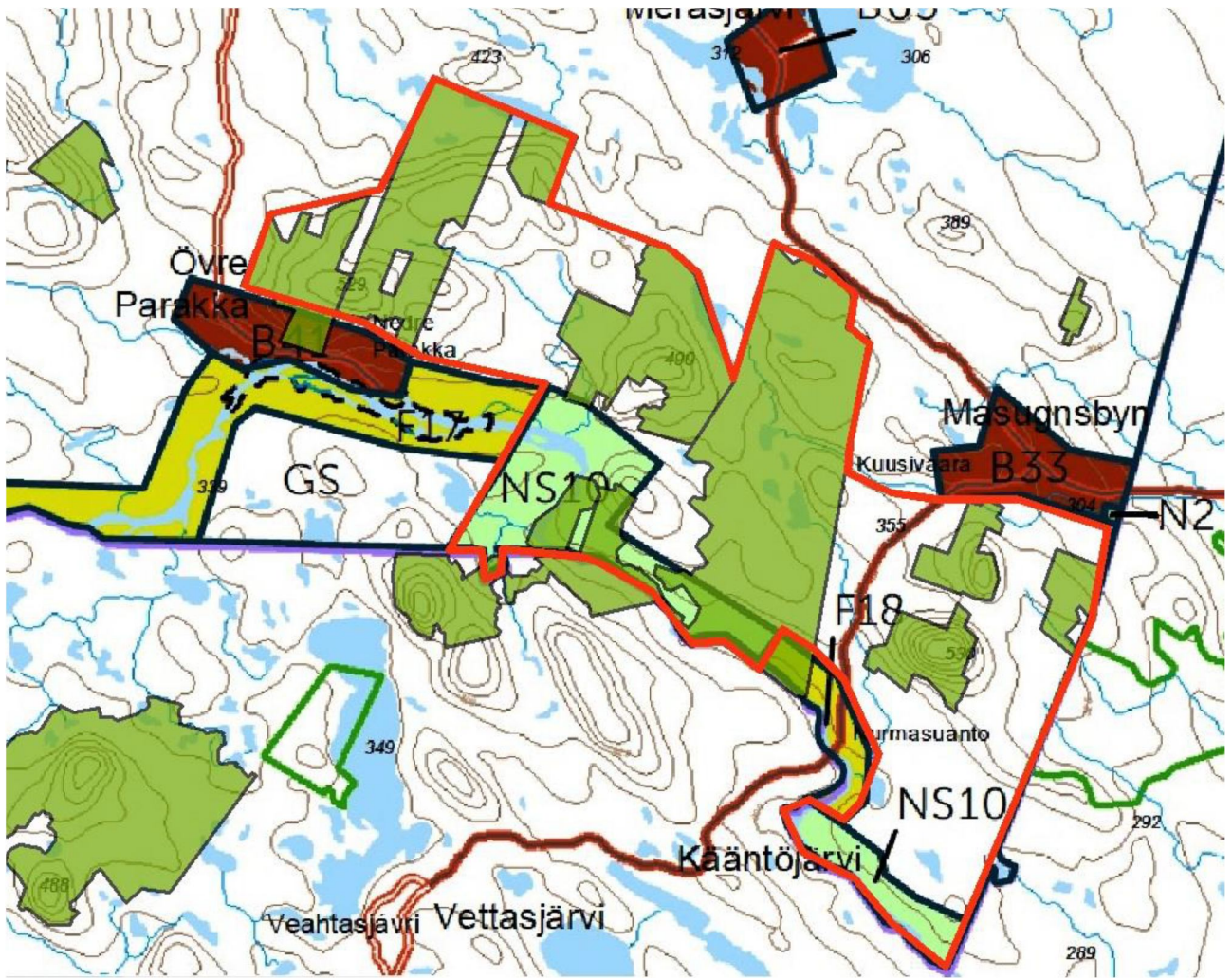
Funktionslager

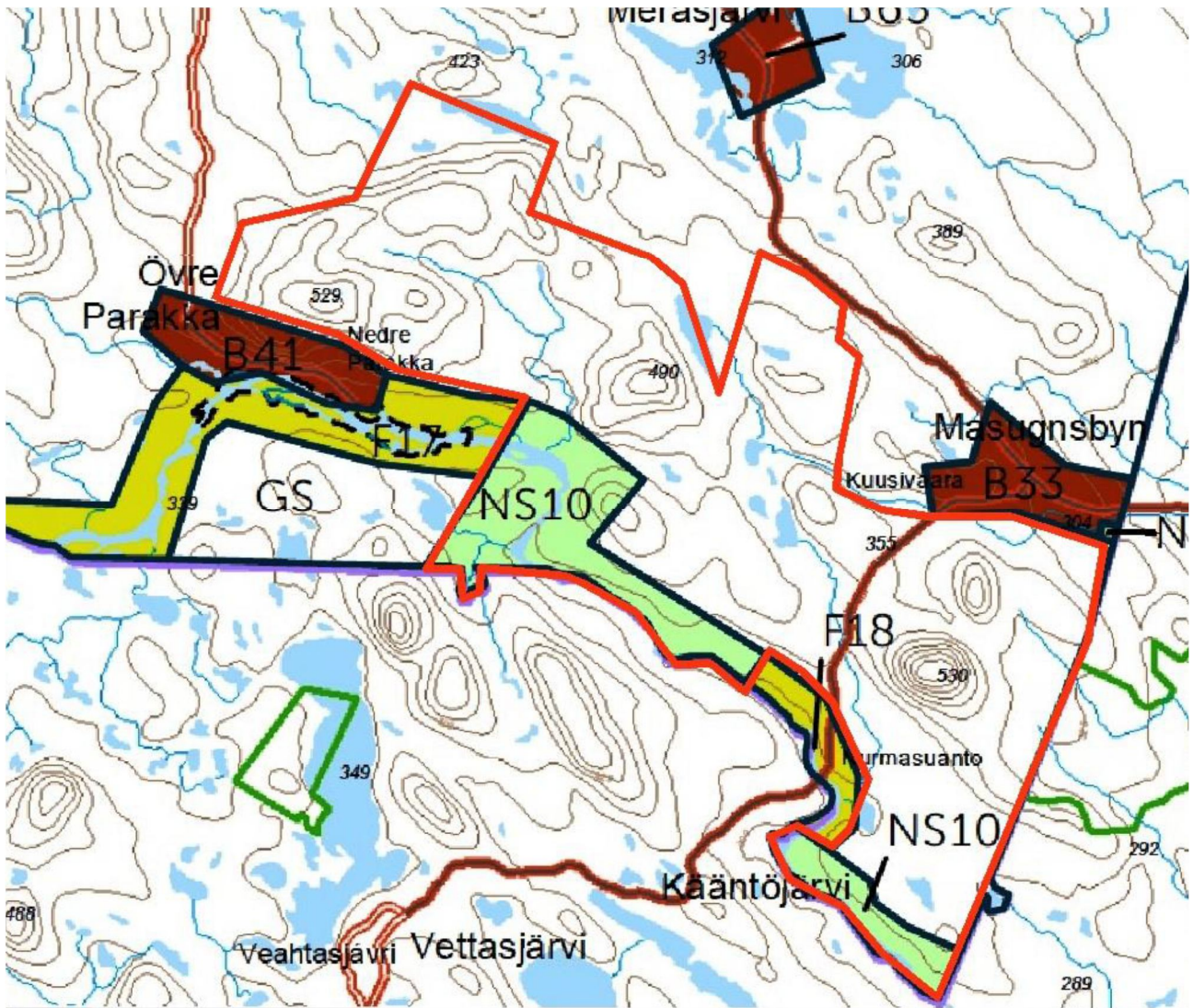
- Vindkraft
- Fiskevatten
- Strövsskogar
- Naturvårdsskogar
  - Skogsregiongränser
  - Naturvårdskategorier
    - Nyckelbiotoper, reservat (ej utbytbara)
    - Naturvärdeslokaler (hög ambition att bevara)
    - Restaureringsskog (utbytbara)
    - Under utredning
- Utbyta naturvårdsskogar
- Ekoparker
- Sveaskogs markinnehav
- Ekologiska landskap
- MetriaMapsOrto

Höga naturvärden som Sveaskog själva lokaliserat och syns i deras kartsida.

Förslag på område viktigt för turism, friluftsliv, naturvärden, kulturmiljövärden och rennärning. På övre bilden syns även de höga naturvärdena som Länsstyrelsen funnit och flera av dessa är redan pågående reservatsbildningar.